

ရဟန္တာဟူသည့်

တက္ကသိုလ် သြင်းခိုက် မွှာစရိယ ဝိဇ္ဇာ

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် ➤ ၅၉/၉၇ (၄)
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် ➤ ၃၂/၉၇ (၈)

ပုံနှိပ်ခြင်း ➤ စတုတ္ထအကြိမ်
၁၉၉၇-ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ
အုပ်ရေး-၅၀၀

မျက်နှာဖုံးနှင့်
ရေခဲပန်းချီ ➤ သာတင့်ထက်

မျက်နှာဖုံးရိုက် ➤ ဦးကျော်စိန် (၀၂၉၀၉)
စကျက်စိမ်းအောင်ဆက်
၁၇၁/၃၃-လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

အတွင်းပုံနှိပ် ➤ ဦးကျော်ဌေး (၀၂၇၇၃)
ရွှေစင်ကျော်ပုံနှိပ်တိုက်
၂၅၁/၃၉-လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

ထုတ်ဝေသူ ➤ ဦးရဲမြင့် (၀၁၀၄၉)
တက်လမ်းစာပေ၊ ၉၆၇
ပဒေသာရပ်၊ စော်ဘွားကြီးကုန်း
အင်းစိန်မြို့နယ်။

တန်ဖိုး ➤ ၃၆၀

ဤစာအုပ်ဖြင့်---

ဖြူးမြို့၊ ဒက္ခိဏာရုံ စာသင်တိုက် ဆရာတော်
ကမ္ဘန္တ ဓနိမာအားလည်းကောင်း၊

ညောင်ပင်သာဘူတာရွာ၊ ရွာလည်ကျောင်း ဆရာတော်
ဦးသကသနာအားလည်းကောင်း၊

ဖြူးမြို့၊ ကျောက်တိုင်ရွာနေ မွေးမိဘ ဦးဖိုးညစ် +
ဒေါ်သိန်းနု၊ ကျွေးမိဘ ဦးဖိုးခင် + ဒေါ်စိန်တင်၊ ဖြူးမြို့၊
၃-လမ်းနေ မွေးမိဘ ဦးချုပ် + ဒေါ်အေးရီတို့အား လည်း
ကောင်း ရှိခိုးပူဇော် အပ်ပါသည်။

မြတ်ပန်းရံစာပေတိုက်တွင် ရနိုင်သော

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ၊ ဘီအေ)၏ စာအုပ်များ

၁။ သေဠာပြန်တို့၏ မြစ်ရပ်မှန် ၁၁၀	
အတွေ့အကြုံများ (တတိယအကြိမ်)	၆၅/-
၂။ ငရဲဟူသည် (ဒုတိယအကြိမ်)	၆၅/-
၃။ လင်ကောင်းတစ်ယောက်ကျောက်ကောင်းတစ်စေ့	၆၅/-
၄။ မွေးပျံ့သင်းထုံမြတ်သီလဂုဏ် (ဒုတိယအကြိမ်)	၆၅/-
၅။ ဤသည်မိန်းမကုတ္တိဝက်-	၆၈/-
၆။ လာခြင်းကောင်း၍ ပြန်ခြင်းချမ်းမြေ့ပါစေ-	၆၅/-
၇။ အစိမ်းသရဲ တစ္ဆေ ဖုတ် ပြိတ္တာများနှင့် ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မဝါစာအစွမ်း	၆၅/-
၈။ ရကြပါစေအမျှဝေ၏	၆၅/-
၉။ ရဟန္တာဟူသည် (စတုတ္ထအကြိမ်)	၇၀/-
ဆက်လက်၍	
၁၀။ ပရိတ်တန်ခိုး ပရိတ်အကျိုး	
၁၁။ လူနတ်ဗြဟ္မာဟူသည်	
၁၂။ သစ္စာတန်ခိုး သစ္စာအကျိုး	
၁၃။ ဗုဒ္ဓဂုဏ်မြတ်ဂါထာ	
၁၄။ လူဝင့်စား	
၁၅။ ခတ်ပြည်ရောက် သေဠာပြန်များ	
၁၆။ အိုဘယ့်မြတ်ရဟန်း	

အမှာစာ

ပုဂံသာသနာပြုဆရာတော် ရှင်အရဟံအစ၊ ထွဋ်ခေါင်ဆရာတော်၊ ရေစကြို ဂူဖြူတောရဆရာတော်၊ ဘုန်းတော်ကြီးဦးသီလ၊ ပုသိမ်မိဂဒါဝန် ဆရာတော်၊ ပခုက္ကူ သံပုံတောရဆရာတော်၊ စစ်ကိုင်း မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော် ပြည် အင်ကြင်းမြောင်ဆရာတော်၊ ညောင်လွန် တောရဆရာတော်၊ သထုံဇေတဝန်ဆရာတော်၊ သစ်ချတောင်ဆရာတော်၊ မိုးညှင်းတောရဆရာတော်၊ သိမ်တော်အင်းမကြီး ဆရာတော်၊ မြင်းခြံစွန်းလွန်းဂူဆရာတော်၊ သိမ်တောင် ဆည်တော်ကြီး ဆရာတော်၊ ပြည်နီဗွိန္ဒူ ဆရာတော်၊ သပိတ်အိုင်တောရ ဆရာတော်အလယ်၊ ယခုခေတ် နောက်ဆုံးပေါ်ထွန်းခဲ့သော ဝေဘူဆရာတော်၊ တောင်ပုလူ ကမ္ဘာအေးဆရာတော်၊ ငွေဥဒေါင်းတောင် ဆရာတော်၊ မိုးကုတ်ဆရာတော်အဆုံး၊ ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံ ပဋိပတ္တိ သာသနာလောကပယ် ရဟန္တာဟု သမုတ်ပြီး ထင်ရှားပေါ်လာခဲ့သော ဆရာတော်များစွာရှိပါသည်။ ယခုလည်းကျင့်ဆဲ၊ ထင်ရှားဆဲဆရာတော်များစွာလည်း

ရှိနေပါသည်။

အစအလယ်အဆုံး ထင်ရှားကျော်ကြားသော ဆရာတော်ကြီးများနှင့်ပတ်သက်၍ ဓမ္မစရိယ ဦးဌေးလှိုင်က “မြန်မာနိုင်ငံပဋိပတ္တိသာသနာဝင် ရဟန္တာနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးများ” ဟူ၍ ရေးသားထုတ်ဝေ ပူဇော်သွားခဲ့ပါသည်။

ထိုစာအုပ်နှင့် ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အတော်များများသည် “ငါတို့ မြန်မာနိုင်ငံဝယ် ရဟန္တာခေတ် မကုန်သေး” ဟုဆိုကာ အားရဝမ်းသာ ကျေနပ်နှစ်သိမ့် ကြည်နူးစွာ ခံစားကြရပါသည်။ သို့အတွက် ထိုစာအုပ်ကို မရအရ ဝယ်၍ ပူဇော်ကြသည်။ ဖတ်ကြသည်။ လေ့လာကြသည်။ ကြိုးစားပြီး ပဋိပတ္တိလုပ်ငန်းကို အားထုတ်လာခဲ့ကြပါသည်။

သာမန်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် များစွာတို့သည် ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်ပတ်သက်၍ များစွာစိတ်ဝင်စားပြီး ကြည်ညိုလေးစားကြပါသည်။ စူစမ်းဆင်ခြင်လေ့လာကြပါသည်။ ရဟန္တာဟု ကျော်ကြားသော ဆရာတော်တစ်ပါး ပေါ်ပေါက်လာပါက ရဟန္တာ ဟုတ်၊ မဟုတ် သာမန်လူတို့မည်သို့ သိရှိနားလည်ရမည်နည်းဟူသော မေးခွန်းပြဿနာသည် ခဏခဏ ပေါ်ကြပါသည်။ သန်လျင်တောရတွင် ရဟန္တာပူဇော်ပွဲများ ပြုလုပ်ရန် စီမံစဉ်က တစ်ကြိမ်၊ မြောက်ဥက္ကလာပမှ မိုးညိုဆရာတော်ကို ရဟန္တာဟု သမုတ်စဉ်ကတစ်ကြိမ်၊ မှော်ဘီမြို့ရှိ သဲအင်းဝ

ဆရာတော်ကို ရဟန္တာဟု သမုတ်စဉ်က တစ်ကြိမ်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအကြားတွင် အတော်ပင် လှုပ်လှုပ်ရှားရှား ငြင်းခုံမှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ဖူးသည်ကို သတိရမိပါသည်။

တစ်နေ့တွင် စာရေးသူ၏ ဓမ္မမိတ်ဆွေတစ်ဦးဖြစ်သူ စမ်းချောင်းလမ်းမှ ဦးကျော်လွင် + ဒေါ်အုန်းကြည်တို့မှ “ရဟန္တာနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးများစာအုပ် ဖတ်ရတာတော့ သိပ်ကောင်းပါတယ်။ ရဟန္တာလို သမုတ်အခေါ်ခံရတဲ့ ဆရာတော်ရဟန္တာဟုတ်၊ မဟုတ် စစ်ဆေးနည်း၊ လေ့လာနည်း၊ အကဲခတ်နည်း၊ ရဟန္တာရဲ့ အင်္ဂါလက္ခဏာ ဖော်ပြထားသော တရားများ ရှိ၊ မရှိ၊ ရဟန္တာဖြစ်ရန် ကျင့်စို့ကျင့်နည်း အလုံးစုံကို တိုတိုရှင်းရှင်း မိန့်လိုရင်းလောက်ကို သိလိုပါသည်။ ကျွန်တော်တို့နည်းတူ သိလိုသူများစွာ ရှိပါသည်။ ဝိပဿနာကျင့်စဉ် စာအုပ်တွေ၊ နည်းတွေကတော့ များစွာတွေ့ပါသည်။ ရဟန္တာ အခြင်းအရာ သိဖို့ အတွက်က အသေးစိတ်မပါတော့ မသိရပါဘူး။ သိနိုင်အောင် ပြောရင်လဲ ပြောပြပါ။ မဂ္ဂဇင်းစာစောင်တွေမှာ ရေးပြနိုင်ရင်လဲ ရေးပြပါ။ လူပြိန်းသိရှိနားလည်အောင် ရေးပြနိုင်ရင်လဲ ဆရာတို့ တတ်သိသရွေ့ ရေးပြပါ” ဟု မေတ္တာရပ်ခံ ဆွေးနွေးလာပါသည်။

ဒေါ်အုန်းကြည်က “ဓမ္မစရိယ ဦးဌေးလှိုင်က ရဟန္တာနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးများ အတ္ထုပ္ပတ္တိရေးသလို ဆရာက ရဟန္တာတို့ အကြောင်းခြင်းရာတွေကို ရေးပြနိုင်ရင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အဖို့

အလွန်အကျိုးကြီးမှာပါပဲ” ဟု တိုက်တွန်းမေတ္တာရပ်ခံ ဆွေးနွေးလာပါသည်။

သို့အတွက် စာရေးသူသည် ဓမ္မမိတ်ဆွေ ဦးကျော်လွင်၊ ဒေါ်အုန်းကြည်တို့၏ ဆွေးနွေးတိုက်တွန်းချက်အရ ဤရဟန္တာတို့အကြောင်း စာအုပ်ကို ပိဋကတ်တော်များတွင် ရွှေ့နှောက်ရှာဖွေကာ တတ်သိသရွေ့ကို ကဏ္ဍအလိုက် ရေးသားဖော်ကျူးပြီး သာသနာပြုလိုက်ရပါသည်။

ဤစာအုပ်တွင် လိုအပ်ချက်၊ ဟာချက်များရှိကလည်း ခွင့်လွှတ်သည့်ခံစေလိုပါသည်။ ဖြည့်စရာရှိက ထပ်မံဖြည့်စွက်အကြံပြုချက်များ ပေးကြပါရန် မေတ္တာရပ်ခံအပ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ဆွေးနွေးတိုက်တွန်းကြသောအမှတ် ၄၀၊ စမ်းချောင်းလမ်းနေ၊ ဓမ္မမိတ်ဆွေ ဦးကျော်လွင်+ဒေါ်အုန်းကြည်တို့အား လည်းကောင်း၊ စာအုပ်စာတမ်း ကူညီကြသော ဓမ္မမိတ်ဆွေ အပေါင်းသဟာတို့အား လည်းကောင်း၊ ဤစာအုပ်ကို (ဓမ္မဇ္ဈာအကြိမ်) ထုတ်ဝေသော မြတ်ပန်းရံစာပေမှ ဦးစင်မောင်ဦးအား လည်းကောင်း၊ ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိပါကြောင်း မှတ်တမ်းပြု အပ်ပါသည်။

တက္ကသိုလ်သျှင်သိရိ
(မွှောစရိယ၊ ဘီအေ)

မာတိကာ

စဉ် အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

၁။ အမှာစာ

အခန်း ၀

၂။ ရဟန္တာခေတ် မကုန်သေးပါ

ရဟန္တာ

၁

ဤခေတ် ရဟန္တာဖြစ်နိုင်သေးခြင်း

၂

ရဟန္တာဖြစ်ရန် နည်းလမ်းနှစ်သွယ်

၅

နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းတရား

၇

ဒါနမပါ နိဗ္ဗာန်မရောက်နိုင်ပုံ

၉

အခန်း ၂

၃။ ပုဂ္ဂိုလ်များထွေ

ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်လေးယောက်

၁၁

မဂ္ဂဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်လေးယောက်

၁၄

ဖလဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်လေးယောက်

၁၄

ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပဋိသန္ဓေ

၁၅

မင်္ဂိုလ်မရထိုက်သူ (၁၆) ဦး	၁၅
မင်္ဂိုလ်ကင်းရာအရပ် (၈) ပါး	၁၆
မင်္ဂိုလ်အန္တရာယ် ငါးသွယ်	၁၇

အခန်း ၃

၄။ သမထအခန်း

သမထဟူသည်	၂၂
သမထ (သမာဓိ)၏ လက္ခဏာ	၂၃
ကမ္မဋ္ဌာန်းဟူသည်	၂၃
သမထ (၄၀)	၂၄
ဝိပဿနာ (၃) ပါး	၂၅
စရိုက် (၆) ပါး	၂၅
ဘာဝနာ (၃) ပါး	၂၆
နိမိတ် (၃) ပါး	၂၆
ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စရိုက်ခွဲဝေမှု	၂၇
ဈာန်သဘော	၂၈
ဈာန်ရသော သမထများ	၂၉
ဈာန်မရသော သမထများ	၃၀
သမထပထဝီ ကသိုဏ်းဝန်းပြုလုပ်နည်း	၃၁

ကသိုဏ်းဝန်း အကျိုးအပြစ်	၃၂
အစီအစဉ်ခြောက်ရပ် ဆောင်ရွက်ပါ	၃၂
ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ၈ မရ	၃၄
သတ္တိ ၅ မြဲပါစေ	၃၅
ကသိုဏ်းဝန်းမှ ပြေးမထွက်တော့	၃၆
ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ရင့်ကျက်လာသောအခါ	၃၇
ပဋိဘာဂနိမိတ် ရသောအခါ	၃၈
ဈာန်တရားများ ထင်ရှားလာ	၃၉
စိတ်အလိုဆန္ဒတိုင်း ပြီးစီးလာသည်	၄၀
ဈာန်စိတ်ရခြင်း	၄၁
ဈာန်ဇောဝင်စားပုံ	၄၃
ဈာန်သန်စွမ်းနိုင်မလာရေး	၄၄
အထက်ဈာန် ရအောင်	၄၅
ဒုတိယဈာန် အားထုတ်နည်း	၄၆
တတိယဈာန် ရအောင်	၄၇
စတုတ္ထဈာန် ရအောင်	၄၇
ပဉ္စဈာန် ရအောင်	၄၈
ပါရမီထူးရှိသူများ	၅၀
သမာပတ်ဝင်စားပုံ	၅၁

နီရောသေမာပတ်	၅၃
နီရောသေမာပတ် ဝင်စားနေချိန်	၅၄
အဘိဉာဏ်ရနိုင်သော သမထ	၅၄
အဘိဉာဏ်ငါးပါး	၅၅
အဘိဉာဏ်ဈာန်ကစားလိုသော်	၅၆
အဘိဉာဏ် (၂) ပါး	၅၈
ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဈာန်	၅၉

အခန်း ၄

၅။ ဝိပဿနာ အခန်းကဏ္ဍ	
သံသရာဝဋ်က လွတ်ကြရန်	၆၂
စိတ်ကို ထိန်းချုပ်ရေး	၆၄
ရုပ်နာမ်သဘော ခိုတွယ်	၆၅
အရမ္မတ္တဖိုလ်ချမ်းသာရကြရန် အရေးကြီး	၆၇
ဝိပဿနာအားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏	
မလျှောက်ပတ်သော အခြင်းအရာ (၇) ပါး	၆၉
ဝိပဿနာအားထုတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရန်	
တရား (၁၀) ပါး	၇၀
ဝိပဿနာယောဂီတို့ မနေအပ်သော	
အရပ် (၁၈) ပါး	၇၁

ယောဂီကိုယ်တွင်း အလျဉ်းမရှိအပ်သော	
တရား (၁၀) ပါး	၇၂
တရားထိုင်ရာ ကိုယ်ခန္ဓာပုံစံ	၇၃
အကျင့်သီလ ဆောက်တည်ကြ	၇၄
မေတ္တာပို့သရမည်	၇၅
ကိုယ်ကို အပ်နှင်းပါ	၇၅
တရားအားထုတ်သူတို့အတွက်	
ပုဗ္ဗဘာဂ ပဋိပဒါတရား	၇၆
စင်ကြယ်မှု လှေကားခုနစ်သွယ်	၇၇
သီလဝိသုဒ္ဓိ (သီလစင်ကြယ်ခြင်း)	၇၉
စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ (၄) ပါး	၈၀
ရဟန်းတော်များ သီလစင်ကြယ်အောင်လုပ်နည်း	၈၁
ရဟန်းတို့ မရှာမှီးအပ်သော ပစ္စည်း (၂၁)မျိုး	၈၂
ပရိဘောဂလေးပါး	၈၄
မေထုန်ငယ် ခုနစ်ပါး	၈၇
စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ (စိတ်၏စင်ကြယ်မှု)	၈၈
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ (အယူစင်ကြယ်မှု)	၉၁
ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိ	၉၃

စုဋ္ဌသောတာပန်	၉၄
မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏ ဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ	၉၅
ပဋိပဒါဉာဏ ဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ	၉၈
သမ္မာသနဉာဏ်	၉၉
ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်	၁၀၃
ဘင်္ဂဉာဏ်	၁၀၅
ဘယဉာဏ်	၁၀၅
အာဒိနဝဉာဏ်	၁၀၆
နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်	၁၀၆
မုစ္ဆိတုကမျတာဉာဏ်	၁၀၆
ပဋိသန္နိဉာဏ်	၁၀၇
သန္နိရုပေက္ခဉာဏ်	၁၀၇
အနုလောမဉာဏ်	၁၀၇
ဝိမောက္ခ (၃) ပါး	၁၀၈
ဝိမောက္ခမှမ (၃) ပါး	၁၀၉
ဖိုလ်ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း မဂ်အစွမ်းဖြင့်	
ဖိုလ်၌ အမည်သုံးမျိုး ရပုံ	၁၁၁
ဖိုလ်ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ဝိပဿနာ	
အစွမ်းဖြင့် ဖိုလ်၌ အမည်သုံးမျိုးရပုံ	၁၁၂

ဉာဏ်စဉ်တက်ပုံ အဆင့်ဆင့်	၁၁၃
ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာ	၁၁၇
ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ (၁၉) ပါး	၁၁၉
မဂ်စိတ်စောများနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်	၁၂၁
နိရောဓသမာပတ်စော	၁၂၂
ဝုဋ္ဌာန	၁၂၂
နိဗ္ဗာန်ရှေးရှုသော ဂေါတြဘူ	၁၂၄
မဂ်လေးပါး ပေါ်လာ	၁၂၇
သောတာပန်	၁၂၈
သောတာပတ္တိမဂ်ရရန် အင်္ဂါလေးပါး	၁၂၈
သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အင်္ဂါလေးပါး	၁၂၉
သောတာပန် (၂၄) ယောက်	၁၃၀
သောတာပန်တို့ ထိုးထွင်းသိနေသောတရား	၁၃၁
သောတာပန်တို့ အေးငြိမ်းသော ဘေးရန်	၁၃၂
သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ	၁၃၂
သောတာပတ္တိမဂ်ပယ်သော ကိလေသာ	၁၃၇
ဝိပ္ပလ္လာသ (၁၂) ပါး	၁၃၈
သောတာပန် ပယ်သော ဝိပ္ပလ္လာသများ	၁၃၉

သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ရှိသေးသော သိပ္ပလ္လာသ	၁၃၉
သောတာပန်တို့ သီလစောင့်ထိန်းကြပုံ	၁၄၀
သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် ရရှိသောအကျိုးတရားများ	၁၄၁
သံသရာ သမုဒ္ဒရာကြီး ခန်းခြောက်ပုံ	၁၄၂
သကဒါဂါမိ	၁၄၈
သကဒါဂါမိ (၁၂) ယောက်	၁၄၉
သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ	၁၄၉
သကဒါဂါမိမဂ်စောပေါ်လာ အကျိုး	၁၅၁
အနာဂါမိ	၁၅၂
အနာဂါမိ အင်္ဂါလက္ခဏာ (၆) ပါး	၁၅၂
အနာဂါမိ (၅) မျိုး	၁၅၃
အနာဂါမိ (၂၄) ယောက်	၁၅၄
အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ	၁၅၄
အနာဂါမိမဂ်စော ရသောအကျိုး	၁၅၅
အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၌ ရှိဆေးသောတရား	၁၅၆
အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ	၁၅၇
အရဟတ္တမဂ်စော ပေါ်လာသောအကျိုး	၁၅၈
သမာပတ်ဝင်စားခြင်း	၁၆၀

ဖလသမာပတ်	၁၆၁
နိရောဓသမာပတ်	၁၆၁
နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားပုံ	၁၆၂
နိရောဓသမာပတ်ထခြင်း	၁၆၃
နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်များ	၁၆၃
နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသူနှင့်သေသူ	၁၆၅
နိရောဓသမာပတ်၊ ဖလသမာပတ်၊ အဘိညဉာဏ်	၁၆၅

အခန်း ၅

၆။ အရိယာဟူသည်

အရိယာ	၁၆၇
အရိယာမဂ် လေးပါး	၁၆၈
အရိယာဖိုလ်လေးပါး	၁၆၈
အရိယာအပြားမျိုး လေးပါး	၁၆၉
အရိယာပုဂ္ဂိုလ် (၉၆) ယောက်	၁၇၀
အရိယာပုဂ္ဂိုလ် (၁၀၈) ယောက်	၁၇၁
အရိယာအနွယ်တရား (၄) ပါး	၁၇၁
အရိယာဥစ္စာ (၇) ပါး	၁၇၁

အရိယာတို့၏စကား (၁၀) ပါး	၁၇၂
အရိယာတို့ ကျင့်သုံးနေထိုင်သော	
တရား (၁၀) ပါး	၁၇၃
အရိယာတို့ နှလုံးမသွင်းမပြုသောတရား(၈)ပါး	၁၇၆
အရိယာသာဝကတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး (၃၀)ပါး	၁၇၇
အရိယာတို့ အသိဉာဏ် (၇) ပါး	၁၇၉

အခန်း ၆

၇။ ရဟန္တာ အကြောင်းအရာများ	
ရဟန္တာ (၂) ဖျီး	၁၈၂
လူရဟန္တာ	၁၈၃
နတ်ရဟန္တာ	၁၈၃
ဗြဟ္မာရဟန္တာ	၁၈၃
အရဟတ္တမဂ်နှင့် ဘုရားရဟန္တာ	၁၈၄
ပဋိသန္ဓိဒါ (၄) ပါး	၁၈၇
ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ်ကြောင်း အင်္ဂါများ	၁၈၈
အဘိဉာဏ်ခြောက်ပါး (ဆဋ္ဌာဘိညာ)	၁၈၉
ဝိဇ္ဇာသုံးပါး (တေဝိဇ္ဇပတ္တ)	၁၉၀

ဝိဇ္ဇာ (၈) ပါး	၁၉၀
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိတွေဝေစေမှု	၁၉၁
ရဟန္တာပယ်သော ကိလေသာ	၁၉၂
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝါသနာနှင့်မောဟ	၁၉၂
ရဟန္တာ ဘေးကိုရှောင်သည်	၁၉၃
ရဟန္တာများ အရိုးဆက်ပုံ	၁၉၃
ရဟန္တာမဖြစ်မီ မသေနိုင်	၁၉၄
ရဟန္တာအလောင်း ပုပ်-မပုပ်	၁၉၄
ရဟန္တာဓာတ်တော်	၁၉၅
ရဟန္တာနှင့်အာပတ်	၁၉၆
ရဟန္တာထင်မှတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်အာပတ်	၁၉၆
ရဟန္တာဟု အခေါ်ခံက အပြစ်ရှိ-မရှိ	၁၉၇
ရဟန္တာမဟုတ်ဘဲ ဝန်ခံပြောဆိုမှု	၁၉၈
ရဟန္တာထင်မှတ်၍ လှူဒါန်းသောပစ္စည်းလေးပါး	
သုံးဆောင်ကောင်း-မကောင်း	၁၉၈
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အခြင်းအရာနှစ်ပါး	၁၉၉
ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်း ရဟန်းချင်း ဝန်ခံပြောအပ်	၂၀၁
ဥတ္တရိမနဿ ဓမ္မတရား	၂၀၃

ဥတ္တရိမနဿဓမ္မ ရ-မရ စစ်ဆေးနည်း	၂၀၄
ရဟန္တာ ဟုတ်-မဟုတ် စစ်ဆေးနည်း	၂၁၀
ရဟန္တာအတုအစစ် ခွဲခြားပုံ	၂၁၂
ရဟန္တာအစစ်ဖြစ်က အသွင်ပြောင်းလဲပုံ	၂၁၃
ရဟန္တာအစစ်၏ ထူးခြားချက်	၂၁၄
ဧဟိဘိက္ခု (လာလော့ရဟန်း)	၂၁၇
ရဟန္တာဟု မှတ်ထင်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်များ	၂၁၈
ရဟန္တာဟု ကျော်ကြားသော ပုဂ္ဂိုလ်များ	၂၂၀
ရဟန္တာအတုများ	၂၂၂
ရဟန္တာတို့၏ သွင်ပြင်အမူအရာ အခြေအနေများ	၂၂၅
သာသနာပ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ	၂၂၉
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ ပါရမီပြည့်ရာကာလ	၂၃၅

အခန်း ၇

၈။ ရဟန္တာတို့ ရှေးရှုရာနိဗ္ဗာန်	
နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်အင်္ဂါ (၄) ပါး	၂၃၉
မှတ်သားကြောင်း ပရိယာယ်နိဗ္ဗာန် (၂) မျိုး	၂၃၉
အခြင်းအရာအားဖြင့် နိဗ္ဗာန် (၃) မျိုး	၂၄၀

အခန်း(၁)

ရဟန္တာခေတ်မကုန်သေးပါ

ရဟန္တာ

ရဟန္တာဟူသော ဝေါဟာရသည် အရဟန္တ ဟူသော ပါဠိသဒ္ဒါမှ ဆင်းသက်လာသော ပါဠိမြန်မာ စကား၊ မြန်မာ ဝေါဟာရ ဖြစ်ပါသည်။

“အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို သမုဇ္ဈေဒပဟာန်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရဟန္တာဟု ခေါ်ပါသည်။”
(ဝိနယပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်)

J - တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မွှောစရိယ-ဘိဓာ)

ဤခေတ်ရဟန္တာဖြစ်နိုင်သေးခြင်း

ယခုခေတ် ဤလောကကြီးဝယ် ရဟန္တာတို့ မဆိတ်သုဉ်း နိုင်သေးကြောင်းကို ဘုရားရှင်သည် မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်၌ -

“ချစ်သား သုဘဒ္ဒါ၊ ဤရဟန်းတို့သည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ သိက္ခာသုံးဝ မိမိကိစ္စတို့ကို ကောင်းမွန်စွာ အားထုတ်၍ နေကုန်ငြားအံ့။ မဂ်ဖိုလ်ကိုရရန် သမထ၊ ဝိပဿနာ၊ ဘာဝနာတို့ကို ပွားများအားထုတ်ကုန်သည်။ အားထုတ်အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားတို့ကိုလည်း သူတစ်ပါးတို့အား တစ်ဆင့်ဟောကြားကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ ဤလောကကြီးသည် ရဟန္တာတို့ဖြင့် မဆိတ်သုဉ်းရာသာ ဖြစ်ပါသည်။”

ဟု ဟောတော်မူခဲ့သည်ကို ထောက်ဆ၍ လည်းကောင်း၊ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်၌---

“အကယ်၍ ကောင်းစွာနေကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ ဤဘုရားသာသနာမြတ်ကြီး၌ မကြာမြင့်မီသာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကုန်ရာ၏။”

ဟု ဟောတော်မူခဲ့သည်ကို ထောက်ဆ၍လည်းကောင်း၊ ဤလောကဝယ် ရဟန္တာများ ဖြစ်နိုင်သေးကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

ထို့ပြင် စူဠဝါအဋ္ဌကထာ ဘိက္ခုနီစလ္လက၌---

ရဟန္တာဟူသည်

၃

- ပဋိသန္တိဒါပတ္တ ရဟန္တာခေတ် တစ်ထောင်၊

- သုက္ကဝိပဿက ရဟန္တာခေတ် တစ်ထောင်၊

- အနာဂါမ်ခေတ် တစ်ထောင်၊

- သကဒါဂါမ်ခေတ် တစ်ထောင်၊

- သောတာပန်ခေတ် တစ်ထောင် ---

ဟု သာသနာအနှစ် ငါးထောင်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

သုတ်ပါထေယျ အဋ္ဌကထာနှင့် အင်္ဂုတ္တိုရ် အဋ္ဌကထာတို့

အဆိုအရ--

- ပဋိသန္တိဒါပတ္တ ရဟန္တာခေတ် တစ်ထောင်၊

- ဆဋ္ဌဘိည ရဟန္တာခေတ် တစ်ထောင်၊

- တေဝိဇ္ဇပတ္တ ရဟန္တာခေတ် တစ်ထောင်၊

- သုက္ကဝိပဿက ရဟန္တာခေတ် တစ်ထောင်၊

- ပါတိမောက္ခသံဝရ ရဟန္တာခေတ် တစ်ထောင်-

ဟူ၍ သာသနာအနှစ် ငါးထောင်ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

သံယုတ္တနိကာယ အဋ္ဌကထာ၌--

- ပဋိသန္တိဒါပတ္တ (ပထမဗောဓိ) ရဟန္တာခေတ် တစ်ထောင်၊

- ဆဋ္ဌဘိည ရဟန္တာခေတ် တစ်ထောင်၊

- တေဝိဇ္ဇပတ္တ ရဟန္တာခေတ် တစ်ထောင်၊

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မွှောစရိယ-ဘိဓာ)

- အာသဝက္ခယပတ္တ ရဟန္တာခေတ် တစ်ထောင်၊
- အနာဂါမိ၊ သကဒါဂါမိ၊ သောတာပန်၊ ပုထုဇဉ် ခေတ် တစ်ထောင်-

ဟူ၍ သာသနာအနှစ် ငါးထောင်ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

တစ်ဖန် ကဿပဘုရားရှင်၏ သာသနာ ကုန်ခါနီး နောက်ဆုံးအချိန်၌ပင် ရဟန်းတော် လေးပါးသည် တောင်ထိပ် သို့တက်၍ တရားအားထုတ်ကြရာ အားလုံး ရဟန္တာဖြစ်ကြသည် ဟု ဟောတော်မူချက်ကို ထောက်ဆ၍လည်းကောင်း၊

သာသနာတော်အပဉ္စပင် အကျင့်ကောင်းသော ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ အလောင်းတော်များသည် ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ကိုရကြ၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာ ဖြစ်ကြောင်းများကို ထောက်ဆ၍ လည်းကောင်း၊

ယခုအချိန်ဝယ် ရဟန္တာများ ရှိနိုင်သည်။ ရဟန္တာများ မဆိတ်သုဉ်းသေးနိုင်ကြောင်း သိရပါသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဒေဝတာသံယုတ်၌--

“အသွားထက်လှသော လုံမကြီးဖြင့် ရင်ဝယ်စူးစိုက် နေသော သူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ခေါင်း၌ မီးလောင်နေသော သူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး လွဲမှားယွင်းယို ငါ၏ ကိုယ်ဟု စွဲကပ်ပြီးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့ကို ပယ်ရှားခြင်းငှာ

ရဟန္တာဟူသည်

သူတော်ကောင်း (ရဟန်း) သည် ဝိပဿနာတရားများကို ကြိုးစားအားထုတ်ရာ၏

ဟုဟောတော်မူခဲ့သည့်အတိုင်း ဝိပဿနာတရားကို ကြိုးစားအားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရှိက ရဟန္တာများ ရှိနိုင်သည်မှာ သေချာလှပါသည်။ ယခုခေတ် ရဟန္တာ ရှိ၊ မရှိ ပြဿနာသည် အထူးမေးဖွယ်ရာ မ ရှိပါချေ။

ရဟန္တာဖြစ်ရန် နည်းလမ်းနှစ်သွယ်

ရဟန္တာဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရာလမ်းနှစ်သွယ် ရှိပါ သည်။

- သမထတည်းဟူသော ဈာန်ယာဉ်ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ သွားသော သမထယာနိကနည်း။
ယင်းလမ်းစဉ်ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို သမထ ယာနိက ရဟန္တာဟုခေါ်ပါသည်။
- သမထခေါ်သော ဈာန်မပါ၊ ဝိပဿနာဂ္ဂဟူးနည်းဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့သွားသော သုက္ခဝိပဿနာနည်း။
ယင်းလမ်းစဉ်ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို သုက္ခ ဝိပဿနာရဟန္တာဟု ခေါ်ပါသည်။

၆

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိဇ္ဇာ)

ယင်းနှစ်ပါးတို့တွင် သမထဈာန် သမာဓိကို အခြေခံ၍ သမထယာနိကလမ်းဖြင့် လောကုတ္တရာ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ (စေတောဝိမုတ္တိ) ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်နှင့် သွားရခြင်းသည် ရုပ်နာမ် ဝိပဿနာကို လွယ်ကူစွာတွေ့၍ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို မပင်မပန်းဘဲ ရနိုင်ရောက်နိုင်ပါသည်။

ဥပမာ- ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာကို ကူးသောသူသည် သင်္ဘောဖောင် စသည်တို့ဖြင့် စီးနင်းကူးက မပင်ပန်း စိတ်ချလက်ချ သက်သာစွာ ရောက်ရှိသကဲ့သို့ သမထဈာန် သမာဓိကို အခြေခံ၍ ဝိပဿနာပွားများက မဂ်ဖိုလ်ကို လွယ်ကူစွာ ရပါသည်။

ယင်းသို့သော နည်းအားဖြင့်ရသော မဂ်ဖိုလ်ကို စေတောဝိမုတ္တိမဂ်ဖိုလ်ဟုခေါ်၍ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း စေတောဝိမုတ္တိပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ သမထယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်သည်။

သမထဈာန် အခြေခံ မခံဘဲ ဝိပဿနာသက်သက်ကို ပွားများရာ၌ ဝိပဿနာသက်သက်ကို ပွားများခြင်းကြောင့်ရသော မဂ်ဖိုလ်ကို ပညာဝိမုတ္တိမဂ်ဖိုလ်ဟုခေါ်၍ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ပညာဝိမုတ္တိပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဈာန်အစေးမှ ခြောက်သွေ့ခြင်းကြောင့် သုက္ခဝိပဿနာ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဘုရားသာသနာဝယ် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် လိုလားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လောကုတ္တရာ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော

ရဟန္တာသဟူသည်

၇

အလွန်သိမ်မွေ့သော တရားထုံး တရားမြတ်တို့ကို မပင်မပန်း ချမ်းသာလွယ်ကူစွာ ရနိုင်စေရန် သမထဈာန် သမာဓိကို အခြေခံသော သမထယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်လမ်းကြောင်းဖြင့်သာ ကြိုးစားအားထုတ်ကြရသည်။

အချို့က သမထဈာန် သမာဓိတရားသည် သာသနာပတရား၊ ဗြဟ္မာဖြစ်ကြောင်းတရားဟူ၍ ပြောဆိုရေးသားကြသည်။ သမထတရားကို သာသနာပကာလ၌သာ အားထုတ်ရ၍ သာသနာတွင်း၌ အားမထုတ်ရဟု စွပ်စွဲပြောဆိုတတ်ကြပါသည်။ ဤအယူအဆသည် မှားပါသည်။ ဘုရားရှင် လက်ထက်က ဥပ္ပလဝဏ်ထေရ်၊ စူဠပဏ်မထေရ်၊ သုဝဏ္ဏကာရမထေရ်တို့သည် ဤနည်းဖြင့်သာ ရဟန္တာဖြစ်ကြပါသည်။

နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းတရား

- လူဒါန်းပေးကမ်းခြင်း ဒါနတရား၊
- စောင့်ရှောက်ဆောက်တည်ခြင်း သီလတရား၊
- ရှုမှတ်ပွားများခြင်း (သမထ + ဝိပဿနာ) ဘာဝနာတရား၊

ဤသုံးပါးသည် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဒါနသည် နိဗ္ဗာန်ရောက်စေရန် အကြောင်းတစ်ခု

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘိအေ)

ဖြစ်သကဲ့သို့ သီလ၊ သမာဓိ၊ ဝိပဿနာတို့သည်လည်း အကြောင်းတစ်ခုစီ ဖြစ်ကြပါသည်။

- ဒါနသည် အဓိက ဥစ္စာနေတို့ ဖြစ်စေသည်။
- သီလသည် အနာကင်းခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်စေသည်။
- သမထသည် ကာမစွန့်ခံရ၏၊ ဗျာပါဒနီဝရ၏၊ ထိနမိဒ္ဓနီဝရ၏၊ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စနီဝရ၏၊ ဝိစိကိစ္ဆနီဝရ၏၊ အဝိဇ္ဇာနီဝရ၏ဟူသော တရားဆိုးတို့ကို ငြိမ်းသတ်ရုံမျှမက ပထမဈာန်စသော ဈာန်တရား ငါးပါးကို ရစေတတ်သည်။ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတ၊ ဣဒ္ဓိဝိဓ၊ ပရစိတ္တ ဝိဇာနန၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသ ဟူသော အဘိညာဏ် ငါးပါးကို ရစေတတ်သည်။
- ဝိပဿနာသည် ရုပ်နာမ်ကို မြင်ရုံမျှမက ရုပ်နာမ်၏ ဖြစ်ပျက်မှုတို့ကိုပါ မြင်နိုင်ပါသည်။

ရုပ်နာမ်ရှိသောအဖြစ်မှ ချုပ်ငြိမ်းသောအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် ယင်းဒါနသီလ သမထဝိပဿနာတို့က ကိုယ်စီ ကိုယ်စီ မိမိတို့တာဝန်အရ ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်သယ်မ သွားကြသည်။

ယင်းလေးပါးတွင် ဒါနသည် ပို၍အရေးကြီးသည်။

- ဒါနနည်းလျှင် မွဲတေ
- မွဲတေ၍ ဝမ်းမတောင့်

ရဟန္တာဟူသည်

၉

- ဝမ်းမတောင့်၍ သီလမစောင့်
- သီလမစောင့်၍ သမထမဖြစ်
- သမထမဖြစ်၍ ဝိပဿနာမရောက်
- ဝိပဿနာမရောက်၍ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခက မလွတ်မြောက်နိုင်။
- ဝိပဿနာဉာဏ်မရောက်၍ ရုပ်နာမ်ကို ပိုင်းခြားသိသော ယထာဘူတ ဉာဏဒဿန အဆင့်သို့ မရောက်နိုင်။
- ယင်းဉာဏ်မရောက်၍ ရုပ်နာမ် အပေါ်ထိတ်လန့် ငြီးငွေ့မှု မရှိနိုင်။
- ရုပ်နာမ်အပေါ် ထိတ်လန့်ငြီးငွေ့မှု မရှိ၍ ရာဂမကင်းနိုင်။
- ရာဂမကင်း၍ ကိလေသာဆယ်ပါး ဖြစ်ပွားနေတော့သည်။
- ကိလေသာဆယ်ပါးမကင်း၍ သံသရာရှည်ရဦးမည်။

ဒါနမပါ နိဗ္ဗာန်မရောက်နိုင်ပုံ

ထိုက်သင့်သော ပေးကမ်းစရာ လမ်းစရိတ် မရှိက လိုရာခရီးသို့ မရောက်နိုင်သကဲ့သို့၊

၁၀

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိဇ္ဇာ)

ထိုက်သင့်သော ဒါနရှိမှ ထိုက်သင့်သော သီလရှိမည်။

(သမာဓိ) ဖြစ်မည်။

ထိုက်သင့်သော သမထ (သမာဓိ) ဖြစ်မှ ထိုက်သင့်သော
ဝိပဿနာ (ပညာ) ဖြစ်မည်။

ထိုက်သင့်သော ဝိပဿနာ (ပညာ) ဖြစ်မှ ရုပ်နာမ်ကို
ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၊ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ ရုပ်နာမ်ကို
သိမ်းဆည်းနိုင်ခြင်း၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊ ထိုမှတစ်ပါး သမ္မသန၊
ဥဒယဗ္ဗယ၊ ဘင်္ဂ၊ ဘယ၊ အာဒိနဝ၊ နိဗ္ဗိဒါ၊ မုစ္ဆိတုကမျတာ၊
ပဋိသန္ဓိ၊ သင်္ခါရပေက္ခာ၊ အနုလောမ ဉာဏ်များနှင့် ဂေါတြဘူ
ဉာဏ်၊ မင်္ဂဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၊ အသင်္ခတ
ဓာတ်မြတ်နိဗ္ဗာန်သို့ အဆင့်ဆင့်ရောက်ရှိနိုင်ပါသည်။

အခန်း(၂)

ပုဂ္ဂိုလ်များထွေ

လောကတွင် ပုဂ္ဂိုလ် (၁၂) ယောက် ရှိပါသည်။

၁။ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် (၄) ယောက်

၂။ မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် (၄) ယောက်

၃။ ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် (၄) ယောက်

ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် (၄) ယောက်

၁။ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် - အကုသိုလ်များ
သူတို့ လားရာဌာန၊ ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ဖြိတ္တသ
အသုရကာယံ ဟူသော အပါယ်လေးဘုံသားတို့ကို
ဒုဂ္ဂတိ အဟိတ်ပုထုဇဉ်၊

၁၂

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာဓရိယ-ဘိအေ)

- ၂။ သုဂတိအဟိတ် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် - ကုသိုလ်များ သူတို့ လားရာဌာန၊
ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ကန်းသောသူ၊ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် နားထိုင်းသောသူ၊ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ဃာနပသာဒ မရှိသူ၊ ပဋိသန္ဓေကပင် စကားပိသစ္စာ မပြော နိုင်သူ၊ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ထိုင်းမှိုင်းပြီး အရှေ့ အနောက် စသည်မသိသော 'အ'သူ၊ ပဋိသန္ဓေ အားဖြင့် ရူးနှမ်းနှမ်းဖြစ်သူ၊ ယင်းကဲ့သို့သော လူများနှင့် ဘုမ္မသီတ အသူရာတို့သည် သုဂတိ အဟိတ် ပုထုဇဉ်တို့ဖြစ်သည်။
- ၃။ ဒွိဟိတ်ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် - အလောဘ၊ အဒေါသ ဟိတ် နှစ်ပါးရှိသူ၊
ဒုဂ္ဂတိလည်းဖြစ်၊ အဟိတ်လည်းဖြစ်သော ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်၊
- ၄။ တိဟိတ်ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် - အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ ဟိတ်ရှိသူ၊ မဂ္ဂဋ္ဌာန် (၄) ယောက်၊
ဖလဋ္ဌာန် (၄) ယောက်၊
အဟိတ် = သမ္မယုတ်ဟိတ်မရှိသူ၊
ပုထုဇဉ် = ကိလေသာဆယ်ပါးလုံးကို

ရဟန္တာဟူသည်

၁၃

ဖြစ်စေသူ၊

တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် (၉) ယောက်ဟူသည် မဂ်လေ၊
ယောက်၊ ဖိုလ်လေ၊ယောက်၊

တိဟိတ်ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ယောက်တို့
ဖြစ်ပါသည်။

တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှ မဂ်-ဖိုလ် ရနိုင်သည်။
မဂ်ဖိုလ်ရ (အရိယာ) ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းသည် တိဟိတ်
ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော် တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း
အရိယာ မဖြစ်ကြပါ။

တိဟိတ်ဖြစ်သော်လည်း အခြားအင်္ဂါများ ပြည့်စုံပါမှ
အရိယာဖြစ်နိုင်သည်။ တိဟိတ်မဟုတ်ခဲ့ပါလျှင် အားထုတ်သော်
လည်း မဂ်ဗီဇ၊ ဖိုလ်ဗီဇ၊ အထောက်အပံ့သာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။
မဂ်ဖိုလ်ကိုကား မရနိုင်ပါ။ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်မှသာ မဂ်ဖိုလ်ရပြီး
နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာတော်ကြီးများသည် တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ
မြတ်သောပဋိသန္ဓေ စွဲယူနေရသည် ဖြစ်ပါစေဟု ဆုတောင်းလေ့
ရှိကြသည်။

၁၄

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘိဇ္ဇာ)

မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် (၄) ယောက်

၁။ သောတာပတ္တိ မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်

၂။ သကဒါဂါမိ မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်

၃။ အနာဂါမိ မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်

၄။ အရဟတ္တ မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်

ပလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် (၄) ယောက်

၁။ သောတာပတ္တိ ပလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်

၂။ သကဒါဂါမိ ပလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်

၃။ အနာဂါမိ ပလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်

၄။ အရဟတ္တ ပလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်

စုစုပေါင်း ပုဂ္ဂိုလ် (၈) ပါး ဖြစ်ပါသည်။

ဒုဂ္ဂတိအဟိတ် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ သုဂတိအဟိတ် ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဒွိဟိတ် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် ဤသုံးယောက်တို့သည် ကာမကြိယာဇော (၉) ခု၊ အပ္ပမာဒဇော (၂၆) ပါး တို့ တစ်ဘဝ လုံး မရနိုင်သောကြောင့် ထိုဘဝအတွက် ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ရရန် လုံးဝမျှော်လင့်ချက် မရှိပါ။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၅

ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပဋိသန္ဓေ

၁။ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ် ပုထုဇဉ်သည် - အဟိတ်အကုသလ ဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တိရဏစိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသည်။

၂။ သုဂတိအဟိတ်ပုထုဇဉ် - အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တိရဏစိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေသည်။

၃။ ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် - မဟာဝိပါက် ဉာဏ ဝိပဿနာစိတ်လေးခုဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသည်။

၄။ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် - မဟာဝိပါက်ဉာဏ သမ္မယုတ်စိတ်လေးခုဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသည်။

၅။ ရူပ၊ အရူပဗြဟ္မာတိဟိတ်များသည် - မဟဂ္ဂုတ် ဝိပါက် (၉) ခုဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသည်။

မဂ်ဖိုလ် မရထိုက်သူ (၁၆) ဦး

၁။ တိရစ္ဆာန်

၂။ ပြိတ္တာ

၃။ မှားသောအယူ ရှိသူမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလူမျိုးစု

၁၆

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘီအေ)

- ၄။ သီလရှိဟန်ဆောင်သူ
 ၅။ အမိကို သတ်ဖူးသူ
 ၆။ အဖကို သတ်ဖူးသူ
 ၇။ ရဟန္တာကို သတ်ဖူးသူ
 ၈။ သံဃာကို သင်းခွဲဖူးသူ
 ၉။ ဘုရားကို သွေးစိမ်းထွက်အောင်ပြုဖူးသူ
 ၁၀။ ရဟန်းအသွင်ခိုးသူ
 ၁၁။ တိတ္ထိအယူပြောင်းသွားသူ
 ၁၂။ ရဟန်းမိန်းမအား မေထုန်အမှု ကျူးလွန်သူ
 ၁၃။ သံဃာဒီသီသ် အာပတ်သင့်ပြီး မကုစားသူ
 ၁၄။ မိန်းမပဏ္ဍုတ်၊ ယောက်ျားပဏ္ဍုတ်၊ နပုန်းပဏ္ဍုတ်
 ၁၅။ ယောက်ျားမိန်းမ အင်္ဂါနှစ်ခုရှိသူ
 ၁၆။ အသက်ခုနစ်နှစ်ရှိသူ (ခုနစ်နှစ် မပြည့်သူ)

မဂ်ဖိုလ်ကင်းရာ အရပ်ရှစ်ပါး

ရပ်ပြစ်ရှစ်ပါးသည် သူ၏ဖြစ်ရာအရပ်ကိုက အပြစ်ရှိ
 နေသော အရပ်ဖြစ်၍ မဂ်ဖိုလ်ကိုမရထိုက်ပါ။

- ၁။ ငရဲ- ချမ်းသာမှု အလျဉ်းမရှိသောအရပ်
 ၂။ တိရစ္ဆာန်ဘုံ- မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်နှင့် ဖီလာဖြစ်သောဘုံ
 ၃။ ပြိတ္တာဘုံ - ကိုယ်လက်အင်္ဂါ မမျှတသောသတ္တဝါ
 ရှိသောဘုံ

ရဟန္တာဟူသည်

၁၇

- ၄။ အထည်သတ်ဘုံ - ရုပ်သာရှိ၍ နာမ်မရှိသောဘုံ
 ၅။ ပစ္စန္ဒရာဇ် - ရတနာသုံးပါး မရှိသောအရပ်
 ၆။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ - မှားသောအယူရှိသူ
 ၇။ ဝိကသိန္ဒြိယော - သစ္စာလေးပါး တရားကို
 နာကြားသော်လည်း ဆွံ့၊ အ၊ နားပင်း၍ တရား
 မသိသူ
 ၈။ ဗုဒ္ဓသုညောတိဟေတုကော - တိဟိတိပင်
 ဖြစ်လင့်ကစား ဘုရားပွင့်သောကာလနှင့်လွဲ၍
 လူဖြစ်ရခြင်း။

မဂ်ဖိုလ်အတ္တရာယ်ငါးသွယ်

- ကိလေသန္တရာယ်
- ကမ္မန္တရာယ်
- ဝိပါကန္တရာယ်
- အရိယူပဝါဒန္တရာယ်
- အာဏာဝိတိက္ကမန္တရာယ်

၁၈ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘိဓာ)

ကိလေသန္တရာယ်

၂၁

- ကိလေသာဆယ်ပါးတွင် ပါဝင်သော နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသည် ကိလေသန္တရာယ်မည်ပါသည်။ ဤနိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူရှိသူများသည် တမလွန်ဘဝ၌ သုဂတိဘဝကိုမျှ ရခွင့်မရှိ။
- ဥပာဘောဗျည်း ပဏ္ဍုတ်များသည်လည်း လွန်ကဲသောကိလေသာ ရှိသည့်အတွက် ဝိပါကန္တရာယ် မသွင်းဘဲ ကိလေသန္တရာယ်၌ သွင်းရသည်။

ကမ္မန္တရာယ်

- မာတုယာတက စသော ပဉ္စနန္တရိယ ကံနှင့် ဘိက္ခုနီမကို မိစ္ဆာစာရကျူးလွန်မှု အကုသိုလ်ကံသည် ကမ္မန္တရာယ်ဖြစ်ပါသည်။
- ပဉ္စနန္တရိယကံ ထိုက်သူများမှာ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်သာမက နောင်ဘဝ၌ သုဂတိကိုပင် ရခွင့်မရှိပါ။ ဘိက္ခုနီမ၌ မိစ္ဆာစာရ ကျူးလွန်သူက ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ကိုသာ မရသည်။ ကောင်းစွာနေထိုင်လျှင် သုဂတိဘဝကိုကား ရနိုင်သေးသည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၉

ဝိပါကန္တရာယ်

- အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ၊ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ၊ ဝိပါကစိတ်သည် ဝိပါကန္တရာယ် မည်ပါသည်။
ညံ့ဖျင်းသောမျိုးစေ့ကြောင့် မအောင်မြင်ပေါက်ပွားခဲ့သော သစ်ပင်သည် မည်မျှလောက်ပင် ရေစင်သွန်းလောင်းသော်လည်း ကြီးကျယ်မြင့်မားဖွံ့ထွားဖို့ ရာ မျှော်လင့်ချက် မရှိတော့သကဲ့သို့၊ ညံ့ဖျင်းသော ပဋိသန္ဓေကြောင့် အဟိတ်၊ ဒွိဟိတ် ပဋိသန္ဓေနေသူမှာ ပဋိသန္ဓေဝိပါကတို့ မအောင်မြင်သောကြောင့် ထိုဖြစ်ဆဲဘဝ၌ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရား၌ စည်ကားရန် မရှိတော့၊ ယခုဘဝ ကောင်းမွန်စွာ ကျင့်ပါမှ တမလွန်ဘဝ၌ သုဂတိဘဝကိုရလျက် မဂ်ဖိုလ်မျိုးစေ့များ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သန္တရာယ်

- အရိယာပုဂ္ဂိုလ်မှန်း သိသည်ဖြစ်စေ၊ မသိသည်ဖြစ်စေ ယုတ်မာသောစိတ်ထားဖြင့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကို စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့ခြင်းသည် အရိယာပဝါဒန္တရာယ်

မည်ပါမည်။ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန် မဂ်ဖိုလ်စွာန်၏ အတားအဆီး ဖြစ်သည်။ ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကို တောင်းပန်လျှင် ပြောပျောက်နိုင်၏။ ထိုအရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိက (ဝါ) ရှာမရက သင့်လျော်သော လူကြီးသူမ၊ သံဃာများထံသွား၍ အကျိုး အကြောင်းပြောဆို တောင်းပန်လျှင် (အယုတ်ဆုံး ထိုပုဂ္ဂိုလ် သင်္ချိုင်းသို့သွား၍ တောင်းပန်လျှင် အန္တရာယ် ပြောပျောက်နိုင်ပါသည်။) ကောင်းမွန်စွာ ကျင့်ကြံနေထိုင်သူများကိုလည်း မပြစ်မှားမိစေရ၊ မပြစ်မှားမိအောင် အထူးသတိထားရမည်။ အရိယပုဂ္ဂိုလ်သည် အနည်းငယ်ပင် ဖြစ်သော်လည်း အပြစ်လေးလှသည်။

အာဏာဝိတိက္ကမန္တရာယ်

- သဒ္ဓိစွာ အာပနာ အာပတ္တိယော အာဏာဝိတိက္ကမန္တရာယောနာမ- ဟူသော အရိဋ္ဌသိက္ခပဒ အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ လွန်ကျူးလိုသော စေတနာနှင့် သင့်ရောက်အံ့သော အာပတ်သည် အာဏာဝိတိက္ကမန္တရာယ် မည်ပါသည်။ ဘုရားရှင်၏ အာဏာ

တော်ကို ကျူးကျော်စော်ကားခြင်းဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။ ပါရာဇိကအာပတ်သင့်လျှင် လူမထွက်သမျှ သံဃာ ဒီသီသ် အာပတ်သင့်လျှင် ပရိဝါသ်မာနတ် မဆောက်တည်သမျှ ကြွင်းသော အာပတ်သင့်လျှင် ဒေသနာမကြားသမျှ (ဝါ) တစ်ပါးသောရဟန်းအား အပြစ်သင့်သည့်အကြောင်းကို မပြောသမျှ ထိုအန္တရာယ်မှ မလွတ်ကင်းပါ။

ထိုအန္တရာယ် မလွတ်ကင်းက ယခုဘဝ၌ စွာန်မဂ်ဖိုလ်ရဖို့ရာ အခွင့်မရှိတော့ချေ။ ဤဘဝမှ စတင်လျှင်လည်း အပါယ်လေးပါးသို့သာ သွားရပေမည်။

သို့သော် ပုထုဇဉ်အလိုက စိတ်ကိုမထိန်းနိုင်၍ အပြစ်သင့်ပြီးနောက် ဆိုင်ရာဝိနည်းလမ်းကြောင်းဖြင့် ကုစားပါလျှင် ထိုအပြစ်များက ကင်းစင်နိုင်သောကြောင့် နတ်ရွာနိဗ္ဗာန် မဂ်ဖိုလ်စွာန်ကို မတားမြစ်ပါ။

အခန်း (၃)

သမထ အခန်းကဏ္ဍ

သမထဟူသည်

ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်ကုန်သော ကာမစွန္ဒစသော နိဝရဏ-
ခြောက်ပါးကို ငြိမ်းအေးစေတတ်သောကြောင့် သမထဟုခေါ်
ပါသည်။

- အရကား - သမာဓိခေါ် ဧကဂ္ဂတာစေတသိက်ရသည်။
- တစ်နည်း - နိဝရဏတရား ခြောက်ပါး၊ ဝိတက္က၊ ဝိစာရ၊
ပီတိ၊ သုခ ဟုအိုအပ်သော ဆန့်ကျင်ဖက်

ရဟန္တာဟူသည်

၂၃

တရားတို့ကို ငြိမ်းအေးစေတတ်သော
ကြောင့် သမထဟု ခေါ်ပါသည်။

- အရကား - သာမာဓိခေါ် ဧကဂ္ဂတာ စေတသိက်ပင်
ဖြစ်ပါသည်။

သမထ(သမာဓိ) ခေါ်လက္ခဏာ

- သမာဓိသည် သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို တစ်ခုတည်းသော
အာရုံ၌ အညီအညွတ် ကောင်းစွာထားခြင်း၊ မပျံ့လွင့်
စေခြင်း၊ လက္ခဏာရှိ၏။
- သမာဓိသည် ပျံ့လွင့်ခြင်းရှိသော ဥဒ္ဓစ္စကို ဖျက်ဆီး
ခြင်းကိစ္စရှိ၏။
- သမာဓိသည် မတုန်လှုပ်ခြင်းလျှင် ထင်သော အခြင်း
အရာရှိသည်။
- သမာဓိ၏ နီးစွာသောအကြောင်းကား သုခဖြစ်၏။

ကမ္မဋ္ဌာန်းဟူသည်

နိဗ္ဗန်ရောက်ရန် အကြောင်းသုံးပါးတွင် ဘာဝနာသည်-

- သမထဘာဝနာ
- ဝိပဿနာဘာဝနာ

ဟူ၍ရှိရာ ယင်းသမထ၊ ဝိပဿနာ နှစ်ပါးတို့ကို
ပွားများအပ်သောကြောင့် ဘာဝနာဟုခေါ်၍ အားလုတ် လုပ်

၂၄ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိဇ္ဇာ)

ကိုင်စရာ အလုပ်၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းဟု
ခေါ်သည်။

ယင်းနှစ်ပါးတို့ကို သမထ၊ ဝိပဿနာဟု အစဉ်အတိုင်း
ပြသရာ၌--

- သမထဘာဝနာသည် အပြား (၄၀)
- ဝိပဿနာသည် အပြား (၃) ပါးရှိသည်။

သမထ (၄၀)

- ကသိုဏ်း သမထ (၁၀) ပါး
- အသုဘ သမထ (၁၀) ပါး
- အနုဿတိ သမထ (၁၀) ပါး
- အပ္ပမညာ သမထ (၄) ပါး
- သညာ သမထ (၁) ပါး
- ဝ ဝတ္ထာန် သမထ (၁) ပါး
- အာရပ္ပ သမထ (၄) ပါး

စုစုပေါင်း = (၄၀) ပါး

(ယင်းတို့၏ အဓိပ္ပာယ်အကျယ်ကို အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ
ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းတွင် ရှုပါ)

ရဟန္တာဟူသည်

၂၅

ဝိပဿနာ (၃) ပါး

- အနိစ္စဝိပဿနာ
- ဒုက္ခဝိပဿနာ
- အနတ္တဝိပဿနာ

ယင်း သမထ (၄၀) ဝိပဿနာ (၃) ပါးတို့ကို
အားထုတ်ရာဝယ် အောက်ပါ သုံးမျိုးတို့ကို တိကျစွာ သိထား
ရပါမည်။

- စရိုက် (၆) ပါး
- ဘာဝနာ (၃) ပါး
- နိမိတ် (၃) ပါး

စရိုက် (၆) ပါး

- ရာဂအားကြီးသော ရာဂစရိုက်ရှိသူ
- ဒေါသအားကြီးသော ဒေါသစရိုက်ရှိသူ
- မောဟအားကြီးသော မောဟစရိုက်ရှိသူ
- သဒ္ဓါအားကြီးသော သဒ္ဓါစရိုက်ရှိသူ

၂၆ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိဇ္ဇာ)

- ပညာအားကြီးသော ဗုဒ္ဓိစရိုက်ရှိသူ
- ဝိတက်အားကြီးသော ဝိတက်စရိုက်ရှိသူ။

ဘာဝနာသုံးပါး

- ပရိကမ္မဘာဝနာ - နှုတ်ကရွတ်၍ လည်းကောင်း၊ စိတ်ဖြင့် မှတ်၍ လည်းကောင်း ရှေးဦးစွာ ပွားများမှု၊
- ဥပစာရဘာဝနာ - အိမ်အနီးအပါးကို အိမ်၏ ဥပစာဟု ခေါ်ဝေါ်သကဲ့သို့ ထို့အထူ အပွနာဘာဝနာ (ဈာန်မဂ်ဖိုလ်) တရား၏ အနီးအပါး ရှိသော တာဝနာအစဉ်၊
- အပ္ပနာဘာဝနာ - ဆိုင်ရာအာရုံ၌ စွဲမြဲစွာ သက်ဝင်တည်နေသော ဈာန်မဂ်ဖိုလ် တရားများ။

နိမိတ် (၃) ပါး

- ပရိကမ္မနိမိတ် - ပရိကမ္မဘာဝနာ၏အာရုံ၊
- ဥပ္ပယနိမိတ် - စိတ်ဖြင့်မှန်း၍ ယူအပ်သောအာရုံ၊
- ပဋိဘာဂနိမိတ် - စီးဖြန်းခါစ ဓူလအာရုံနှင့်တူသောအာရုံ၊

ရဟန္တာဟူသည်

၂၇

ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရောက်ခဲ့စေမှု

- ၁။ ရာဂစရိုက်ကြီးသောသူအား - အသုဘ သမထ (၁၀) ပါးနှင့် ကာယဂတာသတိ၊
 - ၂။ ဒေါသစရိုက်ကြီးသောသူအား - အပ္ပမညာ (၄) ပါးနှင့် နီလ၊ ဝိတ၊ လောဟိတ၊ ဩဒါတ။
 - ၃။ မောဟစရိုက်ကြီးသောသူအား - အာနာပါန နုဿတိ
 - ၄။ ဝိတက်စရိုက်ကြီးသောသူအား - အာနာပါန နုဿတိ
 - ၅။ သဒ္ဓါစရိုက်ကြီးသောသူအား - ဗုဒ္ဓါနုဿတိ၊ ဓမ္မာနုဿတိ၊ သံဃာနုဿတိ၊ သီလာနုဿတိ၊ စာဂါနုဿတိ၊ ဒေဝတာနုဿတိ။
 - ၆။ ဗုဒ္ဓိစရိုက် ကြီးသောသူအား - မရဏာနုဿတိ၊ ဥပသမာနုဿတိ၊ သညာ၊ ဝ ဝတ္ထာန်။
- မှတ်ချက် ။ ။ စရိုက်ခြောက်ပါးနှင့် လျှောက်ပတ်သော သမထကမ္မဋ္ဌာန်းများမှာ ပထဝီကသိုဏ်း၊ အာပေါကသိုဏ်း၊ တေဇောကသိုဏ်း၊ ဝါယောကသိုဏ်း၊ အာကာသကသိုဏ်း၊ အာလောကကသိုဏ်း၊ အာရပ္ပ (၄) ပါး၊ ပေါင်း (၁၀) ပါး ဖြစ်ပါသည်။

၂၈ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မွှောစရိယ-ဘိအေ)

ဈာန်သဘော

တစ်ခုသော အာရုံ၌ စိတ်ကို တည်တံ့စွာထားပြီး
ရှုတတ်သောကြောင့် ဈာန်ဟုခေါ်သည်။

တစ်ဖန် နိဝရဏတရား၊ ကိလေသာတရားတို့ကို လောင်
ကျွမ်းအောင်ရှိမြှောက်တတ်သောကြောင့် ဈာန်ဟုခေါ်ပါသည်။

ယင်းဈာန်သည် - ဥပစာဈာန်

- အပ္ပနာဈာန်ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိပါသည်။

တစ်နည်း - ရူပဈာန် (စတုက္ကနည်းအားဖြင့်) ၄ ပါး

- အရူပဈာန် ၄ ပါး

ဤရှစ်ပါးကို သမာပိတ် (၈) ပါးဟု ခေါ်ပါသည်။

သမထကို အားထုတ်ခြင်းသည်--

- လောကီသမာဓိကို လိုလား၍ အားထုတ်ခြင်း၊

- လောကုတ္တရာ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ကိုလို၍ အားထုတ်ခြင်း

ဟူ၍ရှိရာ လောကီဈာန်၊ လောကီသမာဓိကို ရလို၍

အားထုတ်လျှင် လောကီအဘိညာဉ်ငါးပါး၊ တစ်နည်း ခုနစ်ပါး
တို့ကို ယခုမျက်မှောက်၌ရ၍ သေပြန်လျှင်လည်း ဗြဟ္မာပြည်၌
ဖြစ်ရပါသည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၂၉

ဈာန်ရသော သမထများ

ကမ္မဋ္ဌာန်းလေးဆယ်တွင် ဈာန်ရသော သမထ (၃၀)
ရှိပါသည်။ ရူပဈာန်ကိုရစေတတ်သော သမထ (၂၆) ပါး၊
အရူပဈာန်ကို ရစေတတ်သော သမထ (၄) ပါး၊ စုစုပေါင်း
(၃၀) ဖြစ်ပါသည်။

ပထမဈာန် တစ်မျိုးတည်းကို ရယူလိုလျှင် - အသုဘ
(၁၀) ပါး၊ ကာယဂတာ သတိပေါင်း (၁၁) ပါးကို အားထုတ်
ရသည်။

ပထမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထဈာန်လေးပါးကို
ရလိုလျှင် မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ သမထ (၃) ပါးကို
အားထုတ်ရသည်။

ပဉ္စမဈာန် တစ်မျိုးတည်းကို ရလိုလျှင် - ဥပေက္ခာ
သမထကို ပွားများရသည်။

ဈာန်ငါးမျိုးလုံးကို ရလိုလျှင် - ကသိုဏ်း(၁၀) ပါးနှင့်
အာနာပါနဿတိ (၁၀) ပါးကို အားထုတ်ရသည်။

အရူပဈာန် (၄) ပါးကို ရလိုလျှင် - အာကာသာနဉာ
ယတနဈာန်၊ ဝိညာဏဉာယတနဈာန်၊ အာကိဉ္ဇဉာယတနဈာန်၊
နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်တို့ကို အားထုတ်ရပါသည်။

ဈာန်မရသော သမထများ

ဈာန်ကို မရစေတတ်သော၊ မဖြစ်စေတတ်သော သမထ

(၁၀) ပါးရှိပါသည်။ ယင်းတို့မှာ--

- ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဒေဝတာနုဿတိ
- ဓမ္မာနုဿတိ ဥပသမာနုဿတိ
- သံဃာနုဿတိ မရဏာနုဿတိ
- သီလာနုဿတိ အာဟာရေပဋိက္ခလသညာ
- စာဂါနုဿတိ စတုဓာတုဝ ဝတ္ထာန်

ယင်း (၁၀) ပါးသည် ဈာန်ကို မရစေတတ်သော်လည်း အလွန်အကျိုးများစေပါသည်။ အနုဿတိ ရှေ့ခြောက်ပါးသည် သဒ္ဓါကို တိုးပွားစေသည်။ ဥပသမာ၊ မရဏ သညာ၊ ဝ ဝတ္ထာန် လေးပါးသည် သညာကို တိုးပွားစေပါသည်။

ယင်း (၁၀) ပါး ဈာန်မရခြင်းမှာ ယင်း (၁၀) ပါး သည်အလွန်အကျွံအားထုတ်စေကာမူ ဥပစာရ ဘာဝနာမျှသာ ပြည့်စုံ နိုင်၏။ အပ္ပနာ ဘာဝနာ မဖြစ်နိုင် မရနိုင်သောကြောင့် ဈာန် မရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သမထ ပထဝီ ကသိုဏ်းဝန်းလုပ်နည်း

သမထ လေးဆယ်တို့၏ အစ အဆုံးဖြစ်သော ပထဝီ ကသိုဏ်းကို အားထုတ်မည်ဆိုပါက ရှေ့ဦးစွာ ကသိုဏ်းဝန်းကို သေချာစွာ ပြုလုပ်ရသည်။ လုပ်နည်းမှာ - အညိုအရွှေ၊ အနီ၊ အဖြူ ဟူသော ဝတ္ထုကသိုဏ်း လေးပါးနှင့် အရောအနှော မဖြစ်စေဘဲ ရွှံ့စေးကို အလျားအနံ တစ်ထွာလောက်လှည်းတီး။ ကျောက်ပြင်တို့ကဲ့သို့ ဂျပ်ပြားဝိုင်းတစ်ခု ပြုလုပ်ရမည်။ မိမိကြည့် မည့်ဘက်မှ စည်မျက်နှာလို ချောအောင်ပြုလုပ်ပြီး အနားမှ ဒန်ပူတစ်ပြားစာလောက် ဆေးအဖြူသော်လည်းကောင်း၊ အစိမ်း သော်လည်းကောင်း၊ ယင်းဝန်းလေးကို အနားပတ် တင်လိုက်ပါ။

နိဝရဏ = ဈာန် အစရှိသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို ပိတ်ပင် တတ်သော ကာမစ္ဆန္တ စသော နိဝရဏတရား ရှစ်ပါး။

ဈာန် = ကာမစ္ဆန္တ အစရှိသော နိဝရဏ တရားတို့ကို လောင်ကျွမ်းခြောက်သွေ့စေသောတရား။

သမထ = ကာမစ္ဆန္တ အစရှိသော နိဝရဏ တရားတို့ကို ငြိမ်းအေးစေတတ်သော သဘောတရား။

၃၂ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘိအေ)

ကသိုဏ်းဝန်းအကျိုးအပြစ်

ဤသို့ ကသိုဏ်းဝန်းပြုလုပ်ရာ၌ ယင်းတစ်ထွာမှ လျော့လိုလျှင် လက်နှစ်သစ်လျော့၍ ပိုလိုလျှင် လက်လေးသစ်၊ လက်ရှစ်သစ် ပိုနိုင်သည်။ သတိပြုရန်မှာ ကသိုဏ်းဝန်းငယ်လျှင် စိတ်ကို ထားရလွယ်သည်။ ကသိုဏ်းဝန်းကြီးလျှင် စိတ်ကို ထားနိုင်ခဲ၏။ နိမိတ်လည်း ရခဲ၏။

ထိုကသိုဏ်းဝန်းကို အညစ်အကြေး မစွန့်စေရ၊ မပဲ့စေရ၊ ကောင်းစွာထားရမည်။ ကသိုဏ်းဝန်းကို ဤသို့ ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ဆိတ်ငြိမ်ရာ လူသူကင်းရာ အရပ်တစ်ခု၌ တစ်ယောက်တည်း ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေပြီးလျှင် ယင်းကသိုဏ်းဝန်းကို ကြည့်လို၊ ကောင်းရာ လက်လှမ်းမှီလောက်သောနေရာ၌ အနေအထား ကျနအောင် မမတ်လွန်း၊ မစောင်းလွန်းကလေးဖြစ်အောင် ထောင်ထားလိုက်ပါ။

အစီအစဉ်ခြောက်ရပ် ဆောက်ရွက်ပါ

ကသိုဏ်းဝန်းကိုထောင်တားပြီးလျှင်---

- ဘဘုရားဂုဏ်တော်ကို ရသလောက်နှလုံးသွင်း ပွားများပြီး ရှိခိုးပါ။

ရဟန္တာဟူသည်

၃၃

- သတ္တဝါခပ်သိမ်း ဘေးရန်ကင်းပါစေ၊ မွန်မြတ်သော တရားဓမ္မတို့ရအောင် အာရုံပြုနိုင်ပါစေဟု မေတ္တာနှလုံး သွင်းပါ။
- ငါသည် မချွတ်ဧကန် သေရမည်။ မသေခင် တရား တစ်ခုခုရအောင် ပြုလုပ်ရမည်ဟု မရဏသညာကို အနည်းငယ် အချိန်ယူပြီး ရှုမှတ်အားထုတ်ပါ။
- ဤကသိုဏ်းရှုပွားသော အကျင့်သည် ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရိယာတို့၏ ကျင့်စဉ်ဖြစ်သည်ကို ဆင်ခြင်အောက်မေ့ ထားရမည်။
- ဤကသိုဏ်းဝန်း ရှုပွားသော အကျင့်မြတ်ဖြင့် ဘုရား ရဟန္တာတို့သည် ဇာတိ၊ ဧရာ၊ မရဏဘေးမှ ကင်းဝေးကြ သည်။ ငါလည်း မုချကင်းစေရမည်။
- ဤကသိုဏ်းရှုပွားသော အကျင့်သည် ငါ၏အားထား ကိုးကွယ်ရာပါတကားဟု အထပ်ထပ် ဆင်ခြင်ပွားရမည်။

ဤအတိုင်းလိုက်နာ ကျင့်သုံးလျက် အလွန်လိုချင် တပ်မက်မောသော သမ္မာဆန္ဒဖြင့် ကသိုဏ်းဝန်းတစ်ခုလုံးကို ခြုံငုံမိအောင် ကြည့်ရှုရမည်။

ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ရ-မရ

ရှုမှတ်အလေ့အလာ အားကောင်း၍ မိမိစိတ်၌ စွဲလောက်ချိန်တန်လျှင် မျက်စိကိုမှိတ်၍ အစမ်းရှုမှတ်ကြည့်ပါ။ အာရုံယူကြည့်ပါ။ မျက်စိဖွင့်ကြည့်နေစဉ်တုန်းကကဲ့သို့ မူမပျက်အခြေအနေမပျက် ပုံမှန်ကျ မြေကြီးဝန်းကြီး ထင်နေလျှင် မြေကြီးကသိုဏ်း ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ရသည်ဟု မှတ်ရမည်။

အကယ်၍ မထင်သေးလျှင် မျက်စိကိုဖွင့်၍ အားသွန်ဆက်ရှုပါ။ (ခဏခဏမှိတ်၍ မစမ်းရ။ တရားမတက် ဟန်လျက် နေတတ်သည်။) ကြာနိုင်သမျှကြာအောင် ကြည့်ရှုပြီး နိမိတ်ကို ရအောင်ယူရမည်။ ကြည့်ဖန်များ၍ ကြာလာလျှင် ပါရမီအား ရှုမှတ်အားအရ မချရပါမည်။

ဤသို့ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ရအောင် ရှုရာဝယ် မြေကြီးကသိုဏ်း မြေကြီးကသိုဏ်းဟုပါးစပ်မှ ရွတ်မနေရပါ။ မိမိစိတ်ကို ကသိုဏ်းဝန်း တစ်စိတ်တစ်ဒေသ မထားဘဲ တစ်ခုလုံးမြှင့်၍ အတင်းတွန်း၍ ကြည့်ရပါမည်။ ကြည့်ရန်မှာ မိမိ၏တာဝန်ဟု သဘောပေါက်ထားရပါမည်။

သတ္တိဝှံ့ မြေစေ

မြေကြီးဝန်းကို စိတ်ထဲကသာ (မြေ-မြေ) ဟု မှတ်သိလျက် ပြင်သည့်အတိုင်း စိတ်၌ စွဲ၍ပါလာအောင် ကြည့်ရမည်။ ကြည့်သောအခါဝယ် မျက်စိကို မှေး၍မကြည့်ရ။ ထိုသို့ ကြာကြာကြည့်က တဖြည်းဖြည်း အိပ်ချင်လာတတ်သည်။ ကြည့်အားလျော့က စိတ်အားပါ လျော့လာတတ်သည်။

မျက်စိကို ဖွင့်နိုင်သမျှ ဖွင့်ထားပြီး မျက်တောင်မခတ်ဘဲ စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်နိုင်သမျှကြည့်ပါ။ အမြဲအားတင်းထားရပါမည်။ အိပ်ချင်စိတ်ဝင်လာက ကသိုဏ်းဝန်း နှစ်ခုကဲ့သို့ ထင်လာတတ်သည်။ မှေးမှေးမှိန်မှိန်လည်း ဖြစ်လာတတ်သည်။ မထင်စေရ၊ မမြင်စေရပါ။ သတိကို ကြပ်ကြပ်ထားရမည်။

တခြားတစ်ပါးသို့လည် စိတ်ရောက်နေတတ်သည်။ စိတ်ကို ကသိုဏ်းဝန်းပေါ်သို့ အမြဲတင်ထားပါ။ တဖြည်းဖြည်း လျော့ကျလာတတ်သည်။ ဟိုတွေး၊ သည်တွေး တွေးရာမှ စိတ်ပျော့၊ ဝီရိယပျော့ပြီး ပျင်းရိလာတတ်သည်။ ငါသည် တိပေသသမ္ဘုရားမြှင့်မိရတောင်ကို အပြီးပိုင် လှဲချမည့် ယောက်ျားဟု အားခံကာ သတ္တိ၊ စွဲ မြဲရန်လိုပါသည်။

ကသိုဏ်းဝန်မှ ပြေးမထွက်တော့

အချို့မှာ မကြာမီ နိမိတ်ရသည်။ အချို့မှာ အလွန်ကြာမြင့်မှ နိမိတ်ရတတ်သည်။ ဤသို့ စိတ်ထဲ၌ ယူ၍ရသော နိမိတ်သည် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ဟု ခေါ်ပါသည်။ အပြင်ဘက်ကသိုဏ်းဝန်းကား ပရိကမ္မနိမိတ်ဟု ခေါ်ပါသည်။ ပရိကမ္မနိမိတ်၌ တစ်ထပ်တည်းယူ၍ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကို ရသည့်အခါ နိမိတ်၌ သံလိုက်တုံးကို ထိကပ်သောအပ်သည် အတင်းတွယ်ကပ်၍ နေသကဲ့သို့ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ရသည့်အခါ စိတ်သည် မြေကြီး၌ တွယ်ကပ်၍နေတော့သည်။

မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်မျှ အရပ်တစ်ပါးသို့ မပြောင်းသွားတော့ပြီ။ မျက်စိကို ဖွင့်ထားလျှင် ရှေ့၌ရှိသောအဆင်းကို မြင်၏။ မှိတ်လိုက်လျှင် ဘယ်ကိုမျှ မမြင်ဘဲ ဤကသိုဏ်းဝန်ကိုသာ မြင်၍နေရ၏။

မျက်စိမှိတ်ပြီး ပက်လက်နေလျှင် ကသိုဏ်းဝန်းကြီးသည် မျက်နှာပေါ်သို့ မိုးလျက်နေ၏။ မှောက်လျက်နေလျှင်လည်း ကသိုဏ်းဝန်းကိုသာ မြင်နေ၏။ ကြမ်းပြင်ကို မမြင်တော့။ ရေထဲနှစ်နေလျှင်လည်း ရေကိုမမြင်ဘဲ ကသိုဏ်းဝန်းကိုသာ မြင်နေ၏။ မိမိမျက်နှာကို လက်ဖဝါးဖြင့် အုပ်ကာထားလျှင်လည်း လက်ဖဝါးမမြင်၊ ကသိုဏ်းဝန်းကိုသာ မြင်နေရ၏။

ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ရင့်ကျက်လာသောအခါ

နေ့အခါ အသုဘကို မလွှဲမရှောင်သာ၍ ကိုင်တွယ်ရသဖြင့် အသုဘကောင် (ပရိကမ္မနိမိတ်)ကြီးမှာ စွဲလျက်စိတ်ထဲမှာ ကပ်ပါလာသော (ဥဂ္ဂဟနိမိတ်)ကြီးသည် ညဉ့်အခါကျအောင် တင်၍နေလေသည်။ ကသိုဏ်းဝန်း ဥဂ္ဂဟနိမိတ် တကယ် ထင်မြင်လာလျှင်အိပ်၍မပျော်တော့ပြီ။ ကြပ်ကြပ်အားထုတ်လေ မျက်စိကျယ်လာလေဖြစ်သည်။

အကယ်၍ အိပ်ပျော်စေလိုလျှင် ကသိုဏ်းဝန်းကြည့်နေသည့် အားအမှတ်ကို ရွှေ့လိုက်ရသည်။ တဖြည်းဖြည်း အမြင်တွေ လျော့လျက် စိတ်တည်းဟူသော ဘဝင်တွေ ပျော့ပျော့ကျပြီ။ အိပ်ပျော်သွားပေလိမ့်မည်။ နီးလာပြန်လျှင်လည်း ပြန်၍ထင်ပြီး နီးလာလေသည်။ မိမိမျက်နှာရှေ့တွင် ကသိုဏ်းကြီး ကာဆီးကာဆီးဖြစ်၍ နေတတ်သည်။

ဤသို့ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ရ၍ ထင်လာလျှင် ထိန်မိဒ္ဓ ခေါ် စိုင်းမှိုင်း ငိုက်မျဉ်းခြင်းတို့သည် တဖြည်းဖြည်း ကင်းကွာသွားတော့သည်။ သမထ၏ တန်ခိုးသတ္တိကလေးများလည်း ရင့်ကျက်လာမှု သတ္တိသဘော ပြလာတတ်သည်။ ကုန်နီဝရဏတရားဆိုးတို့သည်လည်း ထိုအတူတဖြည်းဖြည်း အစိအရိဝင်လျှိုးကွယ်ပျောက်၍ သွားသည်။

ဤသို့ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကိုရသည့်အခါ ပြင်ပ ပရိကမ္မနိမိတ် ကသိုဏ်းဝန်းကို ဖယ်ထား၍ စိတ်ထဲတွင်စွဲလျက် ကပ်ပါနေသော ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကိုသာ စွဲမြဲစွာ ကြည့်ရှုရမည်။ ဤသို့ ကြည့်ရှု ပါများလျှင် ယင်းဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် တဖြည်းဖြည်း ရှုရင်း၊ မှတ်ရင်း၊ နူးညံ့သိမ်မွေ့လျက် အဆအရာ အထောင်မက ချောညက်နုနယ်လာလိမ့်မည်။ လွန်နှစ်သက်ဖွယ်၊ ပျော်မွေ့ဖွယ် ထူးခြားသော ခံစားချက်များကို တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဆိုသလို ကောင်း၍ကောင်း၍ လာပေလိမ့်မည်။ ဘယ်လောက်ပင် ကြည့်ရ ကြည့်ရ ပျင်းရိခြင်းမရှိ။ အားရခြင်းမရှိ၊ ဝန်လေးခြင်းမရှိ၊ အကြည့်တစ်ခုကို အကြည့်တစ်ခုက ဆွဲခေါ်သယ်မသွားသလို ပေါ့ပေါ့ပါးပါး သူ့သဘော သူဆောင်သွားတော့သည်။ ထိုအခါ ဤသို့ဖြစ်နေ တွေ့နေရသော နိမိတ်ကို “ပဋိဘာဂနိမိတ်” ဟုခေါ်ရသည်။

ပဋိဘာဂနိမိတ် ရသောအခါ

ထိုပရိဘာဂနိမိတ်အဖြစ်သို့ ရောက်သောအခါဝယ် - ကာမဂုဏ်တို့ကို မှီဝဲလိုသော - ကာမစန္ဒနိဝရဏ အမျက်ဒေါသခက်ထန်သော - ဗျာပါဒ နိဝရဏ ငိုက်မျဉ်းထိုင်းမှိုင်းသော - ထိနမိဒ္ဓ နိဝရဏ

ပျံ့လွင့်ခြင်း၊ ပူပန်ခြင်း - ဥဒ္ဓစ္စ၊ ကုက္ကုစ္စ နိဝရဏ ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ယုံမှားခြင်းဖြစ်သော - ဝိစိကိစ္ဆာ နိဝရဏ။

ဤနိဝရဏတရား ငါးပါးတို့သည် တဖြည်းဖြည်း ကုန်ခန်း၍ နောက်ဆုံးတစ်ပါးတည်း ကွယ်ပျောက်သွားလေသည်။ ကြွင်းသော အကုသိုလ် နိဝရဏ တရားတို့သည်လည်း အလျှိုလျှို ငုပ်လျှိုးကွယ်ပျောက်သွားရလေသည်။

ဈာန်တရားများ ထင်ရှားလာ

- (က) ဝိတက် - ယောဂီ၏ စိတ်ကို သက်ဆိုင်ရာအာရုံပေါ် သို့ရောက်အောင် ဆွဲတင်ပေးတတ်သည်။
- (ခ) ဝိစာရ - ယင်းဆွဲတင်ပို့ပေးပြီးသော စိတ်ကို ထိုအာရုံ အပေါ်မှ လျှော့ကျလိမ့်ဆင်း၍ မသွားအောင် ထိန်းကျောင်းပေးသည်။
- (ဂ) ဝီတိ - အားရခြင်း၊ နှစ်သက်ခြင်း၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်း သဘောရှိသည်။
- (ဃ) သုခ - ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်း၊ စိတ်၏ချမ်းသာ ခြင်းကိုဖြစ်စေ တတ်သောသဘောရှိသည်။
- (င) ဧကဂ္ဂတာ - အာရုံ၌ စိတ်ကိုငြိမ်သက်စွာ ဖြစ်နေစေခြင်း သဘောရှိသည်။

၄၀ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘိဓာ)

ဤဈာန်အင်္ဂါ (၅)ပါးရှိသော ပထမဈာန်၊ ဈာန်အင်္ဂါ (၄)ပါးရှိသော ဒုတိယဈာန်၊ ဈာန်အင်္ဂါ (၃)ပါးရှိသော တတိယဈာန်စသည်တို့သည်လည်း ဝိပဿနာအရာ၌ ယောဂီ၏သန္တာန်တွင် မဂ္ဂင်အကျင့်တရားတွေကြောင့် မဂ်ဉာဏ်တွေ ပေါ်လာသကဲ့သို့ မှတ်ရင်း၊ ရှုရင်း တဖြည်းဖြည်း အားကောင်းပြီး ထင်ရှားလာတတ်သည်။ ယင်းဈာန်အင်္ဂါကိုသာမက ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက် စေတသိက်တို့လည်း တဖြည်းဖြည်း အားကောင်းပြီး ထပ်တူထပ်မျှ ထင်ရှားလာတတ်ကြသည်။

ထိုအခါမှာ သတိများ အလွန်အားကောင်းလာတတ်ကြသည်။

စိတ်အလိုဆန္ဒတိုင်း ပြီးစီးလာသည်

အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ယခုရောက်နေသော အခြေအနေအလျောက် ကြည့်နေသောအချိန်မှစ၍ အထက်ကို အမီရင်ခွင်တွင် အမိ၏နိ.ကို နောက်ဆုံးပိတ်စို့ခဲ့ရသည့် အချိန်ကျအောင် ဤအတွင်း ပြုဖူးသမျှ၊ ရောက်ဖူးသမျှ၊ ရဖူးသမျှ ဖြစ်ရပ်မှန်အားလုံးကို ယခုပဲ ပြုနေရသလို၊ ရောက်ရနေရသလို၊ ရနေရသလို အားလုံးသတိရလာတတ်သည်။ ထိုအခါ အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်တို့သည်လည်း ကြီးထွားနေ၏။ လျင်မြန်

ရဟန္တာဟူသည်

၄၁

နေ၏။ လေးနက်နေ၏။ စကြဝဠာနံရံ တံတိုင်းကြီးပေါ်သို့ စိတ်ဖြင့်လှည့်ပတ်ပြေးလိုက်လျှင် လက်ဖျစ်တစ်တွက် အတွင်းမှာပင် ပတ်မိ၏။ နဲ့စပ်၏။ အကွင်းကြီးထဲ၍ တစ်နည်းလမ်းကြောင်းကြီးထဲ၍ လိုက်လာ၏။ စိတ်သွားရာအရပ်မှာ(မှန်ပြားအစစ်ကို စိန်သွားဖြင့် ခြစ်လိုက်သလို) အကြောင်းကြီးထဲ၍ လိုက်လာ၏။ ဝိတက်၏ သန်စွမ်းခိုင်မာလာပုံတို့မှာလည်း လိုရာအရပ်ဆီသို့ လွှတ်လိုက်တိုင်း၊ ပို့လိုက်တိုင်း တန်းခနဲ၊ တန်းခနဲ စူးဝင်၊ ပြေးဝင်သွားလေ၏။ ပျော့ညွတ်ခြင်း၊ ကွေ့ကောက်ခြင်းမရှိ။ “ခိုင်းတိုင်းဟုတ်၊ ဟုတ်တိုင်းဖြစ်” နေလေတော့၏။

ဈာန်စိတ်ခြင်း

သမထလမ်း၌ ပဋိဘာဂနိမိတ်၊ ဝိပဿနာလမ်း၌ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဟူသောအဆင့်သို့ရောက်ကြလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဟု မှတ်ရပါမည်။ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်သာ ဤနေရာ၌အဆင့်သို့ ရောက်နိုင်သည်။ တိဟိတ်မှ မဂ်ဖိုလ်ဆိုက်နိုင်သည်။ အားထုတ်သည့်အခါ အချို့နှစ်ပေါင်းများစွာကြာမှ ဤနေရာ၌အဆင့်သို့ရောက်ကြရသည်။

၄၂ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

ဤပဋိဘာဂနိမိတ်ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အဆင့်၌ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် စသည်အားဖြင့်ခွဲသော နေရာအဆင့်ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းပဋိဘာဂနိမိတ်ကို ရပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်သည် စကြာမင်းလောင်းကို ကိုယ်ဝန်ဆောင်ရသော မိခင်သည် သန္ဓေ၏တန်ဖိုးကိုသိလျက် အထူးစောင့်ရှောက် ယုယသကဲ့သို့ တရားအားထုတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဋိဘာဂနိမိတ်တည်းဟူသော မြတ်သန္ဓေကို အထူးစောင့်ရှောက်ယုယလေသည်။ ထိုအခါ ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်သည် တဖြည်းဖြည်း ရင့်သန်လျက် အာရုံကို ခိုင်မြဲစွာတွယ်ပြီး အာရုံထဲသို့ ဝင်သကဲ့သို့ဖြစ်လျက် ခံစားသကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏။

ထိုစိတ်ကို ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ပထမဈာန်စိတ်ဟု ခေါ်ပါသည်။

ဤဈာန် အပ္ပနာဝိထိကျပုံမှာ မဂ်အပ္ပနာဝိထိ ကျသကဲ့သို့ စိတ်သည် ရှေ့စောဝါရအဆုံးတွင် ဘဝင်ကျ၍ ယင်းဘဝင်မှ ထပြီးနောက် ဤကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံပြုပြီး---

- မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း
- ပရိကံ
- ဥပစာ
- အနုလုံ

ရဟန္တာဟူသည်

၄၃

- ဂေါတြဘူ

- ဈာန်ဟူ၍ ဈာန်အေတစ်ကြိမ်၊ ထို့နောက်ဘဝင်ကျလေသည်။ တရားအားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အိပ်ရာထအိပ်မက်ကို ပြန်ဆင်ခြင်သောသူကဲ့သို့ ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးတို့က ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာ စောဝါရတွေ့တစ်ခုပြီးတစ်ခု စီကာစဉ်ကာ ယထာဏ္ဏမဖြစ်ကြလေသည်။

ဈာန်စောဝင်စားပုံ

ပထမဈာန်ကို ရပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုရပြီးသော ပထမဈာန်ကို ခိုင်ခံ့မြဲမြဲအောင် များစွာသောအားတို့ဖြင့် အခါခါ အထပ်ထပ် ဝင်စားနေရပါသည်။ ယင်းဝင်စားခြင်းဟူသည်မှာ- ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို ထပ်ခါထပ်ခါ ရှုပွားပြီး ဈာန်စောတို့ကို ထပ်ခါထပ်ခါ ကျစေမှု ဖြစ်ပါသည်။ အစအဆုံးကျသော အပ္ပနာဝိထိမှာ ဈာန်စော တစ်ကြိမ်သာကျပြီး ဝင်စားသော အကြိမ်များစွာဖြစ်သောအခါ စိတ်အားတွေ့ အလွန်ကောင်းမွန်သန်စွမ်းသည်ဖြစ်၍ (၁) ကြိမ်၊ (၂) ကြိမ်၊ (၃) ကြိမ် (၄) ကြိမ် စသည်အားဖြင့် စိတ်အားတွေ့ သန်စွမ်းသလောက် ဈာန်စောတွေ့ အသင်္ချေ အနန္တ ရေတွက်၍ မရလောက်အောင် အကြိမ်များစွာ ကျသွားနိုင်သည်။

၄၄ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

တစ်နာရီ (သို့) တစ်နံနက် (သို့) ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး နှစ်သက်သလို မိမိအဓိဋ္ဌာန် ပါရမီအား၊ ဂျီအား၊ မှတ်အား အားလျော်စွာ ဈာန်စောတွေချည်း အခြားစိတ်နှင့် မရောမယှက် သက်သက်ကျပြီး ဖြစ်နေပါသည်။

ဈာန်သန်စွမ်းနိုင်မလာရေး

ဈာန်ရလာသောပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိဈာန်စိတ်ကို ခိုင်ခံ့အား ကောင်း သန်စွမ်းလာအောင် ဝသီဘော်ငါးပါးဖြင့် အလေ့အလာ ပြုအပ်ပါသည်။

ဝသီဘော် ငါးပါးကား--

- ဈာန်ကို အလိုရှိသောခဏ၌ အလျင်အမြန် ဝင်စားနိုင်မှု၊ သမာပ ဇွန် ဝသီဘော်၊
- တစ်ခဏ၊ တစ်ခရာ၊ တစ်နာရီ၊ တစ်နံနက် စသည် အားဖြင့် မိမိအလိုရှိသော ကာလပတ်လုံး အပိုအလိုမရှိ အောင် ဈာန်စောတို့ကို ဖြစ်စေနိုင်မှု၊ အဓိဋ္ဌာန် ဝသီဘော်၊
- အချိန်အခါကို အပိုအလိုမရှိ၊ မိမိမှန်းထားသော အချိန် အတိုင်း တိကျစွာ ဈာန်စောမှ ထနိုင်မှု၊ ဝုဋ္ဌာန် ဝသီဘော်၊
- ဈာန်မှထပြီး ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို ဆင်ခြင်နိုင်ရန် (ဘဝင်) တွေကို များစွာကျခွင့်မပေးဘဲ ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို ဆင်ခြင်

ရဟန္တာဟူသည်

၄၅

သော အာဝဇ္ဇန်းကိုသာ လျင်မြန်စွာ ဖြစ်စေတတ်သော အာဝဇ္ဇန ဝသီဘော်၊

- ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် တစ်ဖန် ဈာန်ကို အလျင်အမြန် ဝင်စားဖို့ရန် ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာစောများ ခုနစ်ကြိမ်လောက် များများကြီး မဖြစ်စေဘဲ လေးကြိမ် ငါးကြိမ်လောက်သာ ကျစေနိုင်မှု၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဝသီဘော်။

ဈာန်ရပြီးသော်လည်း ဆက်လက်ကြိုးစားရဦးမည်။ စိတ်ကို နိုင်နင်းအောင် မထိန်းနိုင်၊ မရှုနိုင်သဖြင့် ပြန်ကျွဲကျွဲပြားပြား ပျက်စီးသွားတတ်သည်။

အထက်ဈာန်ရအောင်

အောက်ဈာန်ကိုရပြီး၍ အထက်ဈာန်ကို ရလိုသည်အခါ မိမိရပြီးသော အောက်ဈာန်ကို ခိုင်မြဲလျက် အထူးအားကောင်း လာအောင် ဝသီဘော်ငါးပါးကို နိုင်နင်းအောင်ပြုပြီးမှ အထက် ဈာန်သို့ တက်ရသည်။ တက်နိုင်အောင် ကြိုးစားရသည်။ ထိုသို့မဟုတ်က အထက်ဈာန်လည်းမရ၊ အောက်ဈာန်လည်း ပျက်တတ်သည်။

၄၆ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မောစရိယ-ဘိအေ)

ဒုတိယဈာန် အားထုတ်နည်း

ဤသို့ ပထမဈာန်ကိုရပြီး၍ ခိုင်မြဲအောင်ပြုပြီးနောက် အထက်ဒုတိယဈာန်ရဖို့ရန် အားထုတ်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ယခုငါရသော ပထမဈာန်စိတ်သည် နိမ့်ကျသေး၏။ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ရန်သူအလွန်နီးသေးသည်။ ဝိတက်ပါသည့်အတွက် များစွာရန်ရင်းကြမ်းတမ်းသေးသည်။ အစွမ်းသတ္တိ အလွန်ညံ့သေးသည်။ အကယ်၍ ဝိတက်သာ မရှိခဲ့ပါလျှင် ထိုထက်သိမ်မွေ့မှာ ငြိမ်သက်မှာ သေချာပါသည်။ ဝိတက်မပါသော ဈာန်စိတ်ကို တောင့်တပြီး ဝိတက်မပါစေလိုသော ဆန္ဒဖြင့် ထိုပထဝီ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ကိုပင် (မြေ-မြေ)ဟု စိတ်ကတွန်းမှတ်ပြီး ထပ်ခါထပ်ခါ ကြည့်သည့်အခါ စိတ်၌ရှိနေသော ဝိတက်သည် တဖြည်းဖြည်း သိမ်မွေ့လျက် ပထမဈာန်ကို ဝိထိကျသလို ဝိတက်မပါဘဲ ဝိစာရ၊ ဝီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဈာန်အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ဒုတိယဈာန်စိတ် ဝိထိကျလေသည်။

နစ်ကြိမ်မြောက် ရအပ်သောကြောင့် ဒုတိယဈာန်ဟု ခေါ်ပါသည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၄၇

တတိယဈာန်ရအောင်

ဒုတိယဈာန်ကို ရှေ့နည်းအတိုင်း ခိုင်မြဲအားကောင်းအောင် ဝသီဘော်နိုင်နင်းအောင် ပြုပြီး၍ အထက်တတိယဈာန်ကို တက်ရန် အားထုတ်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤဒုတိယဈာန်စိတ်တို့သည် အောက်ကျသေးသည်။ ဝိတက်နီးသေးသည်။ ဝိစာရပါရှိခြင်းကြောင့် ရန်ရင်းကြမ်းတမ်းသေးသည်။ အားအစွမ်း ညံ့ဖျင်းသေးသည်။ အကယ်၍သာ ဝိစာရမပါခဲ့လျှင် ယခုထက်သိမ်မွေ့ရာသည်၊ ငြိမ်သက်ရာသည်၊ အားအစွမ်းလည်း ပိုကောင်းရာသည်ဟု ဆင်ခြင်ပြီး ဝိစာရ မပါသော ဈာန်ကို တောင့်တလျက် ထိုပထဝီ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ကိုပင် (မြေ-မြေ-မြေ) ဟု စိတ်ထဲမှာ မှတ်ပြီး ထပ်ခါထပ်ခါ ကြည့်ရှုသည်အခါ ဝိစာရသည် တဖြည်းဖြည်း သိမ်မွေ့လျက် ယင်း ဝိစာရ မပါဘဲဝီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟု ဈာန်အင်္ဂါသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ဈာန်စောစိတ်ကျလာ၏။

ယင်းဈာန်ကို သုံးကြိမ်မြောက်ရအပ်၊ ဝင်စားအပ်သောကြောင့် တတိယဈာန်စိတ်ဟု ခေါ်သည်။

တတိယဈာန်ရအောင်

တတိယဈာန်ကို ခိုင်မြဲအားကောင်းအောင် ဝသီဘော်ငါးပါးကို နိုင်နင်းအောင်ပြုပြီးသော အထက်စတုတ္ထဈာန်ကို

တက်လိုသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤတတိယဈာန်သည့် အောက်တန်း ကျသေး၏။ ပိစာရဟူသော ရန်သူနီးသေး၏။ ပိတိသည် ကာမရတီနှင့် နီးစပ်သော သဘောရှိ၏။ ကာမရတီဟူသော ရန်သူနှင့်နီး၏။ ပိတိပါနေသောကြောင့် ရန် ရင်းကြမ်းတမ်း သေး၏။ အားအစွမ်းညံ့ဖျင်းသေး၏။ ပိတိသာ မပါခဲ့လျှင် ထိုထက်သိမ်မွေ့ ရာ၏။ ထိုထက်ငြိမ်သက်ရာ၏။ အားအစွမ်း လည်း ပိုကောင်းရာ၏ဟု ဆင်ခြင်ပြီး ပိတိမပါသော ဈာန်ကို တောင့်တ၍ ထိုပထဝီ ပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုပင် (မြေ-မြေ-မြေ) ဟု စူးစူးစိုက်စိုက် စွဲမြဲစွာ ကြည့်သောအခါ ပိတိသည် တဖြည်းဖြည်း သိမ်မွေ့အားနည်းလျက် ပိတိမပါဘဲ သုခ ကေဂ္ဂတာဟု ဈာန်အင်္ဂါ နှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ဈာန်ဇောစိတ်များ ကျလာပါသည်။

ယင်းဈာန်ကို (၄) ကြိမ်မြောက်ရအပ်၊ ဝင်စားအပ် သောကြောင့် စတုတ္ထဈာန်ဟုခေါ်သည်။

ပဉ္စမဈာန်ရအောင်

စတုတ္ထဈာန်ကိုလည်း ခိုင်မြဲအောင်၊ အားကောင်းအောင်၊ ဝသီဘော်ငါးပါးကို နိုင်နင်းအောင် ပြုပြီးသော် ပဉ္စမဈာန်ကို

တက်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် အောက်တန်း ကျသေး၏။ ပိတိဟူသောရန်သူနှင့် နီးသေး၏။ ယင်းသုခ ကာမရတီ၊ ကာမသုခတို့နှင့် နီးစပ်သောသဘောရှိ၏။ ကာမရတီ၊ ကာမသုခတို့နှင့် အလွန်နီးစပ်၏။ ကာမရတီ၊ ကာမသုခဟူသော ရန်သူနှင့် နီး၏။ ဤသုခပါနေသောကြောင့် စိတ်သည် အလွန်ပို၍ ဖျန် ရင့်သေး၏။ ပို၍ကြမ်းတမ်းသေး၏။ အားအစွမ်း ညံ့သေး၏။ အာရုံကို မခံစားဘဲ အလယ်အလတ်အနေ (ဥပေက္ခာသဘောနှင့် သာ နေရလျှင် ဤထက် သိမ်မွေ့ ရာ၏။ ငြိမ်သက်ရာ၏။ အားအစွမ်းလည်း ပိုကောင်းရာ၏)ဟု ဆင်ခြင်ပြီး ယင်းဥပေက္ခာ ကို တောင့်တလျက် ထိုပထဝီ ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို (မြေ-မြေ) ဟု စိတ်ကမှတ်ပြီး အကြိမ်ကြိမ် ရှုကြည့်သည်ရှိသော် သုခသည် တဖြည်းဖြည်း သိမ်မွေ့လျက်ဥပေက္ခာဝေဒနာ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ကေဂ္ဂတာနှင့်တကွ ဈာန်အင်္ဂါနှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံစွာ ဈာန်ဇော စိတ်များကျလာ၏။

ယင်းဈာန်ကို ငါးကြိမ်မြောက်ရအပ်သောကြောင့် ပဉ္စမ ဈာန်ဟု ခေါ်ပါသည်။ ဤဈာန်ကိုလည်း ခိုင်မြဲအောင်၊ အားကောင်းအောင်၊ ဝသီဘော် ငါးပါးကို နိုင်နင်းအောင် ဖြစ်အပ်ပါသည်။

၅၀ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မွှောစရိယ-ဘိအေ)

ပါရမီထူးရှိသူများ

ပထဝီကသိုဏ်းဝန်းကို ကြည့်ရှုမှားများလျှင် ဤအတိုင်း ပထမဈာန်ကျအောင် ဈာန်ငါးပါးလုံး ရနိုင်ပါသည်။ ယခင် အတိတ်ဘဝက ပထဝီကသိုဏ်း ရခဲ့ဖူးသောပါရမီထူး မရှိသော သူတို့မှာ ယခုကဲ့သို့ မြေကြီးကသိုဏ်းဝန်း အသီးအခြားလုပ်ပြီး ရှုမှတ်ရန် နိမိတ်ရနိုင်ပါသည်။

ဈာန်လည်း ရနိုင်ပါသည်။ ယင်းပထဝီကသိုဏ်း ပါရမီ ရှိသူတို့ကမူ မပြုပြင်ဘဲ ပထဝီ မြေပြင်ကိုလည်းကောင်း၊ ကောက်နယ်တလင်းကို လည်းကောင်း၊ လယ်ကွက်ကို လည်းကောင်း၊ မြေ-မြေ ဟု ကြည့်ရှုကာမျှဖြင့် ပထဝီကသိုဏ်း နိမိတ်ရနိုင်ပါသည်။ ဈာန်လည်းရနိုင်ပါသည်။

ထို့အပြင်ကျန်သောကသိုဏ်း သမထဘာဝနာတို့ကို အထက်ပါ ပထဝီကသိုဏ်း ရှုနည်းအတိုင်း အဆင့်ဆင့်ရှုမှတ်ရ ပါသည်။

အာပေါကသိုဏ်း - ရေကိုကြည့်၍
ဝါယောကသိုဏ်း - လေကိုကြည့်၍
တေဇောကသိုဏ်း - မီးကိုကြည့်၍
နီလကသိုဏ်း - ညိုသောဝတ္ထုကိုကြည့်၍

ရဟန္တာဟူသည်

၅၁

ပိတကသိုဏ်း - ဝါသောဝတ္ထုကိုကြည့်၍

လောဟိတကသိုဏ်း - နီသော ဝတ္ထုကိုကြည့်၍

သြဒါတကသိုဏ်း - ဖြူသောဝတ္ထုကိုကြည့်၍

အာကာသကသိုဏ်း - ကောင်းကင်ဟင်းလင်းမြင်ကို ကြည့်ရှု၍

အာလောက ကသိုဏ်း - အလင်းရောင်ကိုကြည့်၍ အားထုတ်ရပါသည်။

တိဗျက် ။ ။ ဤနည်းအားဖြင့် ကျန်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း (၃၉) ပါးတို့ကို ပထဝီကသိုဏ်းယူပြီး အားထုတ်နိုင် ပါသည်။ အကျယ်ကို အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းကို လေ့လာကြစေလိုပါသည်။

သမာပတ်ဝင်စားပုံ

ရူပဈာန် (စတုတ္ထနည်းအားဖြင့်) ၄ - ပါး

အရူပဈာန် ၄ - ပါး

ဤ (၈) ပါးတို့က နိဝရဏစသော သေားရန်တို့မှ

ဝင်စင်ကျွတ်လွတ်ခြင်းကြောင့် ဝိမောက္ခ ရှစ်ပါးဟုခေါ်သည်။

- ဝင်စားခြင်းသို့ ရောက်သောကြောင့် သမာပတ်ရှစ်ပါး ဟူ၍လည်းခေါ်ပါသည်။

- နိရောဓ သမာပတ်ကို ထည့်လျှင် သမာပတ်ကိုပါ ဖြစ်ပါသည်။

နိရောဓသမာပတ်ကို ကာမရာဂ ကင်းစင်ပြီးသော အနာဂါမ် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးသာ ဝင်စားနိုင်ပါသည်။

ဝင်စားပုံမှာ--

ရှေးဦးစွာ ပထမဈာန်ကို တစ်ခဏမျှ ဝင်စား၍ဈာန် ထပြီးလျှင် ထိုပထမဈာန်ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု လက္ခဏာ ရေးသုံးပါးတင်၍ ရှုအပ်ပါသည်။ ရှုပြီးလျှင် ဒုတိယဈာန်ကို ဝင်စား၏။ ယင်းဒုတိယဈာန်မှထပြီး ဤဒုတိယဈာန်ကိုလည်း ရှေးနည်းအတူ လက္ခဏာရေးသုံးပါးဖြင့် ရှုပွားအပ်ပါသည်။

ဤသို့ဖြင့် တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်၊ အာကာသာနဈာန်၊ ယတနဈာန်၊ ဝိညာဏဉ္စာ ယတနဈာန်၊ အာကိဉ္စညာယတ ဈာန်ဟူသော သမာပတ် (၇) ပါးကို ဝင်စားအပ်ပါသည်။

ဝင်စားပြီး လက္ခဏာရေး သုံးပါးဖြင့် ထင်မြင်အောင် ဆင်ခြင်ရှုမှတ်သောအခါ (နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားရာမှ ထွက် ရတ်တရက် စုတိစိတ်များ ကျမသွားအောင်) စုတိစိတ်ကျဖို့ အခါစေးပါသေးသလားဟု စုံစမ်း၍ မိမိအလိုရှိတိုင်းသော ကာလတိုင်အောင် ဖွင့်ပြီး --

- ဘယ်အခါကျလျှင် ထနိုင်ပါစေသတည်း။
 - ယင်းအခါ အတွင်းမှာလည်း ဘုရားရှင်ခေါ်လျှင် ထနိုင်ပါ စေသတည်း။
 - သံဃာ့ကိစ္စရှိ၍ ငါ့ကိုတောင့်တလျှင် ထနိုင်ပါစေသတည်း။
 - ငါ၏သပိတ်၊ ပရိက္ခရာ စသည်တို့သည် မည်သည့် အကြောင်းကြောင့်မျှ မပျက်စီးနိုင်ပါစေသတည်း။
- ဟု အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း လေးပါးဟူသော ပုဗ္ဗကိစ္စကိုပြုပြီးမှ (နေဝသညာ နာသညာယတန) သမာပတ်ကို ဝင်စားရ ပါသည်။

နိရောဓသမာပတ်

ယင်းနေဝသညာနာသညာယတန သမာပတ်ဈာန်စော တစ်ကြိမ်မှ နှစ်ကြိမ်ကျပြီးနောက် စိတ်အသစ်မဖြစ်တော့ဘဲ စိတ်အစဉ်ပြတ်၍ ချုပ်ပြီး မိမိမှန်းထားသော ကာလအတွင်း စိတ်စေတသိက်များ လုံးဝမရှိတော့ဘဲ ရုတ်သက်သက်သာဖြစ်၍ နေတော့၏။

စိတ်စေတသိက်များ ဤသို့ဆိတ်နေခြင်းကိုပင် နိရောဓ သမာပတ် ဝင်စားသည်ဟု ခေါ်ပါသည်။ ဇာင်းနိရောဓသမာပတ်မှ

ထချိန်ကျလာသောအခါ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက် ဖိုလ်စိတ်ဖြစ်ပေါ်လာပြီး နိရောဓသမာပတ်မှ ထသည်။

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေချိန်

အထက်ပါအတိုင်း အဓိဋ္ဌာန်ပြီး နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို--

- အလွန်ပြင်းထန်သော လက်နက်ကြီးဖြင့် ပစ်သော်လည်း မလဲကျတော့ပြီ၊
- မီးရှို့သော်လည်း မလောင်ပြီ၊
- ထိုပုဂ္ဂိုလ်နေသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းကိုပင် ပျက်စီးအောင် မတတ်နိုင်ပါ၊
- သင်္ကန်းစသော ပရိက္ခရာတို့သည် လုံးဝပျက်စီးခြင်းမရှိပါ။

အဘိညာဏ်ရနိုင်သော သမထ

သမထလေးဆယ်တို့တွင် ကသိုဏ်း (၁၀) ပါးကို အားထုတ်ရသောဈာန်တို့သည်သာ အဘိညာဏ်ကို ဖြစ်စေတတ်သည်။ ကြွင်းကမ္မဋ္ဌာန်းသုံးဆယ်တို့ကား အဘိညာဏ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပါ။

အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် အတိတ်ဘဝက အဘိညာဏ်ကို လေ့လာနိုင်နင်းခဲ့သဖြင့် ဉာဏ်ကြီးသည်။ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်များသည် ရူပဈာန် သမာပတ်လေးပါးကို ရရှိနှင့် အဘိညာဏ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

ထိုသို့မဟုတ်ပါက ဈာန်သမာပတ် (၈) ပါး၊ (၉) ပါးလုံးကိုပင် ရပါမှ အဘိညာဏ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

အဘိညာဏ်ငါးပါး

ကသိုဏ်းဆယ်ပါးကို အားထုတ်၍ သမာပတ် (၈) ပါး၊ (၉) ပါးလုံးရသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် အောက်ပါအဘိညာဏ်ငါးပါးကို ရအောင် အားထုတ်နိုင်ပါသည်။

ယင်းငါးပါးတို့မှာ--

- ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဏ် - မြေလျှိုးမိုးပျံ့နိုင်သော တန်ခိုးဈာန်တို့ဖြင့် ပြည့်စုံခြင်း၊
- ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ် - နတ်မျက်စိကဲ့သို့ မြင်နိုင်သော တန်ခိုးဈာန်တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊
- ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဏ် - နတ်နားကဲ့သို့ ကြားနိုင်သော တန်ခိုးဈာန်တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊

၅၆

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မွေစရိယ-ဘီအေ)

ပရစိတ္တဝိဇာနနအဘိဉာဏ် - သူတစ်ပါး၏ စိတ်အကြံကို
အလိုလိုသိနိုင်သော ဈာန်တန်ခိုး
တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊

ပုဗ္ဗေနိဝါသနဿတိအဘိဉာဏ် - ရှေးရှေး ဘဝဟောင်း
ကို ပြန်ပြောင်းသတိရနိုင်သော
ဈာန်တန်ခိုးတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။

အဘိဉာဏ်ဈာန် ကစားလိုသော်

ဤအဘိဉာဏ်ငါးပါးကို သိလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်
သစ်ခုတ်သမား သစ်ခုတ်သွားခါနီး ဓားကိုထက်အောင်သွေးရ
သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မှန်ကြည့်သောသူသည် မှန်ကို ကြည့်သည်
ထက်ကြည်အောင် ပွတ်တိုက်နေရသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
ဈာန်စိတ်နှင့်ဉာဏ်ကို ထက်သည်ထက် ထက်အောင်၊ ကြည့်သည်
ထက်ကြည်အောင် သွေးပြီး ပွတ်ပြီး ဈာန်ကို ကစားရမည်။
အကြိမ်များစွာ ကစားရပါမည်။ သို့မှ အဘိဉာဏ်များ ရနိုင်ပါ
မည်။

ဈာန်ကစားပုံမှာ---

စတုတ္ထနည်း၌ သမာပတ် (၈)ပါး၊ ပဉ္စကနည်း၌
သမာပတ် (၉) ပါး၊ ထိုသမာပတ်တို့ကို ပထမဈာန်မှစ၍

ရဟန္တာဟူသည်

၅၇

နေဝသညာ နာသညာယတန ဈာန်တိုင်အောင် အစဉ်အတိုင်း
အနုလုံချည်း အကြိမ်များစွာ ဝင်စားပါ။

တစ်ဖန် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်မှ ပထမဈာန်
တိုင်အောင် နောက်ပြန်အစဉ်အတိုင်း (ပဋိလုံ) ချည်း အကြိမ်များစွာ
ဝင်စားပါ။

တစ်ဖန် အသွားအပြန် (အနုလုံ၊ ပဋိလုံ) အားဖြင့်
အကြိမ်များစွာ ဝင်စားပါ။ အဘိဉာဏ်များ ဟုဖြည်းဖြည်း
ထင်ရှားလာတတ်သည်။ မရမချင်း ရသည့်တိုင်အောင် အား
ထုတ်ပါ။ စေသည့်အတိုင်း၊ နိုင်သည့်အလုပ် ဟုတ်မဟုတ်
စစ်ဆေးကြည့်ပါ။

ကသိုဏ်း (၁၀) ပါးကိုလည်း ရှေ့နည်းတူ ပထဝီ
ကသိုဏ်းမှ အာလောက ကသိုဏ်းကျအောင် အစဉ်အတိုင်း
အနုလုံချည်း အကြိမ်များစွာဝင်စားပါ။ အာလောက ကသိုဏ်းမှ
ပထဝီကသိုဏ်းကျအောင် နောက်ပြန်အစဉ်အတိုင်း (ပဋိလုံ)
အကြိမ်များစွာ ဝင်စားပါ။ တစ်ဖန် အသွားအပြန် အနုလုံ၊
ပဋိလုံ အကြိမ်များစွာ ဝင်စားပါ။

ဤသို့ ဈာန်ကစားခဲ့သော် ဈာန်စိတ်သည်လည်းကောင်း၊
ဉာဏ်သည်လည်းကောင်း၊ အလွန်ထက်သန်ကြီးထွားလာ၏။
ဝသီဘောငါးပါးကိုလည်း များစွာပိုင်နိုင်လာ၏။ များစွာလည်း

တည်ကြည်လာ၏။ ကြည်လင်လာ၏။ တန်ခိုးအမျိုးမျိုးလည်း ဖြစ်စေနိုင်၏။ မိမိစိတ်အလိုအတိုင်း ပြီးစီးစေနိုင်၏။ မိမိကိုယ်ကို တစ်ရာ၊ တစ်ထောင် ဖန်ဆင်းလာနိုင်ပါသည်။

ဤသို့ ဖန်ဆင်းစေခိုင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိဇ္ဇာခိုရ်များ ဆေးနိုးသကဲ့သို့ တန်ခိုးနိုးသောအားဖြင့် ပထဝီကသိုဏ်း၌ တန်ခိုး(ပဉ္စမဈာန်) တစ်ခဏကလေးဖြင့် ဝင်စားရသည်။ ယင်းသို့ နိုးရာမှထပြီးလျှင် လိုရာတို့ကို အဓိဋ္ဌာန်လျက် စေလိုက်ရပါ သည်။ ထိုအဓိဋ္ဌာန် အဘိဉာဏ်တော ကျသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်စေရပါမည်။ အကယ်၍ မဖြစ်လာသေးမှ ဤနည်းအတူ နှစ်ကြိမ်သုံးကြိမ် စသည်ဖြင့် စူးစိုက်အာရုံပြု၍ စိတ်ဖြင့်ညှို့ပြီး စေခိုင်းရပါမည်။

ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ၌ စူဠပဏ်မထေရ် ဈာန်၌ အဘိဉာဏ် ရသဖြင့် မိမိတစ်ပါးတည်းက ကိုယ်ပွားတစ်ထောင် ဖန်ဆင်းခြင်း၊ တစ်ထောင်ကို တစ်ပါးဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းခြင်းသည် အဘိဉာဏ် တန်ခိုး ဖြစ်ပါသည်။

အဘိဉာဏ် (၂) ငါး

သမထဘာဝနာ အားထုတ်၍ ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်၊ ပဉ္စမဈာန် ငါးပါးလုံး ပါနိုင်သည်။

ယင်းပဉ္စမဈာန်တွင်--

- ကုသိုလ်ပဉ္စမဈာန်
- ကြိယာပဉ္စမဈာန်

ဟူ၍ရှိရာ ယင်းနှစ်ပါးကို အဘိဉာဏ်ဒွေးဟု ခေါ်သည်။ ယင်းအဘိဉာဏ်ရအောင် အထူးအားထုတ်ရသည်။

ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဈာန်

ဤသို့ ဈာန်ကိုဝင်စား၍ ဈာန်သမာဓိကို အခြေခံပြီး ဝိပဿနာရှုသည်ရှိသော် အလွန်နက်နဲ သိမ်မွေ့သဖြင့် များစွာ ထင်မြင်နိုင်ခဲ့သော (အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ) ခေါ် ဝိပဿနာ သုံးမျိုး တရားအာရုံတို့သည် မပင်မပန်း ချမ်းသာလွယ်ကူ စွာဖြင့်ပင် အချိန်တိုတိုနှင့် ထင်မြင်လာနိုင်ပါသည်။

အာသဝေါတရားတို့ကုန်ရာ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်များ သည် လွယ်ကူစွာ ပေါ်လာတတ်သည်၊ သစ္စာလေးပါး အာရုံ နိဗ္ဗာန်အာရုံတို့သည် လွယ်လွယ်ဖြင့် ထင်မြင်ပေါက်ရောက်လာ နိုင်ပါသည်။

အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တကိုမြင်မှ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်မှသာချာ သဖြင့် ယင်းသုံးပါးကိုမြင်အောင် အားထုတ်နေခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်အောင် ရအောင် အားထုတ်နေခြင်းဟု ခေါ်ပါသည်။

၆၀ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်က---

“ချစ်သား ရဟန်းတို့၊ ပထမဈာန်ကို အမှီပြု၍ အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်မှုကို ငါဘုရား ဟောတော်မူ၏။

“ချစ်သားရဟန်းတို့၊ နေဝသညာ နာသညာယတနဇာန်ကို အမှီပြု၍ အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်မှုကို ငါဘုရား ဟောတော်မူ၏” ဟူ၍ ဟောတော်မူခဲ့သည်။

(နဝဂုံတ္ထရပါဠိတော်)

အဘိညာဏ်ငါးပါးကဲ့သို့ (အရဟတ္တဖိုလ်) အာသဝက္ခယ ဉာဏ်ကို ထည့်လျှင် အဘိညာဏ်ခြောက်ပါး ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းခြောက်ပါးတွင်--

- ပုဗ္ဗေနိဝါသ အဘိညာဏ်၊
- ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဏ်၊
- အာသဝက္ခယ အဘိညာဏ်

ဤသုံးပါးသည် ဝိဇ္ဇာသုံးပါး မည်ပါသည်။

အဘိညာဏ်ခြောက်ပါးထဲသို့ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် မနောမယိဒ္ဓိတန်ခိုးထည့်မိက ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါးဟု ခေါ်ပါသည်။

သမထကစ္ဆဋ္ဌာန်းတို့ကို ဘုရားရှင်သည် အရဟတ္တဖိုလ် ဉာဏ် အလိုငှာ ဟောတော်မူခဲ့သည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၆၁

“ချစ်သားရဟန်းတို့၊ မွေးရာပါ မျက်စိဖြစ်ပေါ်လာရခြင်းသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုရကြောင်းပါတည်း။ အကြင်ဒိဗ္ဗစက္ခုဟူသော အကြောင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသိမြင်နိုင်သော ဉာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နိုင်၏။ ဤသို့ ပေါ်လာသည့်ဉာဏ်သည် အမြတ်ဆုံး ပညာစက္ခုဖြစ်ပါသည်။ ပညာစက္ခုကို ရခြင်းကြောင့် အလုံးစုံသော သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်နိုင်ပါသည်။

(ဣတိဝုတ်ပါဠိတော်)

အခန်း (၄)

ဝိပဿနာ အခန်းကဏ္ဍ

သံသရာဝဋ်က လွတ်ကြရန်

ရင်ဝမှာ လုံ့လသော ယောက်ျားသည် လုံ့လချက်ကြောင့် နာကျင်လှသဖြင့် လုံ့၏အပြစ်ကိုသာ အမြဲမြင်၍ လုံ့စူးဒဏ်မှ လွတ်ကျွတ်ရန် အမြဲကြိုးစားနေသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဦးခေါင်း၌ မီးစွဲခဲနေရသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မီးဒဏ်ကြောင့် ပူလောင်လှသဖြင့် မီး၏အပြစ်ကို အမြဲမြင်ပြီး မီးမှလွတ်ရန် အမြဲကြိုးစားနေသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊^၁ အိုမှု၊ နာမှု၊ သေမှုတို့အပြင် စိုးရိမ်ခြင်း။

မွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ တောင့်တခြင်း၊ ကြောင့်ကြခြင်း၊ ချွန်ခြင်း စသော သံသရာပင်လယ်ကြော အစုန်အဆန်မျောပြီး ဒုက္ခခံစားနေရသည်တို့မှ ကင်းလွတ်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဿနာအဆင့်ကို တက်လှမ်း၍ ကြိုးစားအားထုတ်ကြရပါမည်။

အလိုရှိအပ်သော တရား၏ရမှု၊ ပြည့်စုံမှုတို့သည် ကြိုးစားအားထုတ်မှုတို့၏ အဆုံးဝယ် မချဆက်ဆက်ရှိပါသည်။ လမ်းဆုံးလျှင် ရွာတွေ့သည်ဆိုသကဲ့သို့ လမ်းဆုံးလျှင် မုချရွာတွေ့ဆမည်။ ရွာကား မရှိသည်မဟုတ်။ မတွေ့သေး၍ မဆုံးသေးဟု ဆင်မှတ်နေသည်။ ရက်နှင့် မတွေ့သေးလျှင် လ၊ လနှင့်မတွေ့သေးလျှင် နှစ်၊ နှစ်နှင့် မတွေ့သေးလျှင် ဘဝအားဖြင့် ရမှု၊ ပြည့်စုံမှု မရောက်မချင်း ဝိပဿနာ စခန်းလမ်းကို ဆက်လက် လျှောက်လှမ်းရပါသည်။

ဝိပဿနာလမ်းစဉ်ကို စည်းမှန်နည်းမှန် စေတနာ သန်သန်နှင့် ရွက်ကုန်တင် တက်စုံနှင့်၍ လေသာရေသာခိုက် စာအားလှော်ခတ် အားထုတ်လျှင် ဤခေတ်တွင် သောတာပန် သကဒါဂါမိ၊ အနာဂါမိ ရဟန္တာသည် ဖြစ်နိုင်သေးသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ အတိတ်လွန်ခဲ့သောအချိန်တွေကို ပြန်လည်တသ ခင်စားအောက်မေ့နေမည့်အစား ပစ္စုပ္ပန်တည်တည်၍ လုံ့လ ဝှိုက်က မုချမသွေ မဂ်ဖိုက်ဆိုက်ပြီး သံသရာဝဋ်က ကျွတ်လွတ် ပါမည်။

စိတ်ကို ထိန်းချုပ်ရေး

အလွန်တရာ ကြမ်းတမ်းစွာ စီးဆင်းသွားနေသော ရေပြင်၌ မရပ်မနား ပြေးသွားနေသော လှေငယ်ကို တုတ်ခိုင်သော ထိုးဝါးတစ်ခုခုကို မြေပြင်တွင် နာနာစိုက်၍ ကြိုးတစ်ချောင်းဖြင့် ကောင်းကောင်းချည်ဖွဲ့ထားလိုက်သောအခါ လှေသည် မပြေး မလွှား တည်တံ့ရပ်နားသွားသကဲ့သို့ လှေနှင့်တူသော မိမိစိတ်ကို ထိုးဝါးနှင့် တူသောအဝင်အထွက်၊ အဖောင်းအပိန်၊ အထိုင်အထ၊ အကွေးအဆန်၊ အမြင်အကြား၊ အကြွအမ၊ အပူအအေး၊ အကိုက်အခဲ၊ အလှုပ်အရှားမှအစ ပေါ်ခိုက်ပျောက်ခိုက် စသော မှတ်စရာအာရုံတစ်ခုခုမှာ သတိတည်းဟူသော ကြိုးကောင်း တစ်ချောင်းဖြင့် ခိုင်ခိုင်ချည်နှောင်ဖွဲ့ထားလိုက်သည့်အနေဖြင့် အမြဲတစေ သတိချပ်၍ ပေါ်ဆဲပျောက်ဆဲဖြစ်သော ရုပ်နာမ် သင်္ခါရ တရားအစုတို့ကို ရှုမှတ်အားထုတ်ပါက ဝိပဿနာ တရားလုပ်ငန်း အောင်မြင်၍ တစ်မဂ်တစ်ဖိုလ်ရပြီး နိဗ္ဗာန်ဝင် ခံစားနိုင်ကြပါမည်။

(အကြင်သူသည် ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု၊ ပေါ်မှု၊ ပျောက်မှု၊ တရားစုကို မဆင်ခြင် လက္ခဏာ ယာဉ်သို့ မတင်ဘဲ အနှစ်တစ်ရာ ကာလပတ်လုံး အသက်မသေ

ရှင်နေ၏။ ထိုသို့ အသက်မသေဘဲ အနှစ်တစ်ရာ နေရသော သူထက် ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက် ပေါ်ပျောက်တွေကို ရှုမှတ်ပွားများလျက် တစ်ရက်တာမျှ အသက်ရှင်နေရခြင်းက မချမသွေ မြတ်လှ ပါသည်။)

ရုပ်နာမ်သဘော မှီတွယ်

ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာတို့ကို ကူးဖြတ်သွားလိုသော သူတို့ သည် လှေသင်္ဘောကို လှော်ခတ်မောင်းနှင်သွားရသည်။ လူသည် လှေအား အချင်းချင်းအမှီပြု၍ လိုရာခရီးသို့ ဆိုက်ရောက်ရ သကဲ့သို့ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း မှီတွယ်နေ ကြပါသည်။ သို့အတွက် တစ်ခုတစ်ခုသော တရားအစုသည် ပေါ်ပြီးနောက် ပျောက်ခြင်းသို့ ရောက်သည်ရှိသော် ရုပ်နာမ်တရား နှစ်ခုစလုံးသည် အတူတူချုပ်ပျက်ကြရသည်။

ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့သည် လှေနှင့်ပို၊ သူမမာ တူပါ၏။ လှေလှုပ်လျှင်လှုပ်၍ လှေမှောက်လျှင် ပို၊ သူလည်း မှောက်ပါသည်။ လှေရပ်လျှင် ပို၊ သူရပ်၏။ လှေရောက်မှ ပို၊ သူရောက်သကဲ့သို့ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးတွဲလျက် ဖြစ်ပျက်၍ တစ်ခုပျက်လျှင် နှစ်ခုစလုံး ပျက်ပါသည်။

၆၆ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘီအေ)

လှေ၏ မယိုမပေါက်၊ မတိမ်းမစောင်း အန္တရာယ် ကင်းကင်းနှင့် လိုရာခရီးအပြီးတိုင်ရောက်အောင် ဖေးဖေးမမ၊ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ကြလျက် သွက်လက်စွာ လှော်ခတ်သွားကြ ရသလို ခန္ဓာကိုယ် လှေကြီးကိုလည်း ဖေးဖေးမမ ဆေးဝါး ဓာတ်စာ စသည်ဖြင့် စောင့်ရှောက်၍ သွက်လက်သော အသိစိတ် ဖြင့် ရှုမှတ်အားထုတ်သွားက ဒုက္ခပင်လယ်မှ လွတ်ပါမည်။

လျှောက်ပတ်သော ဥတု၊ လျှောက်ပတ်သော ဘောဇဉ် တို့ကို အမှီပြု၍ သောတာပတ္တိမဂ် အစရှိသော လေးပါးသော မဂ်တရားတို့ကို ကောင်းစွာ မြင်စေနိုင်ပါသည်။ ဖလသမာပတ္တိ သုခကိုလည်း ကောင်းစွာ ရနိုင်ပါသည်။ မလျှောက်ပတ်သောဥတု၊ မလျှောက်မတ်သော ဘောဇဉ်အတွက်နှင့် မဂ်ဖိုလ်ကိုမရနိုင်၊ မဂ်ဖိုလ်ကို တားမြစ်နိုင်သည်ကို သတိပြုကြရပါမည်။

(ကမ္မဝိပါကော အစိန္တေယျောဟုဆိုသည့်အတိုင်း ကံ၏ အကျိုးပေးမှုကို ငါသူတစ်ပါး မည်သူမျှ မချပိုင်နိုင် ကြိဆ နှိမ့်ပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ပါ။ ဘဝကောင်း၊ ခန္ဓာကောင်း၊ လူကောင်းရထားသော အချိန်ကာလဝယ် ဝိပဿနာတရားတို့ကို ကြိုးစား၍ အားထုတ်သင့်ကြပါသည်။)

ရဟန္တာဟူသည့်

၆၇

အရဟတ္တဖိုလ် ချမ်းသာကြရန် အရေးကြီး

သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ဖြစ်သည်။ ဘုရားရှင် သည် ရဟန်းတို့ကို “ရဟန်းတို့၊ သင်တို့သည် ဂန္ထဓူရ ဝိပဿနာဓူရဟူသော လုပ်ဆောင်ဖွယ်ကိစ္စနှစ်ပါးတွင် အဘယ် ကိစ္စများ အပြီးသို့ရောက်ကြကုန်ပြီနည်း”

ဟုမေးတော်မူလေသည်။ ထိုအခါ ရဟန်းတော် တစ်ပါးက ထ၍ “အရှင်ဘုရား ဤရဟန်းအပေါင်းတို့တွင်

- အချို့သည် ပြည့်စုံသော သီလရှိကြပါကုန်၏၊
- အချို့သည် ဓုတင်ဆောင်တို့ ဖြစ်ကြပါကုန်၏၊
- အချို့သည် အကြားအမြင် ဗဟုသုတ အလွန်များကြ ပါကုန်၏၊
- အချို့သည် စိတ်တည်ငြိမ်သော တောကျောင်း၌ နေကြ ပါကုန်၏၊
- အချို့သည် ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြပါကုန်၏၊
- အချို့သည် သောတာပန် ဖြစ်ကြပါကုန်၏၊
- အချို့သည် သကဒါဂါမ် ဖြစ်ကြပါကုန်၏၊
- အချို့သည် အနာဂါမ်ဖြစ်ကြပါကုန်၏။

ထို့ကြောင့် ဤရဟန်းတို့သည် အဟတ္တဖိုလ်ချမ်းသာကို ရှုရန် မခဲယဉ်းတော့ပါ။ အလိုရှိသောနေ့၌ အဟတ္တဖိုလ်ချမ်းသာကို လွယ်ကူစွာ ရောက်နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့။ ဟု လျှောက်ထားလေသည်။

ဤအခါ ဘုံရားရှင်က---

“ရဟန်းတို့ သီလလေးပါး၊ ဓုတင် တစ်ဆယ့်သုံးပါးကို ကျင့်ကာမျှဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပိဋကတ်သုံးပုံကို အကုန်သိ၍ အကြားအမြင်များကာမျှဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမာဓိ အားလွန်ကြီးမားပြီး သမာပတ်ရှစ်ပါး ရကာမျှဖြင့်လည်းကောင်း၊ တောရပ်ရိပ်နီ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း၌ နေထိုင်ကာမျှဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပုထုဇဉ်တို့နှင့်မစပ် ကာမရာဂ စသည်ကင်းကွာ အနာဂါမ်ဖိုလ်ချမ်းသာသို့ ရောက်နေသဖြင့်လည်းကောင်း အာသဝေါကုန်ရာ အဟတ္တဖိုလ်သို့ မရောက်သေးသူဖြစ်ပါက ဘဝကို တင်းတိမ်၍ ဝေးမောပျော့ပြင်း အေးဆေးစွာ နေထိုင်ခြင်းသို့ မရောက်စေသင့်ပါ။”

ဟု ဟောတော်မူခဲ့ပါသည်။

သို့အတွက် အဟတ္တဖိုလ်မဂ်၊ အဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ရန် ဝိပဿနာကျင့်စဉ်အလုပ်ကို မည်မျှအရေးကြီးသည်ကို သိသာနိုင်ပါသည်။

ဝိပဿနာအားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ မလျှောက်ပတ်သော အခြင်းအရာ (၇) ဝါး

ဝိပဿနာတရားတို့ကို အားထုတ်တော့မည့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဿနာတရားများများ အားထုတ်မှုနှင့်မလျော် အထောက်အပံ့မပြု တားဆီးပိတ်ပင်ပြုတတ်သော အခြင်းအရာ (၇) မျိုးကို ဝေးစွာရှောင်ကြဉ်ရပါမည်။

ယင်းတရား (၇) ပါးမှာ--

- ဆိတ်ငြိမ်မှုမရှိ၊ သင့်လျော်ရာဌာန မဟုတ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း၊
- အသွားအပြန် ဝေးလံခဲယဉ်းသော ဆွမ်းခံရွာ၊
- သမာဓိ ပျက်ပြားကြောင်း စကားများပြောဆိုမှု၊
- မချစ်မခင် မုန်းတီးဆန့်ကျင်ဘက်ပုဂ္ဂိုလ်
- မိမိနှင့် မသင့်တော်သော အစာအာဟာရ ဘောဇဉ်များ၊
- မိမိနှင့် မသင့်တော်သော ရာသီဥတု၊
- မိမိနှင့် မသင့်တော် မလျှောက်ပတ်သော ဣရိယာပုထ်

၇၀ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

ဝိပဿနာအားထုတ် ပုဂ္ဂိုလ်ပြတ်ရန် တရား (၁၀) ပါး

မဂ်ဖိုလ်တရားကို ရလို၍ အားထုတ်ကြသော ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အောက်ပါကြောင့်ကြမှု (ပလိဗောဓ) ဆယ်ပါးတို့ကို တင်းကျပ်စွာ ဖြတ်တောက်ပစ်ရပါမည်။

- တိုက်တာကျောင်းကန်များ၊
- အလုပ်အကျွေး ဒါယကာ၊ ဥပါသကာများ၊
- ဘုန်းကံလာဘ်လာဘများ၊
- တပည့်သာမဏေ သံဃာများ၊
- ဘုရားတည်၊ ကျောင်းဆောက်စသော နဝကမ္မ အလှူများ၊
- အပင့်အဖိတ် ရက်ရည်ခရီးသွားစရာများ၊
- ဥပဇ္ဈာယ် အန္တေဝါသီကစသော သာသနာ့ဆွေမျိုးများ၊
- မိဘစသည့် ဆွေမျိုးများ၊
- မကျန်းမမာ အနာရောဂါများ၊
- စာချ စာကျက်၊ စာတက် ကျမ်းဂန် စာပေကိစ္စများ၊
- တန်ခိုးပြခြင်းစသော ဣဒ္ဓိပါဒ်အရာများ။

ရဟန္တာဟူသည်

၇၁

ဝိပဿနာ ယောဂီတို့ မနေအပ်သော အရပ် (၁၈) ပါး

မဂ်ဖိုလ်တရားကို ရယူလိုကြသော ဝိပဿနာ ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်များသည် အောက်ပါကျောင်းတိုက်ကြီး တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးတွင် မနေအပ်၊ ဝေးစွာရှောင်ကြဉ်ရပါမည်။

- စာချ စာသင် ပရိသတ်ပေါသော ကျောင်းတိုက်ကြီးများ၊
- ထူထောင်ကာစရှိသော ကျောင်းများ၊
- ပြင်ဆင်စရာတွေ ပေါသော ကျောင်းများ၊
- ဧည့်သည်များ ဝင်ခိုနားနေရန် နီးသောကျောင်းများ၊
- ယောကျ်ား၊ မိန်းမ အများဆုံးစုဝေးရာ ရေတွင်းရေကန်နှင့် နီးသောကျောင်းများ၊
- ဟင်းသီးဟင်းရွက်ပေါသော နေရာနှင့်နီးသောကျောင်းများ၊
- ပန်းမာလ်ပေါသော ဥယျာဉ်နှင့်နီးသော ကျောင်းများ၊
- သရက်၊ ပိန္နဲစသော သီးပင်များနှင့် နီးသော ကျောင်းများ၊
- တန်ခိုးကြီးသော ဘုရားနှင့်နီးသော ကျောင်းများ၊
- မြို့ရွာလူသူလေးပါးနီးသော ကျောင်းများ၊
- ထင်း သစ်တောနှင့် နီးသောကျောင်းများ၊
- ကောက်ပဲသီးနှံ စိုက်ပျိုးရာ လယ်နှင့်နီးသောကျောင်းများ၊
- ရန်သူနှင့် နီးသောကျောင်းများ၊
- ရေဆိပ်၊ ကုန်းဆိပ်နှင့် နီးသောကျောင်းများ။

၇၂ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘိဓာ)

- တိုင်းစွန်၊ ပြည်စွန်၌ရှိသောကျောင်းများ။
- တိုင်းနှစ်ခု၊ ပြည်နှစ်ခုကြား၌ရှိသော ကျောင်းများ။
- အနီးအနား၌ ဘီလူးသရဲတို့ သွားလာလှုပ်ရှားသော ကျောင်းများ။
- ကလျာဏမိတ္တ ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမကောင်း မရှိသော ကျောင်းများ။

ယောဂီကိုယ်တွင် အလျဉ်းမရှိအပ်သော

တရား (၁၀) ပါး

ဝိပဿနာ မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်ရရန် အားထုတ်လိုသော ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဇ္ဈတ္တစိတ်သန္တာန်အတွင်းဝယ် အောက်ပါဆယ်ပါး သောတရားများ အပြတ်ကင်းရှင်းရပါမည်။

- ဝတ္ထုကိလေသာ နှစ်ဝသောကာမတို့ကို လုံးဝအလိုမရှိခြင်း။
- တရားအားထုတ်ရာ၌ ပျင်းရိမှု ကင်းရှင်းခြင်း။
- ဆာလောင်မွတ်သိပ်မှုကို သည်းခံနိုင်ခြင်း။
- ဣဋ္ဌာရုံမှန်သမျှ တပ်မက်မှုကင်းရှင်းခြင်း။
- ထိန မိဉ္ဇ၊ စိတ်စေတသိက်တို့၏ လေးလံငိုက်မျဉ်းမှု ကင်းရှင်းခြင်း။
- မိမိအားထုတ်သော တရားအပေါ်၌ သံသယကင်းရှင်းခြင်း။

ရဟန္တာဟူသည်

၇၃

- တရားအားထုတ်ရာနေရာ၌ ကြောက်ရွံ့မှု ကင်းရှင်းခြင်း။
- ငါတကာယ မာန်မာနယောင်လွှားမှု ကင်းရှင်းခြင်း။
- ဂုဏ်၊ ပကာသန၊ လာဘ်လာဘပေါများမှု အလိုမရှိခြင်း။
- မိမိကို အထင်ကြီးရအောင် သူတစ်ပါးအပေါ် မူမမှန်သော စိတ်ထား မရှိခြင်း။

တရားတိုင်ရာ ကိုယ်ခန္ဓာပုံစံ

တရားအားထုတ်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် “ပလ္လင်္က အာဘုဇိတွာ” ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း ယောက်ျားဖြစ်က တင်ပလွင်ရွှေ ထိုင်၍၊ မိန်းမဖြစ်က ပုဆစ်တုပ်ထိုင်ရပါမည်။

ကိုယ်၏အထက်ပိုင်း ခါးအထက်ကို ဖြောင့်ဖြောင့် မတ်မတ် ထားရပါမည်။ ဘယ်ဘက်လက်ပေါ်သို့ ညာဘက် လက်ကို ပက်လက်ထပ်ပြီး လက်မထိပ်ချင်း ထိ၍ ထားရပါမည်။

ဦးခေါင်းကို ရှေ့သို့လည်းမငိုက်၊ နောက်သို့လည်း မလန်စေဘဲ တည့်မတ်စွာထားလျက် သဏီကို ကမ္မဋ္ဌာန်းသို့ ရှေ့ရှု အာရုံပြုကာ ထားရပါမည်။

လျောင်းဝဲမှာ - ခြေကို အစုန်ဆင်း၍ ပက်လက် လျောင်းရမည်။ လက်နှစ်ဘက်ကို လည်း ကိုယ်၏ဘေးမှာ ဆန့်တန်း

ကာမြောင်၍ချထားရမည်။ နှာသီးဖျားကို အပေါ် (အလယ်) တည်တည်ထားရပါမည်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းသို့ ရှေ့ရှုအာရုံပြုကာ သတိကိုဖြစ်စေရပါမည်။

ရပ်ဝံ့လျှောက်ပုံတို့မှာ - ဆရာပေးထားသော ပရိကံအရ ကမ္မဋ္ဌာန်းသို့ ရှေ့ရှုကာ သတိကိုဖြစ်စေရပါမည်။

အကျင့်သီလ ဆောက်တည်ကြ

သမထဝိပဿနာတို့ကို အားထုတ်လိုသော ယောဂီတိုင်းသည် သည်းခံမှုကို အရင်းအနှီး အခြေခံထား၍ ရှေးဦးစွာ သဒ္ဓါအင်အား အရွယ်အင်အားအလိုက် ငါးပါးသီလ၊ ရှစ်ပါးသီလ၊ ကိုးပါးသီလ၊ ဆယ်ပါးသီလတို့ကို ဆောက်တည်ရပါမည်။

သီလ မစင်ကြယ်သော အသိအလိမ္မာ ပညာနည်းသော ယောဂီသည် စိတ်၏တည်ကြည်မှု သမာဓိကိုမျှ မရနိုင်ပါ။ လေခတ်သော တံခွန်ကဲ့သို့ စိတ်ပျံ့လွင့်နေသော ယောဂီသည် ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက် မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း တရားကို မမြင်နိုင်။ ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာ မဖြစ်နိုင်ပါ။

မေတ္တာပို့သရမည်

အနှောင့်အယှက်ကြောင့် မဂ်မရသော ဝတ္ထုသာဓကများ ချီနေသောကြောင့် သာသနာတော်စောင့်နတ်၊ နတ်ဗြဟ္မာ၊ နတ်ကောင်းတို့နှင့်တကွ သိကြားဗြဟ္မာအစဖြာ၍ သုံးဆယ့်တစ်ဘုံ သုခိတ၊ ဒုက္ခိတ၊ သတ္တဝါအားလုံးတို့ကို ဩဇာသံ၊ အနှောဓိသမေတ္တာများ ပို့ပေးရပါမည်။

မေတ္တာသည်လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းတစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။ မေတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကြောင့် စတုတ္ထဈာန်ကို ရနိုင်သည်ကို သတိပြုထားသင့်ပါသည်။

ကိုယ်ကိုအပ်နှင်းပါ

ဘုရားတပည့်တော်၏ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး၊ ခန္ဓာငါးပါးကို ချုပ်ငြိမ်ကြောင်း၊ နာမ်ငြိမ်ကြောင်း၊ ခန္ဓာငြိမ်ကြောင်း တရားထူး၊ တရားမြတ်တွေကို ရှုမှတ်အားထုတ်ဆဲ တစ်ထိုင်အတွင်း အနန္တငါးပါး ဘုရားတရားသံဃာ မိဘဆရာတို့အား လှူဒါန်းပူဇော်ပါ၏။ ဖူးမြော်ပါ၏။ မာန်လျှောက်န်တော့ပါ၏။ ဤသို့ပြုရခြင်းပညာကြောင့် အန္တရာယ်ကင်းပျောက် ဘေးအရောက်ဘဲ

၇၆ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

တရားထူး၊ တရားမြတ်၊ တရားစစ်၊ တရားမှန်တို့ကို စကန်ထုတ်ချောက် အမြန်ဆုံး မျက်မှောက်ပြုရပါလို၏ အရှင်ဘုရား။

ဟူသော တရားအားထုတ်ခါနီးဝယ် မိမိကိုယ်ကိုအပ်ပါဆုတောင်းပါ။

တရားအားထုတ်သူတို့ အတွက် ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါတရား

ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါတရားဟူသည်မှာ တရား၏ ရှေ့အဖို့၌ ကျင့်ရမည့် ကျင့်စဉ်များဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ တရားဘာဝနာအားထုတ်ခြင်းဖြင့် ပဋိပတ်လုပ်ငန်းကို လုပ်ဆောင်သူတို့၌ ဦးစွာရှိရမည့် တရားများဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထိုပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါတရားများကို ဦးစွာကျင့်ကြမှုရှိမှသာ လျှင် မိမိပွားများ အားထုတ်သော တရားဘာဝနာ၏ အရသာခံစားရရှိမည်ဖြစ်သည်။

ယင်းပဋိဘာဂ ပဋိပဒါတရား (၁၄) ပါးရှိသည်။

- သက္ကော လုံ့လစွမ်းရည်နှင့်ပြည့်စုံရမည်၊
- ဥဇ္ဇေ ဖြောင့်မတ်သူဖြစ်ရမည်၊
- သုဟုဇ္ဇေ လွန်စွာဖြောင့်မတ်သူဖြစ်ရမည်၊
- သုဝစောစ ဆိုဆုံးမလွယ်သူဖြစ်ရမည်၊
- မုဒ္ဒေ နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသူဖြစ်ရမည်၊

ရဟန္တာဘဟူသည်

၇၇

- အနုတိမာနိစ မာန်မာနမရှိသူဖြစ်ရမည်၊
- သန္တုဿကောစ ရောင့်ရဲလွယ်သူဖြစ်ရမည်၊
- သုဘရောစ မွေးမြူလွယ်သူဖြစ်ရမည်၊
- အပ္ပကိစ္ဆောစ ကိစ္စဝိစ္စနည်းပါးသူဖြစ်ရမည်၊
- သလ္လဟုကဝုတ္တိစ ပေါ့ပါးသော အသက်မွေးမှုရှိရမည်၊
- သန္တိန္ဒြိယောစ ငြိမ်သက်သော ဣန္ဒြေရှိသူဖြစ်ရမည်၊
- နိပကောစ ရင့်ကျက်သော ပညာရှိသူဖြစ်ရမည်၊
- အပ္ပဂစ္ဆောစ ကိုယ်နှုတ်နလုံး ချောမွေ့သူဖြစ်ရမည်၊
- ကုလေသွနနဂိဒ္ဓေါ အမျိုးတို့ မတွယ်တာ မရှိသူဖြစ်ရမည်။

ဤတရား (၁၄) ပါးနှင့် ပြည့်စုံစွာ တရားအားထုတ်ကျင့်ကြပွားများပါက မိမိအားထုတ်သော တရား၏ အထွဋ်အထိပ် မုချရောက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

စင်ကြယ်မှု လေ့ကားခုနစ်သွယ်

အရိယာဖြစ်ပြီး နိဗ္ဗာန်ဘုံနန်းသို့ လှမ်းတက်ဝင်ရောက်အတက်လေ့ကား ခုနစ်ထပ်နှင့်တူသော ဝိသုဒ္ဓိ (စင်ကြယ်ခြင်း) ခုနစ်ပါးကို အဆင့်လိုက် ကျင့်ကြံအားထုတ်ရမည်။

၇၈

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘိဇ္ဇာ)

ယင်းစင်ကြယ်မှု (ဝိသုဒ္ဓိ) ခုနစ်ပါးဟူသည်--

- ၁။ သီလဝိသုဒ္ဓိ - သီလစင်ကြယ်ခြင်း၊
 - ၂။ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ - စိတ်စင်ကြယ်ခြင်း၊
 - ဤနှစ်ပါးသည် ဝိပဿနာပညာ၏ အခြေအမြစ်ဖြစ်ပါ၏။
 - ၃။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ - ဉာဏ်အမြင်စင်ကြယ်ခြင်း၊
 - ၄။ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ - ယုံမှားကင်း၍ အယူစင်ကြယ်ခြင်း၊
 - ၅။ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ - မဂ်ဟုတ်သည် မဟုတ်သည် ဉာဏ်စင်ကြယ်ခြင်း၊
 - ၆။ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ - အကျင့်ဉာဏ် (၉)ပါး စင်ကြယ်ခြင်း၊
 - ၇။ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ - မဂ်ကိုမြင်ခြင်း၊
- ဤငါးပါးသည် ဝိပဿနာ၏ ပင်ကိုယ်မည်ပါသည်။

ရှေးဦးစွာ သီလစင်ကြယ်အောင်ထိန်း၊ ထို့နောက် စိတ်စင်ကြယ်အောင်သုတ်သင်၊ အယူစင်ကြယ်အောင်ပိုင်းခြား၊ ယုံမှားကင်းအောင်ပြု၊ မဂ်ဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို ဆုံးဖြတ် ကိုးရပ်သော ဝိဿနာဉာဏ်အမြင် သန့်ရှင်းပြီးနောက် အရိယာ အဖြစ်သို့ ရောက်ရပါမည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၇၉

သီလဝိသုဒ္ဓိ၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ၊ ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဤစခန်းအဆင့်တို့၌ နာမ်ရုပ်နှစ်ပါး ပိုင်းခြားမှုနှင့် အကြောင်း သမုဒယ သိမ်းဆည်းမှုတို့သာ အခြေခံရှိသေး၍ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဟူသော ဝိပဿနာ အခြေခံဟူသော ဉာဏ်နှစ်ပါးသာ ပြည့်စုံနိုင်သေးသည်။

နာမ်ရုပ်နှစ်ပါးကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တလက္ခဏာယာဉ် တင်မိသောအခါ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ စခန်းသို့ ရောက်၍ သမ္မသနဉာဏ်နှင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရှေ့ပိုင်းတစ်စိတ်ဖြစ်ပေါ်လာ ပါသည်။

ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိစခန်း၌ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် နောက်ပိုင်း တစ်စိတ်နှင့် ဘင်္ဂဉာဏ်၊ ဘယဉာဏ်၊ အာဒီနဝဉာဏ်၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်၊ မုစ္ဆိတုကမျတာဉာဏ်၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊ သင်္ခါ ရူပေက္ခာဉာဏ်၊ အနုလောမဉာဏ်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြပါသည်။

ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ စခန်းဝယ် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင် သောကြောင့် မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ် ပစ္စုဝေက္ခဏာဉာဏ်တို့ ဖြစ်ရသည်။

သီလဝိသုဒ္ဓိ (သီလစင်ကြယ်ခြင်း)

ဆိုင်ရာ သီလစင်ကြယ်ခြင်းသည် သီလဝိသုဒ္ဓိ မည်ပါ သည်။ ဆိုင်ရာ သီလတွင် ရဟန်းနှင့်ဆိုင်သော သီလ၊

၈၀ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

သာမဏေနှင့်ဆိုင်သော သီလ၊ လူနှင့်ဆိုင်သော သီလဟူ၍
ကွဲပြားခြားနားစွာ ရှိလေသည်။

ရဟန်းများတွင် စတုပါရိသုဒ္ဓိ (ထက်ဝန်းကျင် လေးပါး၊
စင်ကြယ်သော) သီလလုံခြုံပါမှ သာမဏေတွင် လိင် (၁၀)ပါး၊
ဒဏ် (၁၀)ပါး၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ၊ သေခံယ၊ စုဒ္ဒသဓနကဝတ်တို့၊
မဇ္ဈိတိယဉ်းအောင် ကောင်းစွာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ပါမှ
လူတို့တွင်လည်း ငါးပါး၊ ရှစ်ပါး၊ ကိုပါး၊ ဆယ်ပါး သီလများ
လုံခြုံစွာ ထိန်းသိမ်းပါမှ သီလဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်ပါမည်။

စတုပါရိသုဒ္ဓိ သီလ (၄) ပါး

ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ - ပါတိမောက်နှင့်တကွ (၂၂၇)
သွယ်သောစိနည်း၊ ပညတ်ချက်
အားလုံးနှင့် အာပတ် (၇) ပုံတို့ကို
မကျိုးမပေါက်အောင် ထိန်းသိမ်း
စောင့်ရှောက်ခြင်း၊

ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ - စက္ခု (မျက်စိ) စသော ဣန္ဒြေ
ခြောက်ပါးတို့ကို စောင့်စည်းရခြင်း၊
လေးတောင်ခန့်မျှသာ ရှေ့တည့်
တည့်ကို ကြည့်၍ မြင်ရာ၊ ကြားရာ၊

ရဟန္တာဟူသည်

၈၁

နံရာ၊ စားသောက်ရာ၊ တွေ့ထိရာ၊
ကြံစည်ရာတို့၌ သာယာနှစ်သက်
ခြင်း၊ လောဘမဖြစ်အောင် စောင့်
ရှောက်ခြင်း၊

အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ

ပစ္စည်းလေးပါးနှင့် ပတ်သက်၍
မရှာမှီးအပ်သော ကုလုဒ္ဓသက
အနေသနမိစ္ဆာ ဇီဝအမှုတို့ကို
ရှောင်ကြဉ်၍ ဘုရားရှင်ခွင့်ပြုတော်
မူသော ဓမ္မိယလဒ္ဓ စင်ကြယ်သော
ဝတ္ထုပစ္စည်းတို့ကို သုံးဆောင်၍
မွေ့လျော်ခြင်း၊

ပစ္စယသန္နိသယိတသီလ

- ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး၊
ပစ္စည်းလေးပါး၌ ပစ္စဝေက္ခဏာ
ဆင်ခြင်၍ သုံးစွဲခြင်း၊

ရဟန်းတော်များ သီလစင်ကြယ်အောင်လုပ်နည်း

ဒေသနာဝိသုဒ္ဓိ

- သင့်သောအာပတ်ကို ဒေသနာကြား
သဖြင့်စင်ကြယ်ခြင်း၊

၈၂ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မိစ္ဆာစရိယ-ဘိဓာ)

- သံဝရသုဒ္ဓိ - ဣန္ဒြိယသံဝရကို တစ်ဖန်မပြုဟု အဓိဋ္ဌာန် ဆောက်တည်ခြင်း။
- ပရိယေဋ္ဌိသုဒ္ဓိ - တရားနှင့်အညီ ပစ္စည်းကိုရှာမှီးသဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်း။
- ပစ္စဝေက္ခယသုဒ္ဓိ - သုံးဆောင်သော ပစ္စည်းလေးပါး၌ ပစ္စဝေက္ခဏာဆင်ခြင်၍ စင်ကြယ်ခြင်း။
- ဝုဋ္ဌာနကံသုဒ္ဓိ - ဂရုကသံဃာဒိသိသ် အာပတ်သင့်သော ပရိဝါသ် ဆောက်တည်ခြင်း။ မာနတ် ခြောက်ညဉ့်ကျင့်ခြင်း။ အဗ္ဘန္တကံဆောင် ပြုလုပ်၍ စင်ကြယ်ခြင်း။
- ပရိသုဒ္ဓိ - ပါရာဇိက အာပတ်ကျရောက်သော် လူထွက်သော် စင်ကြယ်ခြင်း။

ရဟန်းတို့ မရှာမှီးအပ်သော ပစ္စည်း (၂၁) မျိုး

- သစ်ဝါးပေးခြင်း။
- ပန်းပေးခြင်း။
- တံပူပေးခြင်း။
- သစ်ရွက်ပေးခြင်း။
- သစ်သီးပေးခြင်း။
- မျက်နှာသစ်ရေ ပေးခြင်း။

ရဟန္တာဟူသည်

၈၃

- တရော်ကင်မွန်း ဦးခေါင်းဆေးရေ ပေးခြင်း။
 - ကသယ်မှု ပေးခြင်း။
 - မြေဖြူ၊ မြေနီ ပေးခြင်း။
 - လာဘ်ကိုငဲ့၍ ချစ်ဖွယ်စကားပြောခြင်း။
 - လာဘ်ကိုငဲ့၍ အကျွမ်းဝင်လိုသဖြင့် ပဲနောက်ဟင်းကဲ့သို့ မမှန်တစ်ချက် မှန်တစ်ချက် ပြောခြင်း။
 - ကလေးငယ်တို့အား ချီပိုးသယ်မခြင်း။
 - သလုံးမြင်းခေါင်းဖြင့် လူတို့အစေခံခြင်း။
 - ဆေးကုခြင်း။
 - တမန်သွားခြင်း။
 - အပသို့ အစေအပါးခံခြင်း။
 - ဆွမ်းကို ဆွမ်းတုံ့ပေးခြင်း။
 - လာဘ်ကိုသာယာ၍ တံစိုးထိုးခြင်း။
 - အိပ်ရာစသော လူတို့အခင်းအရာကို ညွှန်ပြဟောခြင်း။
 - နက္ခတ်ကြားခြင်း။
 - ကြန်အင်လက္ခဏာကြားခြင်း။
- ထိုအကြောင်းတို့ဖြင့်ရသော ပစ္စည်းကိုမှီ၍ အသက်မွေးရသော ရဟန်းတို့သည်---
- ပစ္စည်းမစင်ကြယ်သောကြောင့် - အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလပျက်၏။
- အာပတ်သင့်ခြင်းကြောင့် - ပါတိမောက္ခသံဝရသီလပျက်၏။

၈၄ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

ဣန္ဒြေမစောင့်ခြင်းကြောင့် - ဣန္ဒြိယသံဝရ သီလပျက်၏။
ရသောပစ္စည်း ပစ္စဝေက္ခဏာမထိုက်ခြင်းကြောင့်- ပစ္စယ
သန္နိသိတသီလပျက်၏။
(ပါရာဇိက မရောက်ခြင်းကြောင့် ဒုဿီလဟူ၍ မခေါ်ရပါ)

ပရိဘောဂ (၄)ပါး

- ၁။ ထေယျပရိဘောဂ - သီလမရှိသော ရဟန်းသည် သီလရှိ
ယောင်ဆောင်၍ ပစ္စည်းလေးပါးကို
သုံးဆောင်ခြင်းသည် ခိုး၍သုံးဆောင်
ခြင်းနှင့် တူသောကြောင့် ထေယျ
ပရိဘောဂ။
- ၂။ ဣဏပရိဘောဂ - သီလရှိသော်လည်း တရားသဖြင့် ရရှိ
သော ပစ္စည်းလေးပါးကို ပစ္စဝေက္ခဏာ
မဆင်ခြင်ဘဲ သုံးဆောင်ခြင်းသည်
သူတစ်ပါး ကြွေးမြီကိုယူ၍ သုံးဆောင်
သည်နှင့်တူ၍ ဣဏပရိဘောဂ။
- ၃။ ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂ - ခုနစ်ယောက်သော သေက္ခယုဂ္ဂိုလ်
တို့သည် အဘ၏ဥစ္စာကို သားတို့ခံယူ
ထိုက်သကဲ့သို့ ဘုရားရှင်၏ ဥစ္စာ
ဖြစ်သော ပစ္စည်းလေးပါးကို အမွေခံ

ရဟန္တာဟူသည်

၈၅

အဖြစ်သုံးဆောင်ထိုက် သောကြောင့်
ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂ။

- ၄။ သာမိပရိဘောဂ - ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့သည် တဏှာ၏
ကျွန်မှလွတ်၍ အရှင်၏ အဖြစ်ဖြင့်
သုံးဆောင်ထိုက်သောကြောင့် သာမိ
ပရိဘောဂ။

တရားသဖြင့်ရ၍ ပစ္စဝေက္ခဏာထိုက်သော ပစ္စည်း
လေးပါးကို ပစ္စဝေက္ခဏာမဆင်ခြင်ဘဲ သုံးဆောင်က ဒုက္ကဋ်
အာပတ်သင့်သည်။

ရဟန်းသာမဏေတို့သည် ဤဆိုသော သီလကျင့်စဉ်
အဖြာဖြာကို လုံခြုံစွာ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ပြီး ဓူတင် (၁၃)
ပါးတို့လည်း မိမိတတ်စွမ်းသမျှ ဆောက်တည်ရပါသည်။

သာမဏေများသည် နံနက်၊ နေ့လယ်၊ ညချမ်းအားဖြင့်
တစ်နေ့သုံးကြိမ် မိမိ၏ သီလကို စစ်ဆေးကြည့်ရှုပြီး စတုပါရိ
သုဒ္ဓိသီလကို စောင့်ရှောက်ရပါမည်။ တိစိဝရိုက်မှတစ်ပါး ဓူတင်
(၁၂) ပါးကိုလည်း စွမ်းနိုင်သမျှ ဆောက်တည်ရပါသည်။

လူတို့မှာလည်း ဂရုဓမ္မနိစ္စသီလ ဟူသော ငါးပါး
သီလ၊ ရှစ်ပါး၊ ကိုးပါး၊ ဆယ်ပါးသီလတို့တွင် တစ်ပါးပါး
ကို မကျိုးမပေါက်အောင် ဆောက်တည်ရသည်။ ရှုများမှာ

၈၆ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

ရဟန်းများကဲ့သို့ သီလမစင်ကြယ်လျှင် သက္ကန္တ ရယ်၊ မက္ကန္တ ရယ်၊ မဖြစ်ကြားသော်လည်း ယုတ်စွာအဆုံး ငါးပါးသီလ မစင်ကြယ်က စိတ်မချမ်းသာမှု နှိပ်စက်ကာ ဝမ်းမြောက်ခြင်း ပီတိမဖြစ်နိုင်၍ တရား၌ စိတ်တည်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။

ရဟန်းသာမဏေများ ရဟန်းသာမဏေဝိနည်းကျင့်ဝတ် လူမှာ လူဝိနည်းစသည်တို့ကို ဆိုင်ရာစီမြဲမြဲ ကြသည်ရှိသော် ဘုရားရှင်သာသနာ တည်တံ့မြဲမည်မှာ သေချာပါသည်။

- ရဟန်းတို့သည် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ စင်ကြယ်ရသလို လူတို့မှာလည်း ငါးပါးသီလစသော သီလများ လုံခြုံအောင် ထိန်းသိမ်းကျင့်ရမည်။ ဧကသနိကဓူတင် ပတ္တပိုဏ် ဓူတင်တို့ကို ဆောက်တည်ရပါမည်။
- ရဟန်းတို့ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ စင်ကြယ်သကဲ့သို့ လူတို့မှာလည်း ဣန္ဒြေခြောက်ပါး လုံခြုံရမည်။ ရဟန်းတို့ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ စင်ကြယ်သကဲ့သို့ လူတို့မှာလည်း မိစ္ဆာဇီဝဖြစ်သော အကုသိုလ် ဒုစရိုက် (၁၀) ပါးကို ရှောင်ကြဉ်၍ သမ္မာဇီဝ အသက်မွေးမှုကို ကျင့်ဆောင်ရမည်။
- ရဟန်းတို့သည် ပစ္စယသန္နိဿိတ သီလကို ဆင်ခြင် သကဲ့သို့ လူတို့မှာ စားသောက်ရာတွင် ဓာတုမနသိကာရ ပဋိကုလသညာဟု ဆင်ခြင်လျက် ပထဝီ၊ တေဇော

ရဟန္တာဟူသည်

၈၇

ဝါယော၊ အာပေါဟူသော ဓာတ်လေးပါးအစမှ ကင်းသော စက်ဆုပ်ဖွယ် အတိရှိသော အစာအာဟာရဟု နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ရမည်။

ဤကဲ့သို့ ဆင်ခြင်စောင့်ရှောက်အပ်သော ရဟန်းတို့၏ သီလ၊ သာမဏေတို့၏ သီလ၊ လူတို့၏ သီလသည် မေထုန်ငယ် (၇) ပါးကို ဖိုဝံသုံးဆောင်သဖြင့်လည်း ညစ်နွမ်းယုတ်ညံ့ရသည်။ သီလဝိသုဒ္ဓိ မဖြစ်နိုင်ပါ။

မေထုန်ငယ်ခုနစ်ပါး

- ၁။ မိန်းမ၏ ပန်းနံ့သာစသည်တို့ဖြင့် လိမ်းကျံခြင်း၊ နင်းနှိပ်ဆုပ်နယ်ခြင်း၊ ရေချိုးပေးခြင်း၊ ကိုယ်လက်ပွတ် တိုက်ပေးခြင်းတို့ကို ကိလေသာဖြင့် သာယာနှစ်သက်ခြင်း။
- ၂။ မိန်းမနှင့်အတူတကွ ရယ်မောခြင်း၊ မြူးတူးပျော်ပါး ကစားခြင်း၊ ပြောင်လှောင်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်၍ ကိလေသာ ဖြင့် သာယာခြင်း။
- ၃။ မိန်းမမျက်စိကို စေ့စေ့ကြည့်၍ ကိလေသာဖြင့် သာယာခြင်း။
- ၄။ မိန်းမ၏ ရယ်မောသံ၊ သီချင်းဆိုသံကို နားထောင်၍ ကိလေသာဖြင့် သာယာခြင်း။

၈၈

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မွေစာရိယ-ဘိအေ)

၅။ ရှေးအခါက မိန်းမတစ်ဦးဦးနှင့် ရယ်မောစကားပြောခဲ့ဖူးသည်ကို ပြန်လည်သတိရပြီး ကိလေသာဖြင့် သာယာခြင်း။

၆။ ကာမဂုဏ် (၅) ပါး ခံစားပျော်ရွှင်ကြသည်ကို ရှုကြည့်၍ ကိလေသာဖြင့် သာယာခြင်း။

၇။ နတ်ပြည်၌ နတ်စည်းစိမ်ချမ်းသာ ခံစားရလတ္တံ့ ဟု ဆိုပြီး တရားကျင့်၍ ထိုနတ်ပြည်ကို ကိလေသာဖြင့် သာယာခြင်း။

ဤသို့အားဖြင့် မိမိတို့၏သီလ ဖြူစင်သန်ရှင်း၍ သီလဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ကြစေရန် ဤခုနစ်ပါးသော မေထုန်ငယ်အမှုကိုလည်း ရှောင်ကြဉ်ကြရပါသည်။ ဤသို့ စင်ကြယ်သည်ရှိသော် ပထမအဆင့် သီလဝိသုဒ္ဓိ (သီလစင်ကြယ်မှု) အဆင့် အောင်မြင်ပါတော့သည်။

၂။ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ (စိတ်စင်ကြယ်မှု)

သမထကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀) ကို အားထုတ်သောအခါ ရလာသော သမာဓိသုံးပါးတို့တွင် ဥပစာရ သမာဓိနှင့် အပ္ပနာ သမာဓိဟူသော ဘာဝနာသို့ သက်ဝင်နေသော စိတ်အစဉ်သည် နီဝရဏကိလေသာ အနောက်အကျုံးတို့ အနယ်ကျသဖြင့် လွန်စွာသန်ရှင်းကြည်လင်သော သမာဓိသည် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ မည်ပါသည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၈၉

ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်မည့် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥပစာရ သမာဓိလောကံဖြစ်စေ၊ အပ္ပနာသမာဓိသို့ ရောက်အောင်ဖြစ်စေ၊ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရှေးဦးစွာ အားထုတ်၍ မိမိ၏စိတ်ကို နီဝရဏ အညစ်အကြေးမှ ကင်းဝေးစင်ကြယ်စေရပါမည်။

ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းအားထုတ်လိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ခြောက်ပါးသော အဇ္ဈာသယတို့နှင့် ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်အပ်ပါသည်။

အဇ္ဈာသယ (၆) ပါးမှာ--

၁။ အလောဘ ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်၌ နှစ်သက်ခြင်းမရှိ

၂။ အဒေါသ အမျက်ဒေါသမရှိ

၃။ အမောဟ ဟုတ်မှန်ရာကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်း။

၄။ နိက္ခမ တောထွက်လိုခြင်း။

၅။ ဝိဝေက တစ်ကိုယ်တည်း ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ နေလိုခြင်း။

၆။ နိဿရဏ အလုံးစုံသော သံသရာဝဋ်မှ လွတ်မြောက်လိုခြင်း။

ဤအဇ္ဈာသယ ခြောက်ပါးနှင့်မပြည့်စုံလျှင်-

၁။ အတ္တုက္ကံသန မိမိကိုယ်ကို ချီးမြှောက်ပစ္စား

ဝါကြွားခြင်း။

၉၀

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

- ၂။ ပရဝဗ္ဗန သူတစ်ပါးကို ကဲ့ရဲ့ရှုံ့ချခြင်း၊
 ၃။ ပမာဒ မေ့လျော့ပေါ့ဆခြင်း၊
 ၄။ အဝိဇ္ဇာ ဟုတ်မှန်ရာကို မသိခြင်း။

ဟူသော အပြစ်ဘေးရန်တို့နှင့် တွေ့ကြုံလျက် တရားအလုပ် အဟုတ်အောင်မြင်အောင် မလုပ်နိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် ရှေးဦးစွာ အဇ္ဈာသယ ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံအောင် ဦးစွာ ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

ကမ္မဋ္ဌာန်း လေးဆယ်တွင် အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများနိုင်မည်ဆိုပါက (၃၂) ပါးသော ကောဋ္ဌာသတို့ကို ခြောက်စုထား၍ ရှုမှတ်ရပါမည်။

ပထဝီဓာတ် (၂၀)မှ --

တစပဉ္စက (၅)ပါး (ဆံပင်၊ မွေးညင်း၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်း၊ သွား၊ အရေ)

ဝဂ္ဂပဉ္စက (၅)ပါး (အသား၊ အကြော၊ အရိုး၊ ခြင်ဆီ၊ အညှို့)

ပပ္ပါသပဉ္စက (၅)ပါး (နှလုံး၊ အသည်း၊ အမြေ့၊ အဖျင်း၊ အဆုတ်)

မတ္တလုင်ပဉ္စက (၅)ပါး (အူမ၊ အူသိမ်၊ အစာသစ်၊ အစာဟောင်း၊ ဦးနှောက်)

ရဟန္တာဟူသည်

၉၁

အာပေါဓာတ် (၁၂)ပါးမှ --

ဓမ္မဆက္က (၆)ပါး (သည်းခြေ၊ သလိပ်၊ ပြည်၊ နေ့၊ ချွေး၊ အဆိခဲ)

မုတ္တဆက္က (၆)ပါး (မျက်ရည်၊ ဆီကြည်၊ တံတွေး၊ နှပ်၊ အစေး၊ ကျင်ငယ်)

ယင်း (၃၂) ပါးသော ကောဋ္ဌာသတို့ကို တစ်ခါတည်း အဆုံးသို့ ရောက်အောင် မစီးဖြန်းဘဲ ပဉ္စက၊ ဆက္ကတို့ကို တစ်စုစီ တစ်စုစီ အသီးသီး နိဗ္ဗိတယူပြီးလျှင် ရှေးကောဋ္ဌာသများနှင့် ပေါင်း၍ အနုလုံ၊ ပဋိလုံအားဖြင့် စီဖြန်းရပါသည်။

ဤကဲ့သို့ အားထုတ်ပြီးမှသာလျှင် သမာဓိကို ရတတ်ပါသည်။ ဤသို့ သမာဓိရသော် စိတ်စင်ကြယ်လာပါသည်။

၃။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ (အယူစင်ကြယ်မှု)

နာမ်ရုပ်တရား နှစ်ပါးတို့ကို ဆင်ခြင်ရှုမှတ်လျှင် အတ္တဟု စွဲလမ်းသော မိစ္ဆာအယူမှ စင်ကြယ်၍ သန့်ရှင်းကြည်လင်သော အသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိမည်ပါသည်။

စိတ်စေတသိက်ဟူသော နာမ်နှင့် နိပ္ပန္နရုပ်တို့ကို လက္ခဏာရသ၊ ပဇ္ဈပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်တွင်၍ ဆင်ခြင်သည့်အခါ-

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိဇ္ဇာ)

သိမှုသည်စိတ်

ခံစားမှုသည် ဝေဒနာ

မှတ်သားမှုက သညာ

ပြုလုပ်အားထုတ်မှုက သင်္ခါရ

ဖောက်ပြန်တတ်သော ဤခန္ဓာကိုယ်က ရုပ်တရား
တည်း။

ဤခန္ဓာငါးပါးမှတစ်ပါး အတ္တဟူသော တရားမျိုး
မရှိဟု သိမြင်နိုင်၏။ ဤသို့ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမြင်သော
ဉာဏ်သည်ပင် အတ္တစွဲလမ်းမှု (အတ္တဒိဋ္ဌိ)ဟူသော အညစ်အကြေးမှ
စင်ကြယ်သောကြောင့် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပါသည်။

ဉာဏ်ထက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်ပြီးသော
ရုပ်နာမ်တို့ကို အကျဉ်းရှုံးဖျူဖြင့် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ဉာဏ်နဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကား ရုပ်နာမ်ကို အကျယ်ရှုမှသာ
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးတွင်
သိသာထင်မြင်လွယ်သော ရုပ်ကို ဦးစွာရှုရပါသည်။

ပင်ကိုယ်က ဗဟုသုတ အခြေခံမရှိလျှင် လက္ခဏာ၊
ရသ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ ပဒုဋ္ဌာန် လေးပါးလုံး စုံလင်အောင်တင်၍
ဆင်ခြင်နိုင်ရန် လွန်စွာခဲယဉ်းပေမည်။ စာမသင်ဖူးဘဲလျက်
ဝိပဿနာအားထုတ်၍ မဂ်ဖိုလ်ရကြသူတို့မှာ စာဖတ်သူတို့
ထက်ပင် ပေါများပါသည်။ ထို့ကြောင့် နည်းကောင်းလမ်းမှန်ကို

နာခံ၍ ဇွဲသန်သန်အားထုတ်လျှင် နာမ်ရုပ်အားလုံးကို လက္ခဏာ
စသည် မတင်နိုင်သော်လည်း အထိုက်အလျောက် သိရှိဖျူဖြင့်
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်ဖွယ်ရှိပေသည်။

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိပင် နာမ်ရုပ်နှစ်ပါးဟူသော သင်္ခါရ တရားကို
ပိုင်းခြားတတ်သောကြောင့် နာမရူပ ဝဝတ္ထာနုညဏ်ဟူ၍ လည်း
ကောင်း၊ သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ကြ
ပါသည်။

၄။ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ

- ငါသည် ရှေးကဖြစ်ခဲ့ဖူးသလောဟု ယုံမှားသူ
- အလုံးစုံကို အကုန်သိမြင်နိုင်သော ဘုရားရှင်ရှိမှ ရှိနိုင်
ပါမည်လောဟု ယုံမှားသူများကို ကင်္ခါဟု ခေါ်ပါသည်။
- ထိုယုံမှားမှုများကို လွှတ်မြောက်ကြောင်း ဉာဏ်သည်
ကင်္ခါဝိတရဏ မည်ပါသည်။
- ထိုဉာဏ်သည့်ပင် အဟောတုကဒိဋ္ဌိ၊ ဝိသမဟောတုကဒိဋ္ဌိ
တည်းဟူသော အညစ်အကြေးတို့မှ စင်ကြယ်သောကြောင့်
ဝိသုဒ္ဓိလည်းမည်၏။
- ဤကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ဖို့ရန် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြင့် သိမြင်
ပြီးသော နာမ်ရုပ်များ၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်သော ကံ၊

စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ စသည်ကို ပိုင်းခြား၍ ဆင်ခြင်ရမည်။
(ရုပ်နာမ်တရားများသည် အကြောင်းမရှိဘဲ အလိုအလျောက်
ဖြစ်ပေါ်လာ၏ဟူသော အယူမှားသည် အဟောတုက ဒိဋ္ဌိ
မည်ပါသည်။)

- ဗြဟ္မာ၊ ဗိဿနိး ထာဝရဘုရား စသည်တို့ ဖန်တီးမှုကြောင့်
ဤရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟူသော အယူမှားသည်
ဝိသမဟောတုဒိဋ္ဌိ မည်ပါသည်။

ဤကင်္ခါဝိတရုဏ ဝိသုဒ္ဓိကို အကျိုးတရားများ တည်တံ့ရန်
အကြောင်းကို သိတတ်သောကြောင့် ဓမ္မဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဟုလည်း
ခေါ်၏။

- ရုပ်နာမ်ကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဟုတ်မှန်စွာ သိတတ်သော
ကြောင့် ယထာဘူတဉာဏ်ဟူ၍လည်းခေါ်သည်။

- မှန်ကန်စွာ သိမြင်တတ်သောကြောင့် သမ္မာဒဿနဟူ၍
လည်းခေါ်သည်။

စူဠသောတာပန်

သောတာပန် အစစ်ဖြစ်သူသည် ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာတို့ကို
မိမိသန္တာန်၌ အကြွင်းအကျန် မရှိအောင် သတ်ဖြတ်ပယ်ခွာနိုင်၏။
ဤကင်္ခါဝိတရုဏဝိသုဒ္ဓိသို့ ရောက်သော ယောဂီသည် ဒိဋ္ဌိဝိစိ

ကိစ္ဆာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ မပယ်နိုင်၊ မသတ်နိုင်စေကာမူ အချိန်
ကြာအောင် ပယ်ခွာနိုင်သည်ဖြစ်သောကြောင့် သောတာပန်အစစ်
နှင့် အလားတူရကား သောတာပန် အငယ်စား (စူဠသောတာပန်)
ဟူ၍ ခေါ်ဆိုရပေသည်။

၅။ မဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ

ဤသည်ကား မဂ်ဟုတ်သည်၊ ဤသည်ကား မဂ်မဟုတ်၊
ဤသို့ မဂ်ဟုတ်သည်၊ မဟုတ်သည်ကို ဉာဏ်ဖြင့် စင်ကြယ်၍
သန့်ရှင်းကြည်လင်စွာ ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်သောအခါ
မဂ္ဂ၊ မဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဉာဏ်ရသည် မည်ပါသည်။

ဤဝိသုဒ္ဓိစခန်းကို ရောက်သောအခါ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏
သန္တာန်ဝယ် ရှေးက မဖြစ်ဖူးသော ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါ လွန်စွာ
နှစ်သက်မှု ပိတ်စသော ဆယ်မျိုးသော ဥပက္ကိလေသတရားတို့
တစ်ပါးပါး ဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပါသည်။ ယင်းတို့ကို မဂ်ဖိုလ်ဟု
ထင်မှတ်နေလျှင် ကိုယ်ဝါတို့သည် ဝိပဿနမဂ္ဂိလေသ
တရားတို့ ပါတကားဟု သိ၍ ယင်းတို့ကို မနှစ်သက် မစွဲလမ်းဘဲ
ဝိပဿနာကို ဆက်လက်အားထုတ်မှုသည်သာလျှင် မဂ်ဖိုလ်ရ
ကြောင်း လမ်းကောင်းလမ်းမှန် (မဂ္ဂ) ဖြစ်သည်။ ကိုယ်ရောင်

၉၆ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

ကိုယ်ဝါကို နှစ်သက်နေပါမူကား မဂ်ဖိုလ်ရရန် လမ်းမှန်မဟုတ်၊
(အမဂ္ဂ)သာ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ သိမြင်တတ်သော စင်ကြယ်သော
ဉာဏ်အမြင်သည် သာမဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ မည်ပါသည်။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိစခန်းသို့ တက်လှမ်းမိသော
ယောဂီမှာ သမ္မသနဉာဏ်နှင့် ဥဒယဗ္ဗဉာဏ်ရှေ့တစ်စိတ်ကို
ရသည် မည်ပါသည်။

သင်္ခါရတိုင်း လျင်မြန်စွာ ဖြစ်ချုပ်-ပျက်စီးနေသည်ကို
လက္ခဏာရေးသုံးပါးဖြင့် ဆင်ခြင်ရှုသည်ရှိသော်--

- ဖြိုသည်ဟုမှတ်သော နိစ္စသည်။
- ချမ်းသာသည်ဟုမှတ်သော သုခသည်။
- အစိုးရသည်- အလိုသို့လိုက်တတ်သည်-ငါဟုတ်သည်၊
သတ္တဝါဟုတ်သည်ဟု မှတ်ထင်သော အတ္တသည်တို့
လျှောက်ထင်ရာ၊
- အတ္တမရှိဟု မှတ်ထင်သော အနိစ္စသည်။
- ဆင်းရဲ၏ဟု မှတ်ထင်သော ဒုက္ခသည်။
- အစိုးမရ အလိုသို့မလိုက်၊ ငါမဟုတ်၊ သတ္တဝါမဟုတ်ဟု
မှတ်ထင်သော အနတ္တသည်များ ဖြစ်လာသောအခါ
သမ္မာသနဉာဏ်ရသည် မည်ပါသည်။

ရတနာဟူသည်

၉၇

သမ္မာသနဉာဏ်သည် သင်္ခါရတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို
ခွပ်ထွေးလျက် အကြမ်းစားအားဖြင့်မြင်သည်။ ဥဒယဗ္ဗဇာ
ဉာဏ်ကား သင်္ခါရတည်းဟူသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား တို့၏
အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ ဥဒယနှင့် အသီးသီး ချုပ်ပျက်သွားပုံ
ဝယ်တို့ကို သီးသန့်ပိုင်းခြား၍ အနုစားအားဖြင့် မြင်သည်။

ဓန္ဒာငါးပါးတို့ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းတို့ကို နည်းငါးဆယ်
တို့ဖြင့် စီးဖြန်းအားထုတ် သည်ရှိသော် ဥဒယလက္ခဏာ၊ ဝယ
လက္ခဏာများ ကောင်းစွာထင်မြင်လာသည်။ ထိုသို့ ထင်မြင်လာ
သော် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အောင်မြင်သည်။

ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင် ခဏအားဖြင့် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတိုင်း၏
အဖြစ်အပျက်ကို ကောင်းစွာ ထင်မြင်ရှုမြင်ရသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်
သည် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာမည်သော ရှေးဦးစွာ အနုအားဖြင့်
မြင်သော တရုဏဝိပဿနာဉာဏ်ကိုရသည် မည်ပါသည်။

ရုပ်နာမ်တို့ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းတို့ကို မနေမနား ကြိုးစား
အားထုတ်ခြင်းဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကိုရ၍ ဆက်လက်ကြိုး စား
အားထုတ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား--

အစင်းရောင်	ဩဘာသ
ထက်မြက်စွာသိသောဉာဏ	ဉာဏ်
ဝမ်းမြောက်ခြင်း	ပီတိ

၉၈

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘီအေ)

ကိုယ်စိတ်ငြိမ်းအေးခြင်း ပဿဒ္ဓိ
 အလွန်ချမ်းသာခြင်း သုခ
 စိတ်အလွန်ကြည်လင်ခြင်း သဒ္ဓါ
 အလွန်အားထုတ်ခြင်း ဝီရိယ
 အလွန်ထင်စွာ အောက်မေ့ခြင်း သတိ
 သင်္ခါရတိုင် လျစ်လျူရှုခြင်း ဥပေက္ခာ
 မိမိဝိပဿနာ၌ သာယာနှစ်သက်ခြင်း နိကန္တိ
 ဟု ဆိုအပ်သော ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်း (၁၀)
 ပါးတို့ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

ယင်းဩဘာသ စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာ၍ သာယာ
 နေက ရှေ့သို့မတက်နိုင်တော့ပေ။ မဂ်မဟုတ်ကုန်ဟု သိ၍
 ယင်းဩဘာသ စသည်တို့ကို ဝိပဿနာတင်၍ရှုပါမှ မဂ္ဂါမဂ္ဂ
 ဉာဏ ဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ရံပေမည်။

၆။ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ

မဂ်မဟုတ်သေးပါကလားဟု ဆုံးဖြတ်ပြီးနောက်
 ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အဆုံးပိုင်းနားမှ အစပြု၍ အနုလောမ
 ဉာဏ်သို့တိုင်အောင် သုံးသပ်ဆင်ခြင်မှု ရုပ်နာမ်ကို တစ်ဖန်

ရဟန္တာဟူသည်

၉၉

ပြန်သုံးသပ်သော ဉာဏ်စင်ကြယ်ခြင်းကို ပဋိပဒါဉာဏ
 ဒဿနဝိသုဒ္ဓိဟု ခေါ်ပါသည်။

- မဂ်သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်ဖြစ်၍ ပဋိပဒါမည်ပါသည်။
- တောဘူမကသင်္ခါရကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု သိတတ်သော
 ကြောင့် ဉာဏ် မည်သည်။
- သာမန်အသိမျိုးမဟုတ်ဘဲ မျက်စိဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့
 သိမြင်တတ်သောကြောင့် ဒဿနမည်သည်။
- ကိလေသာတို့မှ ဝေးသည်ထက်ဝေးကွာ၍ လွန်စွာစင်ကြယ်
 သောကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမည်သည်။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏ ဒဿနဝိသုဒ္ဓိသည် ပဋိပဒါ ဉာဒဿန
 ဝိသုဒ္ဓိ၏ အကျိုးသာဖြစ်သောကြောင့် မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဒဿနဝိသုဒ္ဓိ
 ရပြီးသော ယောဂီသည် ပဋိပဒါဉာဒဿန ဝိသုဒ္ဓိဖြစ်စေရန်
 သမ္မာသနဉာဏ်အစ အနုလောမဉာဏ်အဆုံး ဉာဏ်စဉ် ဝိပဿနာ
 ဆယ်ပါးကို အစဉ်အတိုင်း ကြိုးစားအားထုတ်ရပါသည်။

(က) သမ္မာသနဉာဏ်

တောဘူကက ရုပ်နာမ်တရားများကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊
 အနတ္တဟု သုံးသပ်ဆင်ခြင်သောဉာဏ် ဖြစ်သည်။

၁၀၀

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဝိပဿနာရှုသည့်အခါမျိုးတွင်
လောကုတ္တရာတရားတို့ကို မရှုနိုင်။ မိမိတွေ့ကြုံဆဲ ဖြစ်သော
လောကီ ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတရားတို့ကိုသာ ရှုနိုင်သည်။

ယင်းကို အောက်ပါလေးနည်းဖြင့် ရှုမှတ်ရပါမည်။

၁။ ကလာပသမ္မသနနည်း

အတိတ်ဘဝ၌ ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်စသည် မခွဲခြားဘဲ
အလုံးစုံသော ရူပက္ခန္ဓာအားလုံးသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်ဖြင့်
ခန္ဓာတစ်ခုခုကို ပေါင်းစု၍ သုံးသပ်ဆင်ခြင်သောနည်း ဖြစ်သည်။

ရှုပုံမှာ---

ရုပ်ဟူသမျှသည် ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်း ရှိသဖြင့်
မမြဲပါတကား။

ကြောက်မက်ဖွယ်သဘောရှိသဖြင့် ဆင်းရဲပါတကား။

အနစ်သာရ မရှိသည်။ အတွက် မိမိအလိုကို မလိုက်
သည့်အတွက် အတ္တမဟုတ်ကြပါတကား။

ဟု သုံးသပ်ဆင်ခြင်ရှုရမည်။

(ကျွန်ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ၏ ဉာဏ်တို့ကိုလည်း
ဤနည်းအတိုင်း ဆင်ခြင်၍ မှတ်ရမည်။ ဝိပဿနာအလုပ်ကို

ရဟန္တာဟူသည်

၁၀၁

ရှေးဦးစွာ အားထုတ်သောသူသည် ဤနည်းဖြင့် စတင်အားထုတ်
ရမည် ဖြစ်ပါသည်။)

၂။ အဒ္ဓါသမ္မသနနည်း

ရုပ်နာမ်တရားများကို အတိတ်ဘဝ၊ အနာဂတ်ဘဝ၊
ပစ္စုပ္ပန်ဘဝဟု ကာလဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ဆင်ခြင်သောနည်း
ဖြစ်သည်။

ရှုပုံမှာ---

အတိတ်ဘဝ၌ဖြစ်သောရူပက္ခန္ဓာသည် အတိတ်ဘဝ၌

ချုပ်ငြိမ်းခဲ့လေပြီ။ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝသို့ မရောက်နိုင်။

ဤသို့ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းသဘောရှိသဖြင့် အနိစ္စ။

ကြောက်မက်ဖွယ်ရှိသဖြင့် ဒုက္ခ။

အနစ်သာရမရှိ မိမိအလိုသို့ မလိုက်သဖြင့်အနတ္တဟု
စသည်ဖြင့် ပွားများရမည်။

(ဤနည်းသည် ကလာပသမ္မသနနည်းထက် သိမ်မွေ့
သောကြောင့် ယောဂီသည် ကလာပသမ္မသနနည်း အသုံးကျ
ပြီးမှ အဒ္ဓါသမ္မသနနည်းကို အားထုတ်ရမည်။)

၁၀၂ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

၃၊ သန္တတိနည်း။

အအေးရုပ်အစဉ် အပူရုပ်အစဉ် စသည်ဖြင့် တစ်ဘဝ
တည်း၌ပင် အစဉ်အမျိုးမျိုး ခွဲခြား၍ သုံးသပ်ဆင်ခြင်သော
နည်းဖြစ်သည်။

ရှုပုံမှာ--

အအေးရုပ်အစဉ်သည် အပူရုပ်အစဉ်သို့ မရောက်နိုင်။
ဤသို့ ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်း သဘောရှိသဖြင့် အနိစ္စ၊
ကြောက်မက်ဖွယ်ရှိသဖြင့် ဒုက္ခ၊ အနစ်သာရမရှိ
မိမိအလိုသို့ မလိုက်သဖြင့် အနတ္တပါတကားဟု
ပွားများ ရှုမှတ်ရပါမည်။

(ဤနည်းသည် တစ်ဘဝတည်းမှာပင် အစဉ်အမျိုးမျိုး
ခွဲခြား၍ ပွားများရသောကြောင့် အဒ္ဓါသမ္ပသနနည်းထက်
သိမ်မွေ့သဖြင့် အဒ္ဓါသမ္ပသနနည်း အသားကျပြီးမှသာ ဤသန္တတိ
နည်းကို ရှုမှတ်ရပါမည်။)

၄၊ ဓဏသမ္ပသနနည်း။

ရုပ်အစဉ်နာမ်အစဉ် တစ်မျိုးတည်းမှာပင် ဥပါဒ်၊ ဌီ၊
ဘင် ဟူသော ဓဏအားဖြင့် ခွဲခြားဆင်ခြင်သောနည်းဖြစ်သည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၀၃

ရှုပုံမှာ--

အတိတ်ဘဝ၌ဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာသည် အတိတ်ဘဝ၌
ချုပ်ခဲ့လေပြီ။ ပစ္စုပ္ပန်ဓဏသို့ မရောက်။ အတိတ်ဘဝင်
ဓဏ၌ နာမ်ဓန္ဓာ လေးပါးသည် အတိတ်ဘဝင်ဓဏ၌
ချုပ်ခဲ့လေပြီ။ ဘဝဂံစလနသို့ မရောက်။ ဤသို့
ကုန်ခန်း ပျက်စီးခြင်းသဘောရှိသဖြင့် အနိစ္စ၊ ကြောက်
မက်ဖွယ်ဖြစ်သဖြင့် ဒုက္ခ၊ အနစ်သာရမရှိ မိမိအလိုသို့
မလိုက်သဖြင့် အနတ္တ တရားပါတကား။
(ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရှုပွားရပါသည်။)

(ဤနည်းသည် ဓဏသမ္ပသနနည်းထက် အစွမ်းကုန်
သိမ်မွေ့သောကြောင့် သန္တတိသမ္ပသနနည်း အသားကျပြီးမှ
ဤနည်းကို ပွားရပါမည်။)

(ခ) ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်

ရုပ်နာမ်တို့၏ အဖြစ်အပျက်တို့ ထင်မြင်အောင်
စူးဆင်ခြင်သောဉာဏ် ဖြစ်ပါသည်။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကိုအောက်ပါ (၂) နည်းဖြင့် ရှုမှတ်
ပွားများရပါသည်။

၁၀၄ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

၁။ ပစ္စယသမ္ပစုပဿနာနည်း

ရုပ်နာမ်တရားတို့ကိုပင် အကြောင်းတရားနှင့်စပ်၍
အထပ်ထပ် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်းနည်းဖြစ်သည်။

ရှုပုံမှာ--

အဝိဇ္ဇာရှိခြင်းကြောင့် ရုပ်နာမ်ဖြစ်ရသည်။ အဝိဇ္ဇာကို
အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်နိုင်လျှင် ဤရုပ်နာမ် ဖြစ်နိုင်
မည်မဟုတ် စသည်ဖြင့် ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အဖြစ်
အပျက်ကို အကြောင်းနှင့်စပ်၍ အဖန်ဖန်ဆင်ခြင်
သုံးသပ်ရပါမည်။

၂။ ဓဏသမာဓုပဿနာနည်း

အကြောင်းနှင့်စပ်၍ ရုပ်နာမ်တို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို
ရှုဖန်များလျှင် ဥပါဒ်ဓဏ၊ ဘင်ဓဏအားဖြင့် အဖြစ်အပျက်
များသည် အလိုလို ထင်လာမည်။ ဓဏအားဖြင့် ထင်ရှားအောင်
အားထုတ်နေဖွယ်မလိုချေ။ ထိုခါ အကြောင်းကို မစဉ်းစားဘဲ
ဥပါဒ်ဓဏ၊ ဘင်ဓဏကိုသာ သတိထား၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်း
နည်း ဖြစ်ပါသည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၀၅

(ဂ) ဘင်္ဂဉာဏ်

ဥဒယဗ္ဗညာဏ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်တို့၏ အဖြစ်အပျက်
နှစ်မျိုးလုံးကို ထင်ရှားအောင်ရှု၍ အလွန်ထင်နေသည်။ အခါ
အဖြစ်အပျက်တို့က အလွန်လျင်မြန်ကြောင်း အဖြစ်ကို အာရုံမပြု၊
မရှုမိဘဲ အပျက်ကိုသာ ရှုမိ၏။ ထိုအပျက်ကိုသာ ရှုသောဉာဏ်
ဖြစ်သည်။

(ဃ) ဘယဉာဏ်

ဘင်္ဂဉာဏ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်တို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို မြင်ရ
ပြီးကား ဤရုပ်နာမ်တို့သည် ရှေးလည်း ပျက်ခဲ့ပြီ၊ ယခုလည်း
ပျက်လျက်ပင်၊ နောင်အခါ၌လည်း စကန်ပျက်ကြလိမ့်ဦးမည်
ဖြစ်၍ ကြောက်စရာများပါတကားဟု ထင်မြင်လာသောဉာဏ်
ဖြစ်သည်။

ကျားရဲစသည်တို့ကိုမြင်၍ ကြက်သီးမွေးညင်းထလောက်
အောင် ကြောက်ခြင်းမျိုးသည် ဒေါသကြောက်ဖြစ်သည်။
ဘယဉာဏ်သည်ကား မဟာကုသိုလ်၌ ယှဉ်လျက်မြင်သော

၁၀၆ ထက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ပျက်မှုတို့ကို ကြောက်စရာတွေပါ တကားဟု သံဝေဂရသော ဉာဏ်ကြောက်ဖြစ်ပါသည်။

(င) အာဒိနဝညဏ်

ဘယဉာဏ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်တို့၏ ကြောက်မက်ဖွယ်ဟု ထင်လာသောအခါ ထိုရုပ်နာမ်တို့၏ အပြစ်ကိုသာ မြင်နေသော ဉာဏ်ဖြစ်သည်။

၆။ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်

အာဒိနဝညဏ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အပြစ်ကို မြင်လာသောအခါ ရုပ်နာမ်တရားတို့အပေါ်၌ မပျော်ရွှင်နိုင်ဘဲ ငြီးငွေ့လာသောဉာဏ်ဖြစ်သည်။

၇။ မုစ္ဆိတုကမ္မတာဉာဏ်

နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်တရားတို့အပေါ်၌ ငြီးငွေ့လာသောအခါ ထိုရုပ်နာမ်တရားတို့မှ လွတ်မြောက်စေလိုသော ဉာဏ်ဖြစ်သည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၀၇

၈။ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်

ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ဘယ၊ အာဒိနဝ၊ နိဗ္ဗိဒါ၊ မုစ္ဆိတု ကမ္မတာဉာဏ်တို့ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာပြီးသော်လည်း အတိအကျ ရုပ်နာမ်တို့မှ မလွတ်မြောက်နိုင်သေးချေ။

ထို့ကြောင့် ထိုရုပ်နာမ်တရားတို့ကို စွန့်ပစ်နိုင်ရန် အနိစ္စ စသောလက္ခဏာများကို ထပ်မံဆင်ခြင်ရမည်။ ထိုသို့ ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ အနိစ္စ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ထပ်မံဆင်ခြင် သောဉာဏ်ဖြစ်သည်။

၉။ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်

ရုပ်နာမ် တရားတို့၌ သာယာနှစ်သက်ခြင်းမရှိ၊ ကြောက်မက်ဖွယ်ရာကိုလည်း ဂရမစိုက်ဘဲ လျစ်လျူရှုကာ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟူ၍ ဆင်ခြင်နေသောဉာဏ်ဖြစ်သည်။

၁၀။ အနုလောမဉာဏ်

ရှေ့ဉာဏ်တို့၏ ဆိုင်ရာကိစ္စကို ခွင့်ပြုကျေနပ်သကဲ့သို့ ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အတ္တိ ရှိနေလျှင် ရှေ့ဉာဏ်

၁၀၈ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘီအေ)

ကိုးပါးနှင့်လည်း မဆန်ကျင်၊ မဂ်ခဏ၌ ဖြစ်ပေါ်လတ္တံ့သော ဗောဓိပက္ခိယတရားများနှင့်လျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာသောဉာဏ် ဖြစ်သည်။

ဤအနုလောမဉာဏ်ဟူသည် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် ရင့်သန်လာ၍ မဂ်ဖြစ်၏နီးသော အခါဝယ် သင်္ခါရကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု အာရုံပြု၍ ဝိပဿနာစောစိထိ ဖြစ်ပြီးလျှင် ဘဝင်ကျပါသည်။

ထို့နောက် ဘဝအလျင်ကိုဖြတ်၍ သင်္ခါရကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟူ၍ တစ်ပါးပါးဖြင့် အာရုံပြု၍ မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းစိတ် ဖြစ်လာပါသည်။

ထို့နောက် ရှေ့နည်းအတိုင်း သင်္ခါရတို့ကို လက္ခဏာ တစ်ပါးပါးဖြင့် အာရုံပြု၍ ပရိကံစောစိတ် ဖြစ်လာပါသည်။

ထို့နောက် ဥပစာစော၊ ထို့နောက် အနုလုံစောစိတ် ဖြစ်လာပါသည်။

ဤပရိကံ၊ ဥပစာအနုလုံဟု ဆိုအပ်သော စောသုံးခုသည် အနုလောမဉာဏ် ဖြစ်ပါသည်။

ဝိမောက္ခ (၃) ပါး

ကိလေသာသံယောဇဉ်တို့မှလွတ်သော မဂ်ဖိုလ်တရား များသည် ဝိမောက္ခမည်ပါသည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၀၉

- သုညတဝိမောက္ခ - မဂ်ဖိုလ်တရားတို့သည် ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့မှလည်းကောင်း၊ အတ္တမှလည်းကောင်း၊ ကဗျာဓိတ် သောကြောင့် သုညတ သဘောရှိ၏။
- အနိမိတ္တဝိမောက္ခ - ပေါင်းစုတည်နေဟန် သဏ္ဌာန်နိမိတ် မရှိမှုကြောင့် အနိမိတ္တ။
- အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခ - တောင့်တအပ်သော တဏှာမရှိ သောကြောင့် အပ္ပဏိဟိတ။

ဝိမောက္ခမုခ (၃) ပါး

မုခသည်အဝင်ဝဖြစ်သည်။ ဝိမောက္ခမည်သော မဂ်ဖိုလ် သို့ ဝင်ရောက်ရန် တံခါးပေါက်အလား အဝင်ဝဖြစ်သော ဝုဒ္ဓာနဂါမိနိ ဝိပဿနာတရားကို 'ဝိမောက္ခမုခ' ဟုခေါ်သည်။

သုညတာနုပဿနာဝိမောက္ခမုခ - ဝုဒ္ဓာနဂါမိနိ ဝိပဿနာသည် ရုပ်နာမ်တို့တွင် တစ်ခုခုကို အနတ္တဟု ရှုလျှင် အတ္တဟု

စွဲလမ်းချက်ကို စွန့်လွှတ်နိုင်သောကြောင့် သုညတာနုပဿနာ မည်သော ဝိမောက္ခမုခဖြစ်၏။ ထိုသုညတာနုပဿနာဟူသော

၁၁၀ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိဓာ)

ဝိမောက္ခမုခမှထွက်၍ မဂ်ရလျှင် ထိုမဂ်သည် သုညတာ
ဝိမောက္ခမုခမဂ်ဟု ခေါ်ပါသည်။ အတ္တမှ ကင်းဆိတ်၍ ရူတတ်
သောဉာဏ်သည် သုညတာနုပဿနာမည်ပါသည်။

အနိမိတ္တာနုပဿနာဝိမောက္ခမုခ - ဝုဋ္ဌာဂါမိနိ ဝိပဿနာသည်
ရုပ်နာမ်တို့တွင် တစ်ခုခုကို

အနိစ္စဟုရှုလျှင် နိစ္စဟူ၍

ဖောက်ပြန်မှားယွင်းစွာ ထင်မှတ်တတ်သော သညာ၊ စိတ္တ၊
ဒိဋ္ဌိဟူသော ဝိ ပုညာသ နိမိတ်ကို စွန့်လွှတ်နိုင်သောကြောင့်
အနိမိတ္တာနုပဿနာမည်သော ဝိမောက္ခမုခဖြစ်၏။

အပ္ပဏိဟိတာနုပဿနာဝိမောက္ခမုခ - ဝုဋ္ဌာဂါမိနိ ဝိပဿနာ
သည် ရုပ်နာမ်တို့တွင်

တစ်ခုခုကို ဒုက္ခဟု ရှုမှတ်

လျှင် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၌ တောင့်တတတ်သော တဏှာပဏိဓိကို
စွန့်လွှတ်နိုင်သောကြောင့် အပ္ပဏိဟိတာနုပဿနာ မည်သော
ဝိမောက္ခမုခဖြစ်သည်။ ထိုအပ္ပဏိဟိတာ နုပဿနာဟူသော
ဝိမောက္ခမုခမှထွက်၍ မဂ်ရလျှင် ထိုမဂ်သည် အပ္ပဏိဟိတ
ဝိမောက္ခမဂ်မည်၏။ တောင့်တဖွယ်မရှိဟု ရူတတ်သောဉာဏ်
သည် အပ္ပဏိဟိတာနုပဿနာ မည်ပါသည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၁၁

ယင်းသုံးပါးကို ဝိပဿနာဂမနအစွမ်း (မဂ်ဖြစ်ပေါ်လာ
ကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာအစွမ်း) ဖြင့် မဂ်၌ အမည်သုံးမျိုး
ရသည်ဟု ခေါ်ပါသည်။

ဖိုလ်ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း

မဂ်အစွမ်းဖြင့် ဖိုလ်၌ အမည်သုံးမျိုးရပုံ

မဂ္ဂဝိထိ (မဂ်ခရီးစဉ်) ၌ပါသော ဖိုလ်နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ်
တို့သည် မဂ်၏နာမည်ကိုလိုက်၍ နာမည်အမျိုးမျိုးရသည်။

မဂ်ကသုညတဝိမောက္ခမဂ်ဖြစ်လျှင် ဖိုလ်က
လည်း သုညတဝိမောက္ခဖိုလ်ဖြစ်၏။ မဂ်က အနိမိတ္တ
ဝိမောက္ခမဂ်ဖြစ်လျှင် ဖိုလ်ကလည်း အနိမိတ္တ
ဝိမောက္ခဖိုလ်ဖြစ်၏။ မဂ်က အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခမဂ်
ဖြစ်လျှင် ဖိုလ်ကလည်း အပ္ပဏိဟိတဖိုလ်ပင်ဖြစ်သည်။

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် သဒ္ဓါနေြလွန်ကဲသူ သမာဓိနေြ
လွန်ကဲသူ၊ ပညိနေြလွန်ကဲသူဟူ၍ သုံးမျိုးရှိရာ--

သဒ္ဓါနေြလွန်ကဲသူသည် အနိစ္စဟု အရုများသော
ကြောင့် အနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခဖြင့် အနိမိတ္တဝိမောက္ခ
မဂ်ဖိုလ်ကိုရ၏။

သမာဓိန္ဒြလွန်ကဲသူသည် ဒုက္ခဟု အရှုများသော
ကြောင့် အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခမုခဖြင့် အပ္ပဏိဟိတ
ဝိမောက္ခမဂ်ဖိုလ်ကိုရ၏။

ပညိန္ဒြလွန်ကဲသောသူသည် အနတ္တဟု အရှုများ
သောကြောင့် သုညတာဝိမောက္ခမုခဖြင့် သုညတ
ဝိမောက္ခ မဂ်ဖိုလ်ကိုရ၏။

ဖိုလ်ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း

ဝိပဿနာအစွမ်းဖြင့် ဖိုလ်၌အမည် (၃) မျိုးရပုံ

ဖိုလ်ဝင်စားလိုလျှင် ရှေးဦးစွာ ဝိပဿနာကို နှလုံးသွင်း
ရသည်။ ထိုဝိပဿနာက--

သုညတဝိမောက္ခမုခဖြစ်လျှင် ဖိုလ်လည်း သုညတ
ဝိမောက္ခမုခဖိုလ်ဖြစ်၏။

ဝိပဿနာက အနိမိတ္တအပ္ပဏိဟိတ ဝိမောက္ခဖြစ်လျှင်
ဖိုလ်လည်း အနိမိတ္တအပ္ပဏိဟိတဖိုလ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဉာဏ်စဉ်တာကပ်အဆင့်ဆင့်

ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းအားထုတ်လိုသော ယောဂီ
သည်--

သီလဝိသုဒ္ဓိ - မိမိစောင့်ထိန်းဆဲ သီလစင်ကြယ်
စေ၍

စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ - သမာဓိရအောင် အားထုတ်သော

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ - ရုပ်နာမ် တရားတို့ကို ပိုင်းခြား
သိပြီးလျှင်

ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ - ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အကြောင်းကို
စိစစ်ရှာဖွေရမည်။

ဤဝိသုဒ္ဓိလေးပါးအစိုက်၌ ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အနိစ္စ၊
ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု မရှုရသေးသဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ် မဖြစ်ပေါ်
သေးပေ။

ထိုမှနောက် အကြောင်းနှင့်တကွ ပိုင်းခြား၍ သိရပြီး
သောအတိတ်၊အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ၊ ဩဠာရိက၊
သုခမ၊ ဟိန၊ ပဏိတ၊ ဒုရ၊ သန္တိကအားဖြင့် ကွဲပြားကောင်းသော
တေဘူမက ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု
လက္ခဏာယာဉ် သုံးပါးသို့တင်၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရမည်။
(ယင်းကို သမ္မာသနဉာဏ်ဟု ခေါ်သည်)။

ထိုသို့ ဆင်ခြင်ဖန်များလတ်သော် သမ္မာသနဉာဏ် ရင့်သန်ပြီးသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အကြောင်းနှင့်စပ်၍ အထပ်ထပ် သုံးသပ်ရမည်။ ထိုသို့ သုံးသပ်ဖန်များသော် ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် ယခုပင် ပျက်နေပါ တကားဟု အဖြစ်အပျက်ကို ခဏအားဖြင့် ထင်ရှားအောင် ဆင်ခြင်နိုင်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

ရုပ်နာမ်တို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို ရှင်းလင်းစွာသိမြင် လာသည့်အခါ စိတ်အလွန်ကြည်လင်ရကား ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အဆုံးမသတ်မီ လမ်းအလယ်မှာပင် ဩဘာသ စသော ဝိပဿနာ ညစ်ညူးကြောင်း တရားဆယ်ပါး ပေါ်လာပါသည်။

ဤဝိပဿနာ ညစ်ညူးကြောင်း ဆယ်ပါးတွင် ဩဘာသစသော (၉) ပါးသည် အကုသိုလ် မဟုတ်၍ ဘေးရန် အစစ်မဟုတ်ပေ။ နိက္ခန္တိဟုခေါ်သော ဝိပဿနာကို သာယာနှစ် သက်သော တဏှာသည် ဘေးရန်အစစ် ဖြစ်လေသည်။

သို့သော် ဩဘာသစသော ဝိပဿနာ ညစ်ညူးကြောင်း ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ ပရိယာယ် မကျွမ်းကျင်သော (ဗဟုသုတ နည်းပါးသော) အချို့သော ယောဂီ၌--

'ငါ့မှာ ရှေးအခါက ဤကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါမျိုး မထွက်ဖူးချေ။ ဤအရောင်အဝါတို့ ဖြစ်စေသော စိတ်သည် မဂ်စိတ်၊ ဖိုလ်စိတ်ပင် ဖြစ်ပါ၏။ ငါသည် ဧကန်မဂ်ဖိုလ်ရပြီ'

ဤသို့ စသည်ဖြင့် အထင်ကြီးကာ ဝိပဿနာလမ်းလွဲ၍ သာယာမှုတဏှာ၊ အထင်ကြီးမှုမာန၊ ငါဟု စွဲလမ်းမှု ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုတဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့သည်ကား ဝိပဿနာကို ညစ်နွမ်းစေသော ဘေးရန်အစစ်တည်း။

ကျွမ်းကျင် ပညာရှိသော ယောဂီသည်ကား ဩဘာသ စသည်တို့သည် တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့၏ တည်ရာဖြစ်၍ ဝိပဿနာစိတ်ကို ညစ်နွမ်းစေတတ်သော ဘေးရန်သာ ဖြစ်၏။ ဤဩဘာသ စသည်တို့ကို သာယာနှစ်သက်နေခြင်းသည် လမ်းမှန်မဟုတ်၊ လမ်းလွဲတည်း။ ဝိပဿနာ ဆက်လက် အားထုတ်ခြင်းသည်သာ လမ်းမှန်တည်းဟု လမ်းမှန်-မမှန်ကို ခွဲခြားတတ်သော မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

ဤမျှသော ဝိပဿနာ အစဉ်ဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည် အဆုံးမသတ်သေးချေ။ ဩဘာသ စသည်တို့၏ နောင်ယုက် မှုကြောင့် အဆုံးမသတ်ခင် လမ်းအလယ်မှာပင် ဝိပဿနာအစဉ် ရပ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် သမ္မာသနဉာဏ်နှင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရှေ့ပိုင်းကို မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိနယ်ဟု သတ်မှတ် ထားရပါသည်။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိဖြင့် ဝိပဿနာ၏ ဘေးရန် ဆယ်ပါးမှ ကင်းလွတ်ပြီးသော ယောဂီသည် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှ

စ၍ အနုလောမဉာဏ်တိုင်အောင် အစဉ်အတိုင်း အားထုတ်သည်။ ရှိသော် ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်လာသည်။

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၏ အစပိုင်းနှင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အဆုံးပိုင်းသည် အနုလောမဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။ မဂ္ဂါဓဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ အနိက်ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း လမ်းအလယ်ဝယ် ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်း တရားတို့ နှောင့်ယှက်မှုကြောင့် မသန့်ရှင်းခဲ့ချေ။ ထို့ကြောင့် ထိုဘေးရန်တို့မှ လွတ်ပြီးသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ထက်သန်လာအောင် အားထုတ်ရသည်။

ဆိုခဲ့ပြီးသော အစဉ်ဖြင့် အားထုတ်လာရာ ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်လာသဖြင့် အပ္ပနာခေါ် မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့နိုးသောအခါ ဘဝင်္ဂစလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒဟု ဘဝင်အစဉ်ဖြတ်၍ မနောဒွါရဝဇ္ဇာန်း စိတ်ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင် ဥပစာ၊ အနုလုံဟူသော အမည်ဖြင့် ဝိပဿနာစော နှစ်ကြိမ်ဖြစ်၏။

ဇနပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင် ပရိကံ၊ ဥပစာအနုလုံ ဟူသော အမည်ဖြင့် ဝိပဿနာစော သုံးကြိမ်ဖြစ်၏။-

ယင်းစိတ်များကို မဂ်၏အနီးအနား ဥပစာ၌ဖြစ်သော သမာဓိအားကောင်းသော ကာမဇောများ ဖြစ်သောကြောင့်

ဥပစာသမာဓိဇောဟု ခေါ်သည်။ ထိုဝိပဿနာစောစိတ်များသည် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ လက္ခဏာသုံးပါးတွင် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြုသည်။

ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာ

သင်္ခါရတည်းဟူသော အာရုံနိမိတ်၏ အစဉ်မပြတ် ဖြစ် သော ဝဋ်ခန္ဓာတို့မှ ထမြောက်သော မဂ်တရားကို ဝုဋ္ဌာနဟု ခေါ်သည်။

ထိုဝုဋ္ဌာနမည်သော မဂ်သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော (မဂ်နှင့်ကပ်နေသော) အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်နှင့် ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ အမည်ရသော အနုလောမဉာဏ်ကို ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိ ဝိပဿနာခေါ်ပါသည်။

အနုလုံ ဖြစ်ပြီးနောက် ဂေါတြဘူစိတ် ဖြစ်သည်။ ဤဂေါတြဘူသည် သင်္ခါရတရားတို့ကို အာရုံမပြုဘဲ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုသည်။ ဤဂေါတြဘူ စိတ် ဖြစ်သည်အခါ ပုထုဇဉ်အနွယ် (သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ မကင်းသော ခန္ဓာအစဉ်) ကို လွှမ်းမိုးကျော်လွန်၍ အရိယာအနွယ် သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကင်းသော (ခန္ဓာအစဉ်) သို့ ရောက်လေသည်။

၁၁၈

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘိအေ)

ပရိကံစသော အနုလောမညာဏ်သည် မောဟအမှောင်ကို သာ ပယ်နိုင်သည်။ နိဗ္ဗာန်ကို မမြင်နိုင်။ ဂေါတြဘူသည် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ မြင်နိုင်သည် မောဟအမှောင်ကို မပယ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် ဂေါတြဘူသည် နိဗ္ဗာန်ကို ပထမဆုံးမြင်ရသောကြောင့် မဂ်ရှေ့မှ ဆင်ခြင်ပေးသည့် အာဝဇ္ဇာန်းအရာ၌ တည်သည်ဟု ပြောစမှတ်ပြုသည်။

ဂေါတြဘူစိတ်ချုပ်ပြီးသည့်နောက် ဆီမီးသည် မီးစာကို လောင်ခြင်း၊ အမှောင်ကိုပယ်ခြင်း၊ အလင်းကိုပြခြင်း၊ ဆီကို ကုန်စေခြင်း- ဤကိစ္စလေးချက်ကို တစ်ပြိုင်နက်ပြီးစေသကဲ့သို့-

ဒုက္ခသစ္စာကို - ဤလောကီစိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်မျှသာရှိ၏။ ထိုထက် အပိုမရှိဟု ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းဟူသော ပရိညာကိစ္စ၊

သမုဒယသစ္စာ - တဏှာလောဘကို ပယ်စွန့်ခြင်း ဟူသော-ပဟာနကိစ္စ၊

နိရောဓသစ္စာ - နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း ဟူသော သစ္စိကိရိယကိစ္စ၊

မဂ္ဂသစ္စာကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်း ဟူသော ဘာဝနာကိစ္စ။

ဤကိစ္စလေးချက်ကို တစ်ပြိုင်နက် ပြီးစီးစေနိုင်သော စိတ်ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ မဂ်စိတ် တစ်ကြိမ်ဖြစ်ပြီးနောက်-

ရဟန္တာဟူသည်

၁၁၉

တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင် ဖိုလ်စိတ် (၃) ကြိမ်

မန္တပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင် ဖိုလ်စိတ် (၂) ကြိမ်ဖြစ်ပြီး ဘဝင်ကျပါသည်။

မဂ္ဂဝိထိနောက် ဘဝင်ကျ၍ ဘဝင်ပြတ်သည့်အခါ မဂ်ဖိုလ်စသည်တို့ကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိများ ဖြစ်ကြသည်။

ထိုဝိထိ၌ပါသော မဟာကုသိုလ်-မဟာကြိယာ ဉာဏ သမ္ပယုတ်စောနှင့် ဉာဏ်များကို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဟု ခေါ်ပါသည်။

ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ (၁၉) ပါး

ဖိုလ်ဇော (၂) ကြိမ်၊ (၃) ကြိမ်နောက် ဘဝင်ကျ၍ ဘဝင်အစဉ်ပြတ်သည့်အခါ--

ငါသည် ဤမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရပေပြီဟု မဂ်ကို ဆင်ခြင်သောဝိထိ၊

မဂ်၏အကျိုးကိုလည်း ငါခံစားရလေပြီဟု ဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်သောဝိထိ၊

နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရပေပြီဟု နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်သောဝိထိ။

၁၂၀ ကတ္တသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိဇ္ဇာ)

ဤမျှလောက်သော ကိလေသာတို့ကို ပယ်ပြီးပြီဟု
ပယ်ပြီးသော ကိလေသာကို ဆင်ခြင်သောဝိထိ။

ဤမျှလောက်သော ကိလေသာများ ကျန်သေး
သည်ဟု ကျန်သောကိလေသာတို့ကို ဆင်ခြင်သော
ဝိထိ။

ဤသို့လျှင်-

သောတာပတ္တိမဂ်ရပြီးနောက် ဆင်ခြင်သော
(၅) ဝိထိ။

သကဒါဂါမိမဂ်ရပြီးနောက် ဆင်ခြင်သော
(၅) ဝိထိ။

အနာဂါမိမဂ်ရပြီးနောက် ဆင်ခြင်သော
(၅) ဝိထိ

အရဟတ္တမဂ်ရပြီးနောက် (မပယ်ရသေးသော
ကိလေသာဆင်ခြင်ဖွယ်မရှိသောကြောင့်)(၄) ဝိထိ။

ဤသို့ဖြင့် ပစ္စဝေက္ခဏာ (၁၉) ပါး ဖြစ်လေသည်။

သီလဝိသုဒ္ဓိစသော အောက်ဝိသုဒ္ဓိ (၆) ပါးကို အစဉ်

အတိုင်း အားထုတ်ပြီးနောက် ကိလေသာမှ စင်ကြယ်၍ သစ္စာ
လေးပါးကို တိုက်ရိုက်သိသော မဂ်ဉာဏ်လေးပါးသည် ဉာဏ
ဒဿနဝိသုဒ္ဓိမည်ပါသည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၂၁

မဂ်စိတ်စောများနှင့်ပုဂ္ဂိုလ်

မဂ်စိတ်တို့သည် ဝရစိန်လက်နက် မိုးကြိုးစက်ကဲ့သို့
ဆိုင်ရာကိလေသာတို့ကို တစ်ချက်တည်းဖြင့် အပြီးပိုင် ပယ်နိုင်
သောကြောင့် တစ်ကြိမ်သာ ဖြစ်ရိုးရှိပါသည်။ ထိုမဂ်
တစ်ကြိမ်စောပြီးနောက် ဖိုလ်စော နှစ်ကြိမ်သုံးကြိမ်ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ မဂ်စောဖြစ်ရာတွင်--

- မနုပညာ (နုနယ်သော) ပုဂ္ဂိုလ်၌ နှစ်ကြိမ်
- တိက္ခပညာ (ထက်သော) ပုဂ္ဂိုလ် သုံးကြိမ် စောပါသည်။

သမာပတ်ဝင်စားခိုက် မဟုတ်သော ရိုးရိုးပကတိအချိန်၌
စောတို့သည် ခုနစ်ကြိမ်သာ အလွန်ဆုံးစောနိုင်သည်။

မနုပညာပုဂ္ဂိုလ်၌ (အပ္ပနာစောဝါရတုန်းကလို) ပရိကံ၊
ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူဟူသော ဥပစာရ သမာဓိစော (၄)
ကြိမ်၊ ထို့နောက် မဂ်တစ်ကြိမ် ဖိုလ်နှစ်ကြိမ် စုစုပေါင်း (၇)
ကြိမ် စောပါသည်။

တိက္ခပညာပုဂ္ဂိုလ်၌ ဥပစာ အနုလုံ ဂေါတြဘူဟု (၃)
ကြိမ်၊ ထို့နောက် မဂ်တစ်ကြိမ်၊ ဖိုလ်သုံးကြိမ် စုစုပေါင်း (၇)
ကြိမ်စော၏။

၁၂၂ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မွေစရိယ-ဘိဓေ)

နိရောဓ သမာပတ်စော

စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တရုပ်တို့၊ ဓဏချုပ်ငြိမ်းနေခြင်းကို နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ထိုသမာပတ် ဝင်စားလိုသူမှာ များသောအားဖြင့် လူသူကင်းပြတ်ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်သို့ ချဉ်းကပ်ဝင်ရောက်ပြီး ဝင်စားရသည်။ ထိုသမာပတ် ဝင်စားခြင်းသည် ဈာန်ရသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စည်းစိမ်ခံစား ခြင်းတစ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းနိရောဓ သမာပတ် ဝင်စားခါနီးဝယ် စတုတ္ထာ ရပ္ပဇောတို့သည် နှစ်ကြိမ်သာ စောပါသည်။

ဝုဋ္ဌာန

မဂ်တရားကို ဝုဋ္ဌာနဟုခေါ်သည်။ ထိုဝုဋ္ဌာန မည်သော မဂ်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော (ဝါ) မဂ်နှင့်နီးကပ်နေသော ဝိပဿနာသည် 'ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိ ဝိပဿနာ' ဟုခေါ်သည်။ မဂ်တရားမှန်လျှင် သင်္ခါရကို အာရုံမပြုတော့။ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုတော့သည်။ ထို့ကြောင့် မဂ်သည် သင်္ခါရဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ၊ နိမိတ်တို့မှ ထမြောက်သည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၂၃

မဂ်ကိုရလျှင် သံသရာဝဋ်မှ ကြာရှည်စွာ ခန္ဓာအစဉ် မဖြစ်တော့ပြီ။ သောတာပတ္တိမဂ်ရလျှင်ပင် ကာမဘုံ၌ ခုနစ် ဘဝသာ ဖြစ်ခွင့်ရှိတော့သည်။ ထို့ကြောင့် မဂ်သည် အစဉ်မပြတ် ဖြစ်ဖွယ်ရှိသောဝဋ်မှ ထမြောက်သည်။ ထမြောက်သော ကြောင့်လည်း မဂ်ကို ဝုဋ္ဌာနဟုခေါ်သည်။

ထိုဝုဋ္ဌာနမည်သော မဂ်ကိုရောက်ကြောင်း ဝိပဿနာကား သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၏ နောက်ပိုင်းနှင့် အနုလောမဉာဏ်တို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။

သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကို ရှေ့ပိုင်း၊ အလယ်ပိုင်း၊ မဂ္ဂစိထိနှင့် ဆက်သွယ်နေသော နောက်ပိုင်းဟု သုံးပိုင်းခွဲ၍ သိထားရပါမည်။

ထိုသုံးပိုင်းတွင် ရှေ့ပိုင်း၊ အလယ်ပိုင်းသည် ဤဝုဋ္ဌာန ဂါမိနိဝိပဿနာနှင့် မသက်ဆိုင်ပါ။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်းနောက် ဇောခုနစ်ကြိမ်ဟူသော သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ဖြစ်ပြီးလျှင် ဘဝင်အနည်းငယ် ခြား၍ ဘဝင်စလန၊ ဘဝင်ပစ္ဆေဒ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံဟူသော အနုလောမဉာဏ်ဖြစ်သည်။ ထိုနောက် ဂေါတြဘူ ဆက်၍ မဂ်ဖိုလ်တို့ ဖြစ်ပါမည်။ ထိုသို့ အနုလောမဉာဏ်နှင့် ဆက်စပ်ကပ်နေသော သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် နောက်ဆုံးအပိုင်းနှင့် အနုလောမဉာဏ်သည် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိ ဝိပဿနာ မည်ပါသည်။

သမ္မသန စသော ရှေ့ဉာဏ်အခိုက်မှာ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ အမျိုးမျိုး ပြောင်းလွဲ၍ ရှုရမည်ဖြစ်သော်လည်း ဝုဋ္ဌာန ဂါမိနိ ဝိထိကျသောအခါ သုံးပါးလုံးကို တစ်ပြိုင်နက် မရှုနိုင်သောကြောင့် အနိစ္စဖြစ်စေ၊ ဒုက္ခဖြစ်စေ၊ အနတ္တဖြစ်စေ တစ်ခုခုကိုသာ ရှုနိုင်သည်။

ထိုသို့ရှုရာတွင်-

ပညိန္ဒေထက်သူသည် အနတ္တဟု ရှုရမည်။

သဒ္ဓိန္ဒေထက်သူသည် အနိစ္စဟု ရှုရမည်။

သမာဓိန္ဒေထက်သူသည် ဒုက္ခဟု ရှုရမည်။

နိဗ္ဗာန်ရှေးရှုသော ဂေါတြဘူ

ပုထုဇဉ်အနွယ်သည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ မကင်းသော ခန္ဓာအစဉ်ဖြစ်သည်။ ဂေါတြဘူစိတ် ဖြစ်သောအခါ ထိုပုထုဇဉ်အနွယ်ကို ဖြတ်တောက်ပြီး အရိယာအနွယ်ဘက်သို့ အာရုံပြုပြီး ဖြစ်သည်။

ဂေါတြဘူစိတ်ဖြစ်သည့်အခါ အရိယာအနွယ်သို့ မရောက်သေးသော်လည်း ရောက်မည်မှာစောင့်ရှောက်နေရသဖြင့် သမိပ္ပစာရအားဖြင့် ရောက်သည်ဟုဆိုသည်။ ယင်းဂေါတြဘူသည်

မိမိရှေ့က ဆင်ခြင်ပေးတတ်သော အာဝဇ္ဇာန်း မရှိဘဲလျက်ပင် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်သည်။

ဥပမာ - မြောင်းငယ်တစ်ခုကို ခုန်ကူးသော ယောက်ျားသည် အဝေးမှပြေးလာပြီး မြောင်းပေါ်မှ ကျနေသော နွယ်ကြိုးကို ကိုင်၍ဖြစ်စေ၊ တုတ်ထောက်၍ဖြစ်စေ မြောင်းကို ခုန်လိုက်ပြီးနောက် ဟိမာဘက်ကမ်း၏ တစ်ဘက်သို့ ရောက်သည့်အခါ ကြိုးကို (သို့မဟုတ်) တုတ်ကို လွှတ်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဟိမာဘက်ကမ်းက မြေပေါ်၌ မိမိခြေထောက်ဖြင့် နင်းမိသကဲ့သို့ ထိုအတူ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်ပြီးနောက် အဟုန်ဖြင့် ပြေးလာခဲ့ရာ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် ဖြစ်ပြီးနောက် ဘဝင်ကျ၍ မနောဒွါရဇ္ဇာန်းဖြင့် ရုပ်တရားတည်းဟူသော ကြိုးကို (သို့မဟုတ်) နာမ်တရားတည်းဟူသော တုတ်ကိုကိုင်၍ ပရိကံဇောဖြင့် နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ဟိမာဘက်ကမ်းသို့ ခုန်လိုက်သောအခါ ဥပစာရဇောဖြင့် မြောင်းလယ်သို့ ရောက်၍ အနုလုံဇောဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကမ်းတစ်ဘက်သို့ ရောက်သည်။ ထို့နောက် ရုပ်နာမ်တည်းဟူသော ကြိုးနှင့် တုတ်ကို လွှတ်လိုက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကမ်းပါးဘက်၌ ဂေါတြဘူတည်းဟူသော ခြေနင်းမိလေသည်။ သို့သော် နင်းမိခါစ မခိုင်မြဲသေးချေ။ မဂ်ဇနာကျမှသာ ခိုင်မြဲလာလေသည်။

၁၂၆ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘိဓာ)

ပရိကံစသော အနုလောမဉာဏ်သည် မောဟအမှောင်ကို သာ ပယ်နိုင်သည်။ ဂေါတြဘူသည် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ မြင်နိုင်၏။ မောဟကို မပယ်နိုင်။

ဥပမာ နက္ခတ်ဆရာသည် ညဉ့်အခါ လကို ကြည့်သည် ရှိသော် တိမ်တိုက်ပုံးကွယ်နေသဖြင့် မမြင်နိုင်။ အချိန်မကြာခင် အကြောင်းအားလျော်စွာ လေလာ၍ လေက ခပ်ကြမ်းကြမ်း တိုက်လိုက်သည်။ အကြမ်းစားတိမ်များ ကင်းစင်သွားသည်။ ဒုတိယတစ်ဖန် တိုက်ပြန်ရာ အလတ်စားတိမ်များ လွင့်စဉ်သွားသည်။ တတိယတစ်ဖန် တိုက်ပြန်ရာ တိမ်လွှာအားလုံး လွင့်စဉ် သွားသဖြင့် လကိုမြင်ရသည်။

ထို့အတူ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော လမင်းကို ကြည့်ရှုရာဝယ် မောဟအမှောင် အကွယ်အကာရှိနေသဖြင့် မမြင်ရဘဲရှိရာ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ ဟူသော လေသုံးကြိမ် တိုက်လိုက်ရာ မောဟ အမှောင်ကင်းသည်။ ဂေါတြဘူဖြင့် နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသောလမင်းကို မြင်ရသည်။

ဤသို့လျှင် ဂေါတြဘူသည် နိဗ္ဗာန်ကို ပထမမြင်သည့် အတွက် မင်္ဂ၏ရှေ့က ဆင်ခြင်ပေးသော အာဝဇ္ဇာန်းအရာ၌ တည်သည်ဟု ဆိုရပါသည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၂၇

မင်္ဂလေးပါးပေါ်လာ

ဂေါတြဘူချုပ်ပြီးနောက် ကိစ္စလေးချက် တစ်ပြိုင်နက် ပြီးစေတတ်သော မင်္ဂစိတ်ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

ကိစ္စလေးချက်ဟူသည်--

ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍သိခြင်း

သမုဒယသစ္စာကို မယ်ခြင်း၊

နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ခြင်း၊

မဂ္ဂသစ္စာကို ပွားများနိုင်ခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

ဥပမာ ဆီမီးသည် မီးဇာကိုလောင်ခြင်း၊ အမှောင်ကို ပယ်ခြင်းအလင်းကိုပြခြင်း၊ ဆီကိုကုန်စေခြင်း၊ ဤကိစ္စလေးချက် ကို တစ်ပြိုင်နက် ပြီးစေသကဲ့သို့--

မင်္ဂတရားသည်လည်း ဒုက္ခသစ္စာကို ဤမျှသာရှိ၏။

ဤလောကီစိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်ထက်အပိုမရှိဟု

ပိုင်းခြား၍သိခြင်းဟူသော ပရိညာကိစ္စ၊

သမုဒယ တဏှာလောဘကို ပယ်စွန့်ခြင်းဟူသော

ပဟာနကိစ္စ၊

နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း ဟူသော

သန္တိကိရိယာ ကိစ္စ၊

၁၂၈ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

မဂ္ဂသစ္စာကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်၍ လာစေခြင်း
ဟူသော ဘာဝနာကိစ္စ။
ဤကိစ္စလေးချက်ကို တစ်ပြိုင်နက် ပြီးစေပါသည်။

သောတာပန်

အရိယာမဂ်တည်းဟူသော ရေအလျင်သို့ ရောက်သူကို
သောတာပန်ဟုခေါ်ပါသည်။ သောတာပန်ဖြစ်သော အရိယာ
ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားတော်ကိုသာလျှင် မြဲမြံစွာ
သင့်သောအကြောင်းဖြင့် နှလုံးသွင်း၍နေပါသည်။

သောတာပတ္တိမဂ်ရရန် အင်္ဂါလေးပါး

- ၁။ မဂ်ဖိုလ်လမ်းပြ သူတော်ကောင်းနှင့် ပေါင်းသင်းရမှု၊
 - ၂။ ခန္ဓာရုပ်နာမ် သူတော်ကောင်းတရား နာကြားရမှု၊
 - ၃။ မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ကျင့်မှု၊
 - ၄။ ရုပ်နာမ်၌ မှန်ကန်တည်မတ်စွာ နှလုံးသွင်းမှု၊
- (နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် - ပါ ၂၉၇)

ရဟန္တာဟူသည်

၁၂၉

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အင်္ဂါလေးပါး (အရိယာသာဝက)

- ၁။ ဘုရား၌ မတုန်မလှုပ် ကြည်ညိုလေးစားခြင်း၊
- ၂။ တရားတော်၌ မတုန်မလှုပ် ကြည်ညိုလေးစားခြင်း၊
- ၃။ သံဃာတော်၌ မတုန်မလှုပ် ကြည်ညိုလေးစားခြင်း၊
- ၄။ သီလတို့ကို စောင့်ထိန်းရာဝယ် အသက်သေလျှင်
သေပါစေ၊ သီလညစ်ညူးမှုမရှိအောင် ပြည့်စုံစွာ
စောင့်ထိန်းခြင်း။

(မဟာဝဂ္ဂ သံယုတ္တ)

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုး

- ၁။ စူဠသောတာပန် - ကခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိ စခန်း
သို့ရောက်သော ယောဂီ
ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာ
များကို ပယ်စွန့်သည်။
- ၂။ သတ္တက္ခတ္တပရမသောတာပန် - သောတာပတ္တိမဂ် ရပြီး
နောက် ကာမဘုံ၌ ခုနစ်ကြိမ်
ခုနစ်ဘဝ ပဋိသန္ဓေ ဖွဲ့နိုင်
ခွင့် ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်။

၁၃၀ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိဇ္ဇေ)

၃။ ကောလံကောလသောတာပန် - သောတာပတ္တိမဂ်ရပြီး
 နောက် ကာမဘုံ၌ နှစ်ဘဝမှ
 ခြောက်ဘဝအတွင်း တစ်ခု
 သော အမျိုးမြတ်မှ တစ်ခု
 သော အမျိုးမြတ်သို့ ပြောင်း
 ရွှေ့ ပဋိသန္ဓေ နေနိုင်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး။

၄။ ဧကဗီဇိသောတာပန် - မဂ်ရပြီးနောက် တစ်ဘဝသာ
 လူ့ပြည်၌ ပဋိသန္ဓေ နေနိုင်
 ခွင့်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး။

သောတာပန် (၂၄) ယောက်

သောတာပန် အစစ်ဖြစ်သော သတ္တကုတ္တုပရမ သောတာ
 ပန်၊ ကောလံကောလသောတာပန်၊ ဧကဗီဇိ သောတာပန်၊

ယင်းသုံးပါးကို ပဋိသန္ဓိဒါ (၄) ပါးနှင့်မြှောက်
 $(၃ \times ၄ = ၁၂)$ ယောက်ဖြစ်သည်။

ယင်းကို သဒ္ဓါဓုရ၊ ပညာဓုရ နှစ်ပါးနှင့် မြှောက်
 $(၂ \times ၁၂ = ၂၄)$ ပါး ဖြစ်ပါသည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၃၁

၁။ သောတာပန်တို့ ထိုးထွင်းသိနေသောတရား

သောတာပန်ဖြစ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
 တရားကို မြဲမြံစွာ သင်သောအကြောင်းဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်-
 ဤမသိခြင်းအဝိဇ္ဇာကြောင့် ပြုခြင်းသင်္ခါရတို့ ဖြစ်ကြ
 ကုန်၏။

သင်္ခါရတို့ကြောင့် ဝိညာဉ်ဖြစ်၏။

ဝိညာဉ်ကြောင့် နာမ်ရုပ်ဖြစ်၏။

နာမ်ရုပ်ကြောင့် အာယတနခြောက်ပါးဖြစ်၏။

အာယတနခြောက်ပါးကြောင့် ဖဿဖြစ်၏။

ဖဿကြောင့် ဝေဒနာဖြစ်၏။

ဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်၏။

တဏှာကြောင့် ဥပါဒါန်ဖြစ်၏။

ဥပါဒါန်ကြောင့် ဘဝဖြစ်၏။

ဘဝကြောင့် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ၊ သောက၊ ပရိဒေဝ၊
 ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿတို့ ဖြစ်ကြပေသည်။

အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့ မဖြစ်ကြသည်
 ရှိသော် သင်္ခါရစသော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်တို့ မဖြစ်ကုန်
 ဟူသော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတို့ကို
 ထိုးထွင်းသိကြသည်။

၁၃၂ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာဓရိယ-ဘိအေ)

သောတာပန်တို့ အေးငြိမ်းသော ဘေးရန်

သူတစ်ပါး အသက်သတ်သူ၊ သူတစ်ပါး ဥစ္စာ ခိုးသူ၊ သူတစ်ပါး သားမယားပြစ်မှားသူ၊ လိမ်ညာပြောဆိုသူ၊ သေရည် သေရက် သောက်သူတို့သည် ယခုဘဝ၌လည်း ဘေးရန်များ၏။ တမလွန်ဘဝ၌လည်း ဘေးရန်ပွား၏။ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ နှလုံးမသာယာခြင်းတို့ ခံစားကြရ၏။

သူ့အသက်သတ်ခြင်းစသော ငါးပါးသီလမြို့သော သူတို့သည် ထိုဘေးရန်မှ ကင်းငြိမ်းသည်။

သောတာပန်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုတရားဆိုး ငါးပါးကို အမြဲရှောင်ကြဉ်ကြသောကြောင့် ငါးပါးသော ဘေးရန်တို့သည် ငြိမ်းအေးကြပါသည်။

သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသော ဂေါတြဘူဇော၏ အခြားမဲ့ ထိုနိဗ္ဗာန်ကိုပင် အာရုံပြု၍ ကိလေသာတို့ကို ထိုက်သည့် အားလျော်စွာ ပယ်သတ်လျက် သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်သည် တစ်ကြိမ်ဖြစ်သည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၃၃

ထို့နောက် နိဗ္ဗာန်ကိုပင် အာရုံပြု၍ ကိလေသာတို့ကို တပ်ဖန်ငြိမ်းစေလျက် သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ် နှစ်ကြိမ်သုံးကြိမ်ထိ ဖြစ်၏။ ထို့နောက် ဝီထိစိတ်ဆုံးသဖြင့် ဘဝင်ကျ၏။

ပြဆိုအပ်သော ဗရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ၊ မဂ်ဖိုလ်ဇောစိတ်တို့သည် ဝီထိတစ်ခုတည်းဖြစ်၍ ဆက်ကာ ဆက်ကာ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပေါ်၍ လာကြကုန်၏။

ထိုစိတ်ကို အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ အာရုံပြုပုံတို့ကို အောက်ပါဝီထိပုံစံအတိုင်း သိအပ်ပါသည်။

အာရုံ	စိတ်	ဧက
နိမိတ်	ဘဝင်	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
နိမိတ်	ဘဝင်စလန	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
နိမိတ်	ဘဝင်ပစ္ဆေဒ	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
သင်္ခါရ	မနောဒွါရဝဇ္ဇာန်	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
သင်္ခါရ	ပရိကံ	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
သင်္ခါရ	ဥပစာ	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
သင်္ခါရ	အနုလုံ	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
နိဗ္ဗာန်	ဂေါတြဘူ	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
နိဗ္ဗာန်	သောတာပတ္တိမဂ်	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်

၁၃၄

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာဓရိယ-ဘိအေ)

နိဗ္ဗာန်	သောတာပတ္တိဖိုလ်	ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်
နိဗ္ဗာန်	သောတာပတ္တိဖိုလ်	ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်
နိမိတ်	ဘဝင်	ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်

ဤပုံအတိုင်း ပရိကံကိုနတ်၍ ဖိုလ်တစ် ကြိမ်တိုးပြီးလျှင် နောက်တစ်ဝိထိကို သိအပ်ပါသည်။ ဘဝင်ဟူသမျှသည် ပဋိသန္ဓေ စိတ်နှင့် အာရုံတူရသည်ဖြစ်၍ ရှေးဘဝက သေခါနီးတွင် မြင်သောကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်တို့တွင် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြု၏။

(စိတ်ဟူသမျှသည် ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်၊ ခဏသုံးပါးသာ အသက်ရှိသည်။)

ထိုဝိထိ၌ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံဟု ဆိုအပ်သော အနုလောမဉာဏ် သုံးပါးတို့သည် သင်္ခါရကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ လက္ခဏာတစ်ပါးပါးဖြင့် အာရုံပြု၍ အသီးသီး ကိလေသာ တည်းဟူသော အမှိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်လျက် ဖြစ်ကြကုန်၏။

ဂေါတြဘူ ဉာဏ်သည်ကား ကိလေသာတည်းဟူသော အမှိုက်မှောင် ဖျောက်ကင်းသဖြင့် ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာသော နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်၏။

ဥမာအားဖြင့်—

လနှင့် ယှဉ်သော နက္ခတ်ကိုသိလို၍ ကောင်းကင်ကို မော်ကြည့်သော် တိမ်တိုက်ကြီးတွေ ဖုံးလွှမ်းနေသဖြင့် လ

ရဟန္တာဟူသည်

၁၃၅

မမြင်ရ၍ ခဏစောင့်ဆိုင်းနေခိုက်တွင် လေသုံးကြိမ်၊ တိုက်ခိုက် သဖြင့် အထူ၊ အလတ်၊ အပါးဟူသော တိမ်တိုက်ကြီးသုံးခု လွင့်ပျောက်၍ သွားသဖြင့် လကြီးထင်ရှားစွာ ပေါ်လာသည်။ ထိုအခါကျမှ လကိုကြည့်၍ နက္ခတ်ကို မြင်ရသကဲ့သို့ အနုလောမဉာဏ် သုံးပါးနှင့် အထက်၊ အလတ်၊ အညံ့ဖြစ်သော ကိလေသာသုံးပါးကို ပယ်ဖျောက်၍ ထင်ရှားပေါ်လာသော နိဗ္ဗာန်ကို ဂေါတြ ဉာဏ်က အာရုံပြုရုံကို မှတ်အပ်ပါသည်။ ဤဥပမာတွင် ကိလေသာသုံးပါးသည် တိမ်တိုက်ကြီး သုံးခုနှင့် တူပါသည်။

- နိဗ္ဗာန်သည် လနှင့်တူသည်။
- အနုလောမဉာဏ် သုံးပါးသည် တစ်ကြိမ်တိုက်သော လေနှင့်တူပါသည်။
- ဂေါတြဘူဉာဏ်သည် လကိုကြည့်သောသူနှင့် တူပါသည်။

လေသုံးကြိမ်တိုက်၍ တိမ်တိုက်ကြီးသုံးခု ပျောက်ကင်း သကဲ့သို့ အနုလောမဉာဏ်သုံးပါးဖြင့် ကိလေသာ သုံးမျိုးကို ပယ်ဖျောက်သည်။

တိမ်တိုက်လွင့်ပျောက်၍ ထင်ရှားပေါ်လာသော လကို နက္ခတ်ကြည့်သူက မြင်ရသကဲ့သို့ ကိလေသာ

အစိုက်မှောင် ကင်းပျောက်၍ ထင်ရှားပေါ်လာသော နိဗ္ဗာန်ကို ဂေါတြဘူဉာဏ် အာရုံပြုပုံကို သိရပါသည်။

သုံးကြိမ်တိုက်သောလေသည် တိမ်တိုက်ကိုသာ ပယ်ဖျောက်နိုင်ရာ လက်မြင်နိုင်အောင် မတတ်နိုင် သကဲ့သို့ အနုလောမဉာဏ်သုံးပါးသည် ကိလေသာ တို့ကိုသာ ပယ်နိုင်၍ နိဗ္ဗာန်ကိုကား မမြင်နိုင်၊ အာရုံမပြုနိုင်။

နက္ခတ်ကို ကြည့်သောသူသည် လက်သာမြင်၍ တိမ်တိုက်ကိုကား မဖျောက်နိုင်သကဲ့သို့ ဂေါတြဘူ ဉာဏ်သည် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုနိုင်ပြီး ကိလေသာ ကိုကား မပယ်ဖျောက်နိုင်ချေ။ မဂ်၏ရှေ့ပြေး အာဝဇ္ဇာန်း အရာ၌သာ တည်ရှိပါသည်။

မဂ်ဉာဏ်သည်ကား ထိုဂေါတြဘူဉာဏ် အာရုံ ပြုသော နိဗ္ဗာန်ကိုပင် ဆက်လက်၍ အာရုံပြုပြီးလျှင် ကိလေသာတို့ကို ပယ်သတ်သည်။

ဖိုလ်ဉာဏ်သည် ထိုမဂ်ပယ်သတ်ပြီးသော ကိလေသာတို့ကို တစ်ဖန် ငြိမ်းအေးစေလျက် ဖြစ်ပါသည်။

သောတာပတ္တိမဂ် ပယ်သောကိလေသာ

သောတာပတ္တိမဂ်သည် ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်ပြီး အပါယ်လားကြောင်းဖြစ်သော ကြွင်းသော အကုသိုလ် ကိလေသာတို့ကိုလည်း ပယ်ပါသည်။

အကုသလကမ္မပထ (၁၀) ပါးတွင်---

သူ့အသက်သတ်ခြင်း (ပါဏာတိပါတ)

သူတစ်ပါးဥစ္စာခိုးယူခြင်း (အဒိန္နာဒါန)

သူတစ်ပါးအိမ်ရာ ပြစ်မှားခြင်း (ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ)

လိမ်ညာပြောဆိုခြင်း (မုသာဝါဒ)

အယူမှားခြင်း (မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ)

တို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သည်။

သေရည်သေရက် သောက်ခြင်းသည် အပါယ်လား ကြောင်း အစစ်ဖြစ်၍ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဘယ်သော အခါမျှ အရက်မသောက်ပြီ။ ထန်းရည်၊ အရက်တို့ကို မသိအောင်ရေရော တိုက်ပါက အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ရေသာဝင်၍ ထန်းရည်၊ အရက်သည် ဝမ်းထဲသို့ မဝင်ချေ။

၁၃၈ ထက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာဓနိယ-ဘိအေ)

ဝိပုတ္တဿ (၁၂) ပါး

အသုဘကို သုဘဟုထင်မှတ်ခြင်း၊

အနိစ္စကို နိစ္စဟု ထင်မှတ်ခြင်း၊

ဒုက္ခကို သုခဟုထင်မှတ်ခြင်း၊

အနတ္တကို အတ္တဟုထင်မှတ်ခြင်း၊

သညာဝိပုတ္တဿ (၄) ပါး

အသုဘကို သုဘဟုသိမြင်ခြင်း၊

အနိစ္စကို နိစ္စဟု သိမြင်ခြင်း၊

ဒုက္ခကို သုခဟု သိမြင်ခြင်း၊

အနတ္တကို အတ္တဟု သိမြင်ခြင်း၊

စိတ္တဝိပုတ္တဿ (၄) ပါး

အသုဘကို သုဘဟု အမြဲအစွဲ အယူမှားခြင်း၊

အနိစ္စကို နိစ္စဟု အမြဲအစွဲ အယူမှားခြင်း၊

ဒုက္ခကို သုခဟု အမြဲအစွဲ အယူမှားခြင်း၊

အနတ္တကို အတ္တဟု အမြဲအစွဲ အယူမှားခြင်း၊

ဒိဋ္ဌိဝိပုတ္တဿ (၄) ပါး

သညာ၊ စိတ္တ၊ ဒိဋ္ဌိဟုဆိုအပ်သော ဝိပုတ္တဿ သုံးပါး
တို့သည် တစ်ခုထက်တစ်ခု ပြင်းထန်အားကြီးကြသည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၃၉

သောတာပန် ပယ်သော ဝိပုတ္တဿများ

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဝိပုတ္တဿ (၁၂) ပါးတို့တွင်

ဒိဋ္ဌိဝိပုတ္တဿ (၄) ပါး

အတ္တစိတ္တဝိပုတ္တဿ (၁) ပါး

နိစ္စစိတ္တဝိပုတ္တဿ (၁) ပါး

အတ္တသညာဝိပုတ္တဿ (၁) ပါး

နိစ္စသညာဝိပုတ္တဿ (၁) ပါး

သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဤဝိပုတ္တဿရှစ်ပါးကို

ပယ်ပါသည်။ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်--

ငါ ဟူ၍လည်းကောင်း၊

သတ္တဝါ ဟူ၍လည်းကောင်း၊

မြဲသည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ဘယ်သောအခါမှ မမှတ်တော့ချေ။

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ရှိသော သော ဝိပုတ္တဿ

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်အား--

သုဘဟူသော သညာဝိပုတ္တဿ၊

၁၄၀

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိဓဇ)

သုခဟူသော သညာဝိပလ္လာသ၊

သုဘဟူသော စိတ္တဝိပလ္လာသ၊

သုခဟူသော စိတ္တဝိပလ္လာသ။

ဤလေးပါးဖြစ်သေးသောကြောင့် သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်
တို့သည် လူတို့၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာ၊ နတ်တို့၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာ
တို့ကို ခံစားကြသေးသည်။

သောတာပန်တို့ သီလစောင့်ထိန်းကြပုံ

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အကျင့်သီလ ဝိနည်း
သိက္ခာပုဒ်တို့ကို--

ရှက်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

ကြောက်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

အားနာသောကြောင့် လည်းကောင်း၊

စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ ကိုယ်ခန္ဓာ၊ အသက်ဟူသော အကြောင်း
ကြောင့် လည်းကောင်း၊

ယုတ်စွာအဆုံး ဒုက္ခဋီ ဒုဗ္ဘသီ အာပတ်ငယ်များပင်
ဖြစ်သော်လည်း သိလျက်နှင့် မလွန်ကျူးကြကုန်၊
အသက်အသေခံ၍ စောင့်ရှောက်ကြကုန်သည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၄၁

ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်တို့ကို ကုန်စင်အောင် မသိ၍ လွန်ကျူး
မိလျှင် ကွယ်ဝှက်ဖုံးကွယ်မထားဘဲ မီးကျိုးကို လက်ဖြင့်ကိုင်မိ
သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မစင်ကို လက်ဖြင့် ကိုင်မိသကဲ့သို့
လည်းကောင်း လျင်မြန်စွာ ကုစားပစ်လေ့ရှိသည်။

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ရရှိသော အကျိုးတရားများ

သောတာပတ္တိမဂ်သည် ကိလေသာကို ပယ်သည်။

သံသရာဝဋ်ဒုက္ခတည်းဟူသော သမုဒ္ဒရာကြီးကို
ခန်းခြောက်စေသည်။

အပါယ်လေပါး တံခါးကြီးများကိုလည်း ပိတ်စေ၏။

ခုနစ်ပါးသော အရိယာတို့၏ ဥစ္စာကိုလည်း ရစေ၏။

မိစ္ဆာမဂ်ရူစပါးကို ပယ်စွန့်၏။

ခပ်သိမ်းသော ဘေးရန်တို့ကိုလည်း ငြိမ်းပျောက်စေ၏။

ဘုရားရှင်၏ သားတော်အစစ် အဖြစ်သို့လည်း

ရောက်၏။

ထိုမှတစ်ပါး များစွာလှသော အကျိုးအာနိသင်တို့ကို

လည်း ရစေ၏။

၁၄၂ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာဓိရိယ-ဘိအေ)

သံသရာ သမုဒ္ဒရာကြီး ခန်းခြောက်ပုံ

ယူနောပေါင်း နှစ်သိန်းလေးသောင်း အထူရှိသော
ဤမဟာပထဝီမြေကြီးကို ဆီးစေ့ခန့်မျှ အလုံးကလေးများ
ပြုလုပ်၍--

ဤကား ယခု ဘဝ၌ ငါ၏ အဖတည်း။

ဤကား ရှေးဘဝ၌ ငါ၏ အဖတည်း။

ဟု တစ်လုံးတစ်လုံးပ စံချလျက် ရှေးကဖြစ်ခဲ့ဖူးသော
မိမိ၏ အဖ အစဉ်အဆက်ကို ရေတွက်လျှင် ဤမြေကြီးသာ
ကုန်ဖွယ်ရာရှိသည်။ မိမိ ၏အဖအစဉ်အဆက်က မကုန်နိုင်ပါ။
ထိုအတူမိမိ၏အစဉ်အဆက်ကိုလည်း ရေတွက်လျှင် မကုန်နိုင်ပါ။

ထိုမှတစ်ပါး အလျား၊ အထူ၊ အကျယ်အမြင် တစ်ယူနော
ရှိသောကျောက်တောင်ကြီးကို အနှစ်တစ်ရာရှိမှ တစ်ကြိမ် တစ်ကြိမ်
လာ၍ အလွန်နူးညံ့လှသော အဝတ်နှင့် ပွတ်တိုက်လျှင် ကာလ
ရှည်သော် ဤကျောက်တောင်ကြီးသာ ကုန်သွားမည်။ ကမ္ဘာကြီး
တစ်ခုတစ်ခုကား မကုန်နိုင်ပါ။

အမြင်အကျယ် တစ်ယူနောရှိသော သံတံတိုင်းကြီး
အတွင်း၌ အပြည့်အကျပ်ရှိနေသော မုန်ညှင်းစေ့များကို အနှစ်
တစ်ရာမှတစ်ကြိမ်၊ အနှစ်တစ်ထောင်မှ တစ်ကြိမ်လာ၍ တစ်စေ့
တစ်စေ့ယူပြီး ထုတ်ပစ်ရာ ကာလရှည်ကြာလျှင် ထိုမုန်ညှင်းစေ့

ရဟန္တာဟူသည်

၁၄၃

များသာ ကုန်ဖွယ်ရာရှိသည်။ ကမ္ဘာကြီး တစ်ခုတစ်ခုသည်
ဤမျှ ရှည်ကြာပါသည်။

သတ္တဝါ တစ်ယောက်တစ်ယောက်မှာ ဤမျှလောက်
ရှည်လျားစွာသော ကမ္ဘာကြီးပေါင်း မရေမတွက်နိုင်အောင်
ကုန်လွန်ဖြစ်ပျက်ခဲ့ရပါသည်။

ဂင်္ဂါမြစ်ကြီး တစ်ခုလုံး၌ရှိသော သံမွန်အစုတို့သည်
ဤရွှေဤမျှရှိ၏ဟု မရေမတွက်နိုင်အောင် များလှသော်လည်း
သတ္တဝါတစ်ယောက်၏ ကျင်လည်ရသော ကမ္ဘာကြီးတွေမှာ
ဤဂင်္ဂါမြစ်တစ်ခုလုံး၌ရှိသော သံမွန်တွေထက် အဆအရာမက
များလှပါသည်။ သတ္တဝါတစ်ယောက် တစ်ယောက်၏ ကျင်လည်
ဖြစ်ပျက်ခဲ့ရသော သံသရာကြီးသည် အဆုံးမရှိ ရှည်လျားလှ
ပါသည်။ ဤမျှလောက် ရှည်လျားသော သံသရာကြီးထဲတွင်
ကျင်လည်ရသော သတ္တဝါတို့မှာ--

၁။ အန္တရာယ်အမျိုးမျိုး။

၂။ အနာရောဂါအမျိုးမျိုး။

၃။ ဘေးရန်အမျိုးမျိုး။

၄။ ဆင်းရဲဒုက္ခအမျိုးမျိုး။

၅။ အိုခြင်းအမျိုးမျိုး။

၆။ နာခြင်းအမျိုးမျိုး။

၇။ သေခြင်းအမျိုးမျိုး၊

၈။ တိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုး၊

၉။ အသုရကာယအမျိုးမျိုး၊

၁၀။ ပြိတ္တာအမျိုးမျိုး၊

၁၁။ ငရဲအမျိုးမျိုး၊

၁၂။ ငရဲကြီးအမျိုးမျိုး။

တို့ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ခံစားတွေ့ရှိရပြီးဖြစ်ပါသည်။

ထိုမှတစ်ပါး ဤမျှရှည်လျားသော သံသရာကြီးထဲဝယ် ချစ်သောလူနှင့် ကွေကွင်းရခြင်း၊ မချစ်သောသူနှင့် ပေါင်းဖော် ရခြင်းကြောင့် ငိုကြွေးခဲ့ရသော မျက်ရည်ပေါက်တို့သည် သမုဒ္ဒရာ လေးစင်း၌ ရှိသောရေထက် များလှကုန်ပါသည်။

ထို့ပြင် အမိအဘစသည် သေ၍ငိုရသော မျက်ရည်တို့ သည်လည်း သမုဒ္ဒရာ လေးစင်းမက ရှိလေသည်။

သူငယ်ဖြစ်၍ စိုခံရသော အမိနို့ရည်ပေါက်တို့သည် လည်းကောင်း၊ လူ၊ နွား၊ စသည်ဖြစ် ဦးခေါင်းအဖြတ်ခံရ၍ ယိုစီးသော သွေးတို့သည်လည်းကောင်း သမုဒ္ဒရာလေးစင်းရှိ ရေပမာဏထက် များလှလေပြီ။

သေခဲ့ကြ၍ ကြွင်းကျန်သော အရိုးစုတို့သည် ဝေဘူလ တောင်ပမာဏမျှ ရှိလေပြီဖြစ်သည်။

ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည် အလွန်ရှည်လျားသော သံသရာကာလပတ်လုံး မရေမတွက်နိုင်သော ဘဝတို့၌ အမျိုးမျိုး သော ဆင်းရဲဒုက္ခကို ကြုံတွေ့ခံစားခဲ့ကြလေသည်။

မဂ်ဖိုလ်ကိုမရသေးလျှင် နောင်၌လည်း မရေမတွက် နိုင်သော ဆင်းရဲဒုက္ခအမျိုးမျိုးကို ဧကန်မုချ ခံစားရပါဦးမည်။

သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရသောအခါဝယ် အပါယ်လေးပါး တည်းဟူသော သံသရာဒုက္ခမီးကြီး တစ်ခါတည်းအပြီး ငြိမ်းအေး ရပါသည်။

သုကတိဘဝဖြစ်သော သံသရာ ဒုက္ခမီးကြီးသည်လည်း ခုနစ်ဘဝထက်ပို မတောက်လောင်နိုင်တော့ချေ။ ခုနစ်ဘဝစေ့လျှင် ဧကန်မုချ ငြိမ်းအေးပေတော့မည် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်သည် ခုနစ်ဘဝမှ အထက်ဖြစ်လတ္တံ့သော အဆုံးမရှိသော အနာဂတ်သံသရာတည်း ဟူသော သံသရာသမုဒ္ဒရာကြီးကို ခန်းခြောက်ပျောက်ကင်း စေသည် မည်ပါသည်။

ပုထုဇဉ်ဖြစ်သော စကြာမင်း၊ နတ်မင်း၊ သိကြားမင်း၊ ဗြဟ္မာမင်းတို့သည် အပါယ်လေးပါး မလွတ်ကြကုန်သေးချေ။ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား အဝတ်စုတ်ကြမ်းတို့ကို ဝတ်၍ ခွက်ငယ်စွဲကာ တောင်းစားရသည့်ဘဝ ရှိသော်လည်း အပါယ် လေးဘုံသို့ မသွားရောက်တော့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။

၁၄၆

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

(ယခုရှိနေသော သိကြားမင်း၊ အနာထပိဏ်သူဌေး၊
ဝိသာခါတို့သည် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြသဖြင့် အောက်
အပါယ်သို့ ပြန်မကျတော့ဘဲ တာဝတိံသာဘုံ၌ အနှစ်သုံးကုဋေ
ခြောက်သန်းနေပြီးမှ အနာဂါမ်ကိုရ၍ သုဒ္ဓါဝါသ ငါးဘုံ၌
ဘုံစဉ်စံရာ ကမ္ဘာပေါင်းသုံးသောင်းတစ်ထောင် နေသောအခါ
နိဗ္ဗာန်သို့ ဧကန်ရောက်ကြမည်သာ။)

ထို့ကြောင့် သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရခြင်းသည် အလွန်
အကျိုးကြီးမားလှပေသည်။

သောတာပတ္တိဖိုလ်ရောက်ပြီးသူ ရူးပါသေးသလား

သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသော သူသည်
စိတ်ပျံ့လွင့်ပြီး ရူးသွပ်ခြင်းသို့ ရောက်ရန်အကြောင်းမရှိပါ။
ပုထုဇဉ် အရူးမိုက်သည်သာလျှင် သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ရသည်နှင့်
တစ်ပြိုင်နက် အရူးအမိုက် ပျောက်ကင်း၍ တရားလက်စွဲ
အမြဲရှိပေ၏။ အထက်မဂ်သို့ လဲလျောင်းရာရှိသည်။ သူတော်
ကောင်း တရားမှ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းမရှိ။ ဉာဏ်မညာနှင့် ပြည့်စုံ
လျက်ရှိလေသည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၄၇

အင်္ဂုတ္တရပါဠိတော် အာနိသံယုတ်၌--

“သူတော်ကောင်း တရား၌မြဲ၏။ မဆုတ်ယုတ်
သော သဘောရှိ၏။ ထိုသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်
ဆင်းရဲသည် အပိုင်းအခြားကို ပြုပြင်ပြီးဖြစ်၏။ ပုထုဇဉ်
ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဆက်ဆံသောဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံ၏။ ထို
သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အကြောင်းကိုလည်း ကောင်းစွာ
မြင်၏။ အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုးတရားတို့ကို
ကောင်းစွာမြင်၏။”

ဟု ဟောတော်မူခဲ့သည်။

သက်သေသာကေပြုရသော် လင်ရောသားနှစ်ယောက်ပါ
မိဘမောင်ဖွားဆုံးရှုံး၍ ရူးသွပ်သွားသော ပဋိစ္စာရိ၊ သားသေ၍
ရူးသွပ်သော ကိသာဂေါတမိ၊ ချစ်စွာသော ကချေသည်သေ၍
သောကရောက်ရသော သန္တတိ အမတ်တို့သည် ရူးသွပ်ရာမှ
ရဟန္တာဖြစ်ခဲ့ရသည်ကို သတိပြုရပါမည်။

သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖောက်ပြန်သော ဝိပုလ္လာသ
စာရားသုံးပါး (သညာဝိပုလ္လာသ၊ စိတ္တဝိပုလ္လာသ၊ ဒိဋ္ဌိဝိပုလ္လာသ)
တို့တွင် ဒိဋ္ဌိဝိပုလ္လာသကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ခွာသွားပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် သောတာပန်စသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များသည်
ရူးသွပ်ခြင်း၊ ဘီလူးဖမ်းစား၍ စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်း လုံးဝမရှိပါ။

၁၄၈. တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

ရဟန္တာဟူသည်

၁၄၉

သကဒါဂါမိ

ကာမဘုံ၌ နှစ်ကြိမ်သာ ပဋိသန္ဓေနေရသူ (သို့မဟုတ်) မိမိ၏ မဂ်ရရာဘုံ၌ တစ်ကြိမ်သာ ပဋိသန္ဓေနေရသူကို သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်သည်။

သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ် (၆) မျိုး

- ၁။ ဤလူ့ပြည်၌ သကဒါဂါမိအဖြစ်သို့ ရောက်၍ ဘဝ မခြားဘဲ ရဟန္တာကြီးဖြစ်ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံသူ။
- ၂။ လူ့ပြည်၌ သကဒါဂါမိဖြစ်၍ ဒုတိယနတ်ပြည်၌ ပဋိသန္ဓေ နေပြီး ထို၌ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံသူ။
- ၃။ ထိုနတ်ပြည်၌ သကဒါဂါမိဖြစ်၍ ထို၌ပင် ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံသူ။
- ၄။ နတ်ပြည်၌ သကဒါဂါမိဖြစ်၊ လူ့ပြည်၌ ဒုတိယ ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေနေရ ရဟန္တာဖြစ်ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံသူ။
- ၅။ လူ့ပြည်၌ သကဒါဂါမိဖြစ်၊ ဒုတိယဘဝ နတ်ပြည်၌ ပဋိသန္ဓေနေပြီးလျှင် တတိယဘဝ လူ့ပြည်၌ဖြစ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံသူ။

၆။ နတ်ပြည်၌ သကဒါဂါမိဖြစ်၊ ဒုတိယဘဝ လူ့ပြည်မှာ ပဋိသန္ဓေနေ၊ တတိယဘဝ ထိုနတ်ပြည်၌ဖြစ်၊ ပရိနိဗ္ဗာန် စံသူ။

သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ် (၁၂) ယောက်

ကာမရူပ အရူပ၊ သကဒါဂါမိ (၃) ယောက်ကို ပဋိသန္ဓိဒါ (၄) ပါးနှင့် မြှောက်သော် သကဒါဂါမိ (၁၂) ယောက်ရသည်။

သကဒါဂါမိ မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

မဂ်စိတ်ဟူသမျှသည် ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် အားဖြင့် တစ်ကြိမ်တည်းသာဖြစ်သည်။ အဖန်ဖန်ဖြစ်ခြင်းမရှိ။ မဂ်စိတ် ခံသော အခိုက်အတန့်ကိုပင် မဂ္ဂဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်သည်။ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်သော သောတာပန် ဖိုလ်သည် ယခုဘဝတွင် အထက်မဂ်ကို ရလတ္တံ့သောပုဂ္ဂိုလ်၊ ဘင်ဘဝမှ ရလတ္တံ့သော ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍ရှိရာ ထိုအလုံးစုံသော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အထက်မဂ်ကို ရစေရန် သင်္ခါ သက္ကာဉာဏ်တိုင်အောင် အဖန်ဖန်အားထုတ်သဖြင့် သကဒါဂါမိ

၁၅၀ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မောဒရယ်-ဘီအေ)

မဂ်ဖြစ်ခါနီးလျှင် သင်္ခါရကို လက္ခဏာတစ်ပါးပါးဖြင့် ရှုလျက်
ဝိပဿနာဇောဝီထိ ဖြစ်၍ ဘဝင်ကျလာလေသည်။

ထို့နောက် ဘဝင်အလျဉ်းကိုဖြတ်၍ သင်္ခါရကို အနိစ္စ
ဒုက္ခ၊ အနတ္တ လက္ခဏာတစ်ပါးပါးဖြင့် အာရုံပြုလျက် မောဒရယ်
ဝဇ္ဇာန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံတို့သည် အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ကြ
သည်။

ထို့နောက် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍--

ဂေါတြဘူတစ်ကြိမ်

သကဒါဂါမိမဂ်တစ်ကြိမ်

သကဒါဂါမိဖိုလ် နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ်ဖြစ်ကြပါသည်။

သကဒါဂါမိမဂ် ဝိဝေသိကံတို့ဖြစ်ပုံကို အောက်ပါအတိုင်း

သိအပ်ပါသည်။

အာရုံ	စိတ်	ဇော
နိမိတ်	ဘဝင်	ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်
နိမိတ်	ဘဝင်စလန	ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်
နိမိတ်	ဘဝင်ပစ္ဆေဒ	ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်
သင်္ခါရ	မောဒရယ်ဝဇ္ဇာန်း	ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်

ရဟန္တာဟူသည်

၁၅၁

သင်္ခါရ	ပရိကံ	ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်
သင်္ခါရ	ဥပစာ	ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်
သင်္ခါရ	အနုလုံ	ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်
နိဗ္ဗာန်	ဝေါဒန်ဂေါတြဘူ	ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်
နိဗ္ဗာန်	သကဒါဂါမိမဂ်	ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်
နိဗ္ဗာန်	သကဒါဂါမိဖိုလ်	ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်
နိဗ္ဗာန်	သကဒါဂါမိဖိုလ်	ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်
နိမိတ်	ဘဝင်	ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်

ဤပုံအတိုင်း ပရိကံကိုနုတ်၍ ဖိုလ်တစ်ကြိမ် တိုးပြီးလျှင်
နောက်တစ်ဝီထိကို သိအပ်ပါသည်။

သကဒါဂါမိမဂ်ဇော ပေါ်လာအကျိုး

သကဒါဂါမိမဂ်သည် မည်သည့်အကုသိုလ်ကိလေသာ
ကမ္မပထကိုမျှ အကြွင်းမဲ့ မပယ်နိုင်။ အားနည်းရဲခေါင်းပါးရဲ
မျှလောက်သာ ပြုနိုင်သည်။

ထို့ကြောင့် သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ရန်၊ ရင်း
ကြမ်းတမ်းအေးအကုသိုလ် ကိလေသာကမ္မပထတို့ ဘယ်အခါမျှ
မဖြစ်ကြချေ။

၁၅၂ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မွေ့စရိယ-ဘိအေ)

သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကာမဘုံ၌ တစ်ကြိမ်သာ
ဖြစ်ရတော့သည်။ ဗြဟ္မာဘုံ၌ကား သောတာပန်ကဲ့သို့၊
ခုနစ်ဘဝဖြစ်နိုင်သည်။

အပါယ်လေးဘုံ မလာရတော့ပြီ။

ရာဂကြမ်း၊ ဒေါသကြမ်း၊ မောဟကြမ်းများ
ချုပ်ငြိမ်းပြတ်သွားလေသည်။

ဤအကြောင်း ကိလေသာများ ချုပ်ပြတ်ကုန်ဆုံးသည်
နှင့်အမျှ ဆိုင်ရာ အကျိုးဒုက္ခစာရားတို့ ဖြစ်ရခြင်းဟူသော
အနိဋ္ဌပလများ ကုန်ဆုံးချုပ်ပျောက်သွားလေတော့သည်။

အနာဂါမိ

ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ကာမဘုံသို့ မလာရောက်လတ္တံ့သော
ပုဂ္ဂိုလ်၊ အနာဂါမိဘဝမှ အထက် မဂ်ဖိုလ်ကျအောင်ကျင့်၍
ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုကြသော ပုဂ္ဂိုလ်။

အနာဂါမိ အင်္ဂါလက္ခဏာ (၆) ပါး

မဆုတ်မနစ်သော သဒ္ဓါရှိခြင်း၊

မကောင်းမှုတို့၌ လွန်စွာရှက်ခြင်း၊

ရဟန္တာဟူသည်

၁၅၃

ဒုစရိုက်မှုတို့၌ လွန်စွာကြောက်ခြင်း၊

လွန်ကဲသော ဝီရိယရှိခြင်း၊

သတိတရား လွန်စွာကောင်းခြင်း၊

ပညာအဆင့်အခြင် လွန်စွာရှိခြင်း၊

(အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ သက္ကသုတ္တံ)

အနာဂါမိ (၅)မျိုး

အသက်အပိုင်းအခြား အလယ်၌သာလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်
ပြုသော အနာဂါမိ (အနန္တရပရိနိဗ္ဗာယိ)၊

အသက်အပိုင်းအခြား အလယ်ကိုလွန်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်
ပြုသော အနာဂါမိ (ဥပဟစွပရိနိဗ္ဗာယိ)၊

ချမ်းသာစွာ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသော အနာဂါမိ (အသင်္ခါရ
ပရိနိဗ္ဗာယိ)၊

ပင်ပန်းဆင်းရဲစွာ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသော အနာဂါမိ (သသင်္ခါရ
ပရိနိဗ္ဗာယိ)၊

အထက်အထက်သော ဘုံစဉ်၌ တပ်သော အယဉ်ဖြင့်
အကနိဋ္ဌဘုံသို့ ရောက်သော အနာဂါမိ (ဥဒ္ဓံသောတ အကနိဋ္ဌဂါမိ)

၁၅၄ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘိအေ)

အနာဂါမိ (၂၄) ယောက်

အနန္တရ ပရိနိဗ္ဗာယ် အနာဂါမိစသော အနာဂါမိ (၅) မျိုးသည် အဝိဟာဘုံ၌ (၅) ယောက်၊ အတပ္ပါဘုံ၌ (၅) ယောက်၊ သုဒဿဘုံ၌ (၅) ယောက်၊ သုဒဿိဘုံ၌ (၅) ယောက်၊ အကနိဋ္ဌဘုံ၌ (ဥဒ္ဓသောတ အနာဂါမိ မရှိ၍) (၄) ယောက်၊ စုစုပေါင်း (၂၄) ယောက် ရှိပါသည်။

အနာဂါမိ မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

သကဒါဂါမိ မဂ်ဖိုလ်ကိုရပြီးသော သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်သည် အထက်မဂ်ကို ရစေရန် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဖြင့် သင်္ခါရတို့ကို လက္ခဏာတစ်ပါးပါးဖြင့် ဝိပဿနာ ချုပ်ငြိမ်းသော် ရေနည်းအတိုင်း အနာဂါမိ မဂ်ဝိထိ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

ဤအနာဂါမိမဂ် ဝိထိစိတ်ဖြစ်ပုံ၊ အာရုံဖြည့်တို့ကို အောက်ပါအတိုင်း သိအပ်ပါသည်။

အာရုံ	စိတ်	ဓလေ့
နိမိတ်	ဘဝင်	ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင်
နိမိတ်	ဘဝင်စလန	ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင်

ရဟန္တာဟူသည်

၁၅၅

နိမိတ်	ဘဝင်ပစ္စေဒ	ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင်
သင်္ခါရ	မနောဒွါရာဇ္ဇာန်	ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင်
သင်္ခါရ	ပရိကံ	ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင်
သင်္ခါရ	ဥပစာ	ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင်
သင်္ခါရ	အနုလုံ	ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင်
နိဗ္ဗာန်	ဝေါဒန်ဂေါတြဘူ	ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင်
နိဗ္ဗာန်	သကဒါဂါမိမဂ်	ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင်
နိဗ္ဗာန်	သကဒါဂါမိဖိုလ်	ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင်
နိဗ္ဗာန်	သကဒါဂါမိဖိုလ်	ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင်
နိမိတ်	ဘဝင်	ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင်

အနာဂါမိ မဂ်ဇောရသောအကျိုး

အနာဂါမိ မဂ်သည် ဒေါသနှင့် ကာမတဏှာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ပါသည်။

အသုဘကို သုအဟုဖောက်ပြန်သော သညာဝိပ္ပလ္လာသ၊ စိတ္တဝိပ္ပလ္လာသ နှစ်ပါးကို ပယ်ပါသည်။

ဗျာပါဒ၊ ဝိသုဏှဝါစာ၊ ပရသဝါစာ၊ ဤကမ္မပထသုံးပါးကို ပယ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်အား

၁၅၆ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

အမျက်ထွက်ခြင်း၊ စိုးရိမ်ပူဆွေး ငိုကြွေးခြင်း၊ ကာမဂုဏ် တရားတို့ကို ခံစားခြင်း၊ ကာမဂုဏ်တို့၌ ပျော်မွေ့ခြင်း မရှိတော့ ချေ။ အပါယ်လေးဘုံ လုံးဝမလားတော့ပါ။ ရာဂကြမ်း၊ ဒေါသကြမ်း၊ မောဟကြမ်းများ ချုပ်ပျောက်သွားလေသည်။

အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၌ရှိသေးသောတရား

ဒုက္ခကို သုခဟု ဖောက်ပြန်သော သညာဝိပုလ္လသ၊ စိတ္တဝိပုလ္လသ နှစ်ပါးရှိသေးသဖြင့် သင်္ခါရကို ချမ်းသာသည်ဟု ထင်မြင်၍ ရူပဘုံ၊ အရူပဘုံတို့၌ တပ်နှစ်သက်တတ်သော ရူပ တဏှာ၊ အရူတဏှာတို့သည် အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်၌ ဖြစ်ကြကုန် သေး၏။

ကမ္မပထမမြောက်သော အလွန်သိမ်မွေ့သောသမ္ဘုလာပ အဘိဇ္ဈာတို့ကား ရှိသေးသည်။

ဤအနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆယ်ပါးသီလ အလိုလိုမြဲ၏။ ကာမဘုံ သုဂတိ (၇) ဘုံ၌ မဖြစ်ရတော့ဘဲ သေလျှင် အထက်ရူပ၊ အရူပ၊ ဗြဟ္မာဘုံသို့သာ ရောက်ရတော့သည်။

ဤအကြောင်း ကိလေသာများ ကုန်ဆုံးချုပ်ပြတ် သည်နှင့်အမျှ ဆိုင်ရာအကျိုးဒုက္ခတို့ ဖြစ်ရခြင်းဟူသော အနိဋ္ဌမလ အားလုံး ကုန်ဆုံးချုပ်ပြတ်သွားပါသည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၅၇

အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

အနာဂါမိမဂ်ရပြီးသော အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်သည် အထက် မဂ်ကို ရစေရန် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဖြင့် သင်္ခါရကို လက္ခဏာ တစ်ပါးပါးဖြင့် ဝိပဿနာရှုပြန်သော် ရှေးနည်းအတူ အရဟတ္တ မဂ်ဝိထိ ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။

အရဟတ္တမဂ် ဝိထိစိတ်ဖြစ်ပုံ၊ အာရုံပြပုံတို့ကို အောက်ပါ အတိုင်း သိအပ်ပါသည်။

အာရုံ	စိတ်	ဓက
နိမိတ်	ဘဝင်	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
နိမိတ်	ဘဝင်္ဂစလန	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
နိမိတ်	ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
သင်္ခါရ	မနောဒွါရဝဇ္ဇာန်း	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
သင်္ခါရ	ပရိကံ	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
သင်္ခါရ	ဥပစာ	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
သင်္ခါရ	အနုလုံ	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
နိဗ္ဗာန်	ဝေါဒန်ဂေါတြဘူ	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
နိဗ္ဗာန်	အရဟတ္တမဂ်	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်

၁၅၈

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘိဓာ)

နိဗ္ဗာန်	အရဟတ္တဖိုလ်	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
နိဗ္ဗာန်	အရဟတ္တဖိုလ်	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
နိမိတ်	ဘဝင်	ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်

ဤပုံအတိုင်း ပရိကံကိုနုတ်၍ ဖိုလ်တစ်ကြိမ် တိုးပြီးလျှင်
တစ်ဝီထိကို သိအပ်ပါသည်။

အရဟတ္တမဂ်စော ပေါ်လာသောအကျိုး

အရဟတ္တမဂ်စော ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ---

ရှေးမဂ် (၃)ပါး ပယ်သည်မှ ကြွင်းကျန်သော
ရူပတဏှာ၊ အရူပတဏှာ၊ မောဟ၊ ဥဒ္ဓစ္စ စသော
အကုသိုလ် ကိလေသာ တို့ကိုလည်းကောင်း၊

ဒုက္ခကို သုခဟု ဖောက်ပြန်သော သညာဝိပ္ပလ္လာသ၊
စိတ္တဝိပ္ပလ္လာသ တို့ကိုလည်းကောင်း အကြွင်းအကျန်မရှိ
ကုန်စင်အောင် ပယ်သတ်ပါသည်။

ပဋိသန္ဓေအစွမ်းဖြင့် ဘယ်ဘုံမှ မဖြစ်တော့ပါ။

အကြောင်းလည်းပြတ်၊ အကျိုးလည်းပြတ်ပြီ။

ထို့ကြောင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား ကိလေသာ အကုသိုလ်
တရားတို့သည် ဘယ်အခါမျှ မဖြစ်တော့ချေ။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၅၉

သင်္ခါရကို ဒုက္ခဟု အမှန်သိသဖြင့် ဘုံသုံးပါး
အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားတို့၌ အနည်းငယ်မျှ
သာယာခြင်းမရှိတော့ချေ။

နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အမြဲညွတ်ကိုင်သော စိတ်ရှိသည်။

ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်---

အကျိုးစီးပွားနှင့် မစပ်သော သိမ်ဖျင်းသော
စကားကိုလည်း မပြောကုန်။

မည်သည့်ဝတ္ထုပစ္စည်း၊ အစာအာဟာရကိုမျှ
သာယာ နှစ်သက်ခြင်း မရှိကြကုန်။

သံပရာသီး၊ မန်ကျည်းသီး စသော ချဉ်သီးတို့ကို
တွေ့မြင်သော်လည်းခံတွင်းပါးစောင်မှ သွားရည်ယိုခြင်း
မရှိကြကုန်။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား ရှေးကပြုဖူးသော ကုသိုလ်ကံ
အကုသိုလ်ကံတို့သည် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာတည်းဟူသော
အထောက်အပံ့ကို မရသဖြင့် နောင်ဘဝဆစ်၌ ပဋိသန္ဓေ
အကျိုးကို မပေးတော့ချေ။

ရဟန္တာဖြစ်ပြီးမှ ပြုလုပ်သော ဒါန၊ သီလ၊
ဘာဝနာတို့သည်လည်း အကျိုးမပေးဘဲ မြဲခါမတွာ
ကြိယာမျှ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ထိုသို့ အဝိဇ္ဇာတဏှာ အထောက်အပံ့ကိုမရ နောင်ဘဝ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို မပေးဘဲ အဟောသိက် ဖြစ်သည်ကိုပင် အဝိဇ္ဇာချုပ်သည်။ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် ကံတည်းဟူသော သင်္ခါရ ချုပ်သည်။

သင်္ခါရချုပ်လျှင် စုတိကျပြီး နောင်ဘဝသစ်၌ ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ် မဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တော့ချေ။ ထိုသို့ ပဋိသန္ဓေသစ်၌ ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ် မဖြစ်လျှင် နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ စသော အကျိုးတရားတို့သည် မဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တော့ဘဲ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သံသရာဒုက္ခကြီး ချုပ်ငြိမ်းအေးရတော့သည်။ အမြဲနိစ္စ၊ အလွန်ငြိမ်းအေး ချမ်းသာလှသော အသင်္ခတဓာတ် မြတ်နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်ရတော့သည်။

သမာပတ်ဝင်စားခြင်း

ဈာန်တရား၊ ဖိုလ်တရားနှင့် နိရောဓသို့ ကောင်းစွာရောက် နေခြင်းကို ဈာန်သမာပတ် ဝင်စားသည်။ ဖလသမာပတ် ဝင်စားသည်။ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသည်ဟု ခေါ်သည်။ (ဈာန်ဝင်စားပုံ သမာပတ်အခန်း၌ ပြဆိုပြီး ဖြစ်သည်။)

ဖလသမာပတ်

ဖလသမာပတ်ဝင်စားသည့်အခါ မည်သည့်အရိယာ မဆို မိမိဆိုင်ရာ ဖိုလ်ကိုသာ ဆက်ဆံဝင်စားနိုင်သည်။

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပတ္တိဖိုလ် ကို ဝင်စားနိုင်သည်။

သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည် သကဒါဂါမိဖိုလ်ကို ဝင်စား နိုင်သည်။

အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်သည် အနာဂါမိဖိုလ်ကို ဝင်စား နိုင်သည်။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဝင်စား နိုင်သည်။

ထိုဖလသမာပတ် ဝင်စားသည့်အခါ ဖလသမာပတ်မှ မထမချင်း ဖိုလ်စိတ်အကြိမ်များစွာ ထပ်ခါထပ်ခါ ဖြစ်နေသည်။ ရည်ရွယ်အချိန်သို့ ရောက်သည့်အခါ ဖိုလ်စိတ်အစဉ်ရပ်၍ ဘဝင်စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ထိုဖိုလ်စိတ် အစဉ်ရပ်ခြင်းကိုပင် သမာပတ်မှ ထသည်ဟုခေါ်သည်။

နိရောဓသမာပတ်

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားမှုသည် အရိယာအားလုံးနှင့် မဆိုင်ပေ။ ဒုမာပတ် (၈) ပါး (စတုက္ကနည်းအားဖြင့် ၅၀၀ ဈာန်

၁၆၂ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

(၄) ပါးရပြီးသော ကာမ၊ ရူပဘုံသား၊ အနာဂါမိနှင့် ရဟန္တာ)သာ ဝင်စားနိုင်ပါသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များသည် လေးလံလှသော ဓန္ဒာဝန်ကို ရွက်ဆောင်နေရသဖြင့် လွန်စွာငြီးငွေ့သည်ဖြစ်၍ မျက်မှောက် ဘဝ၌ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို လို၍ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားသည်။

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားပုံ

နိရောဓ သမာပတ် ဝင်စားလိုသော် မိမိရရှိပြီးသော လောကီဈာန်တွင် ပထမဈာန်ကို ဝင်စား၍ ပထမဈာန်မှ ထပြီး လျှင် ပထမဈာန်၌ ပါဝင်သော သင်္ခါရ (စိတ်၊ စေတသိက်) တစ်ပါးပါးကို အနိစ္စ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဝိပဿနာ ရှုရမည်။

ဒုတိယဈာန် စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတူ ဝင်စားမှု၊ ဝိပဿနာရှုမှုကို ပြုလုပ်လျက် အာကိဉ္ဇညာယတန ဈာန်သို့ ရောက်ပြီးနောက် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို မဝင်စားဘဲ အဓိဋ္ဌာန်ခြင်းစသော ပုဗ္ဗကိစ္စလေးပါးကို ပြုလုပ်လျက် နေဝ သညာနာသညာယတနစော (၂) ကြိမ်သာဖြစ်ပြီးနောက် စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ် အစဉ်ပြတ်စေ၏။ ထိုသို့ အစဉ်ပြတ် နေခြင်းကို နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသည်ဟုခေါ်သည်။ ထိုသို့

ရဟန္တာဟူသည်

၁၆၃

ဝင်စားရာတွင် ကာမသုဂတိဘုံ၌ အများဆုံး (၇) ရက်၊ ရူပဘုံ၌ အလိုရှိသလောက် ဝင်စားနိုင်သည်။

နိရောဓသမာပတ် ထခြင်း

ရည်ရွယ်သော အချိန်ရောက်သည့်အခါ စိတ်၊ စေတ သိက်၊ စိတ္တဇရုပ်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကို နိရောဓသမာပတ်မှ ထသည်ဟုခေါ်သည်။ ထိုအနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်၌ အနာဂါမိ ဖိုလ်စိတ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၌ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်များ ရှေးဦးစွာ တစ်ကြိမ်ဖြစ်၍ ဘဝင်ကျပြီးလျှင် မိမိဖိုလ်ကိုပြန်၍ ဆင်ခြင်သော ဘဝစက္ကဏာဝိထိ ဖြစ်လေသည်။

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ

နိရောဓသမာပတ်ကို ပုထုဇဉ်၊ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရှန်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ကာမရာဂကို မပယ်ရ သေးသောကြောင့် နိရောဓသမာပတ် မဝင်စားနိုင်ပါ။

ကာမရာဂကို ပယ်ပြီးသော အနာဂါမိ ရဟန္တာများသာ ဝင်စားနိုင်ပါသည်။

၁၆၄

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မွေစရိယ-ဘိအေ)

ရဟန္တာဟူသည်

၁၆၅

အနာဂါမိ ရဟန္တာတို့တွင် အရူပဘုံသား ရဟန္တာများသည် ရူပဈာန် မရှိသဖြင့် သမာပတ် (၈) ပါး အပြည့်အစုံ မရှိသောကြောင့် နိရောဓသမာပတ်ကို မဝင်စားနိုင်ပါ။ သမာပတ် (၈) ပါး အပြည့်အစုံရသော ကာမ၊ ရူပဘုံသားများသာ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနိုင်သည်။

နိရောဓသမာပတ်သည် ဈာန်အစဉ်တည်းဟူသော သမထ၊ ထိုဈာန်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်ခြင်းတည်းဟူသော ဝိပဿနာ၊ ဤသို့သော သမထဝိပဿနာ အစုံတွဲ၍ ပထမဈာန်မှစ၍ အရူပဈာန်တိုင်အောင် အစဉ်အတိုင်း တက်မှသာလျှင် ရနိုင်သော သမာပတ် ဖြစ်သည်။

အရူပဘုံ၌ ရူပဈာန်များကို မဝင်စားနိုင်ရကား အရူပဘုံသားများသည် နိရောဓသမာပတ် မဝင်စားနိုင်ပါ။

ထို့အပြင် ကာမဘုံသားများတွင် တစ်နေ့ စားထားသော အစာအာဟာရသည် ခုနစ်ရက်သာ ခံသောကြောင့် နိရောဓသမာပတ်ကို (၇)ရက်သာ ဝင်စားနိုင်သည်။

ရူပဘုံသားများသည် အစာအာဟာရကို မှီဝဲနေရသော ပုဂ္ဂိုလ်များ မဟုတ်သဖြင့် ရက်အကန့်အသတ်မရှိ အလောလောက် သမာပတ်ကို ဝင်စားနိုင်ပါသည်။

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသူနှင့် သေသူ

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် စိတ်၊ ဓာတုသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်များ ခေတ္တချုပ်ငြိမ်းနေသော်လည်း ကမ္မဇ၊ ဥတုဇ၊ အာဟာရဇ ရုပ်များ အထင်အရှား ရှိနေဆဲဖြစ်၍ ဣန္ဒြေချွတ်ယွင်းပါ။

သေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥတုဇမှတစ်ပါး ကျန်သော ဓာတ်ရုပ်တရားများ ချုပ်ပျက်သဖြင့် ဣန္ဒြေများ ချွတ်ယွင်းပါသည်။

နိရောဓသမာပတ်၊ ဖလသမာပတ်၊ အဘိညာဏ်

နိရောဓသမာပတ်သည် မဂ်ညာဏ်၏ အကျိုးတရား ဖြစ်သည်။

ဖလသမာပတ်သည် ဝိပဿနာညာဏ်၏ အကျိုးတရား ဖြစ်သည်။

အဘိညာဏ်သည် လောကီဈာန်သမာဓိ၏ အကျိုးတရား ဖြစ်သည်။

၁၆၆ ကက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိဇ္ဇာ)

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်(၁၀၈)ယောက်

သောတာပန်	၁၂
သကဒါဂါမ်	၁၂
အနာဂါမ်	၂၄
သုက္ခဝိပဿကရဟန္တာ	၁
သမထယာနိကရဟန္တာ	၁
မဂ္ဂဋ္ဌာန်	၄
စုစုပေါင်း	၅၄

ယင်း (၅၄)ပါးကို သဒ္ဓါဓူရ၊ ပညာဓူရ နှစ်ပါးနှင့်
မြှောက်သော် (၅၄ x ၂ = ၁၀၈) အရိယာ (၁၀၈) ပါးရသည်။

အခန်း (၅)

အရိယာဟူသည်

အရိယာ

ရှစ်ပါးသော လောကုတ္တရာတရားတို့ကို ထိုးတုင်း
သိမြင်ပြီးသော ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ရဟန္တာ၊ အနာဂါမ်၊
သကဒါဂါမ်၊ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်များကို အရိယာဟု ခေါ်ပါသည်။

၁၆၈ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာဓရိယ-ဘိဇ္ဇာ)

အရိယာမဂ်လေးပါး

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့ ထိုးထွင်းသိမြင်သော
တရားအားလျော်စွာမဂ်ရသော ပုဂ္ဂိုလ် (၄) ယောက်ရှိသည်။

၁။ သောတာပတ္တိမဂ်တရားကို သိမြင်ပြီးသော သောတာ
ပန်ပုဂ္ဂိုလ်။

၂။ သကဒါဂါမိမဂ်တရားကို သိမြင်ပြီးသော သကဒါဂါမိ
ပုဂ္ဂိုလ်။

၃။ အနာဂါမိမဂ်တရားကို သိမြင်ပြီးသော အနာဂါမိ
ပုဂ္ဂိုလ်။

၄။ အရဟတ္တမဂ်တရားကို သိမြင်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်။

အရိယာဖိုလ်လေးပါး

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ခံစားနိုင်သော
အရိယာမဂ်၏ အကျိုးဖြစ်သော ဖိုလ်စိတ်ရ ပုဂ္ဂိုလ် (၄)ယောက်
ရှိသည်။

၁။ သောတာပတ္တိဖိုလ်တရားကို သိမြင်ပြီးသော သောတာ
ပန် ပုဂ္ဂိုလ်။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်

၁၆၉

၂။ သကဒါဂါမိ ဖိုလ်တရားကို သိမြင်ပြီးသော သကဒါဂါမိ
ပုဂ္ဂိုလ်။

၃။ အနာဂါမိ ဖိုလ်တရားကို သိမြင်ပြီးသော အနာဂါမိ
ပုဂ္ဂိုလ်။

၄။ အရဟတ္တဖိုလ်တရားကို သိမြင်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်။

အရိယာအပြားမျိုး လေးပါး

၁။ အာစာရအရိယာ - မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သော
လူ၊ ရဟန်း၊ တိရစ္ဆာန်။

၂။ ဒဿနအရိယာ - ဣရိယာပုတ် လေးပါးနှင့်
ကြည်ညိုဖွယ်ရှိသော လူ၊ ရဟန်း၊
တိရစ္ဆာန်။

၃။ လိင်္ဂအရိယာ - ရဟန်းတော်မြတ်နှင့် ဝတ်စုံချင်း
အသွင်တူသော ပုဂ္ဂိုလ်။

၄။ ပဋိဝေဓအရိယာ - မဂ်ဖိုလ်တရား ရပြီးသော
ဘုရား အစရှိသော အရိယာ
(၈)ယောက်။

၁၇၀ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာဓရိယ-ဘိဓာ)

အရိယာပုဂ္ဂိုလ် (၉၆) ယောက်

သောတာပန်	၂၄
သကဒါဂါမ်	၁၂
အနာဂါမ်	၄၈
ရဟန္တာ	၁၂
စုစုပေါင်း	၉၆ ယောက်
(အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ် ပုဂ္ဂလံပညတ်)	

အရိယာပုဂ္ဂိုလ် (၁၀၈)

သောတာပန်	၁၂
သကဒါဂါမ်	၁၂
အနာဂါမ်	၂၄
သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာ	၁
သမထယာနိက ရဟန္တာ	၁
မဂ္ဂဋ္ဌာန်	၄
စုစုပေါင်း	၅၄

ရဟန္တာဟူသည်

၁၇၁

ယင်းတရား(၅၄) ပါးကို သဒ္ဓါကိုအရင်းပြု၍ မဂ်ဖိုလ်ရသော သဒ္ဓါစရ၊ ပညာကို အရင်းပြု၍ မဂ်ဖိုလ်ရသော ပညာစရ နှစ်ပါးနှင့် မြောက်ပွားသော အရိယာ (၁၀၈) ယောက်ဖြစ်ပါသည်။
(သုတ္တန်ပါစာ၊ ဓုဒ္ဓကပါဌ)

အရိယာအနွယ် တရား (၄) ပါး

အရိယာနွယ်ဝင် သူတော်စင်တို့ လိုက်နာပြုကျင့်ရသော တရားလေးပါး ရှိပါသည်။

အဝတ်သင်္ကန်း၌ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း၊

ဆွမ်းခဲဖွယ်ဘောဇဉ်၌ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း၊

ကျောင်းအိပ်ရာနေရာ၌ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း၊

ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းမှု၌ မွေ့လျော်ရခြင်း။

အရိယာဥစ္စာ (၇) ပါး

သဒ္ဓါ - ရတနာသုံးပါးဂုဏ်နှင့် ကံ-ကံ၏အကျိုးကို

ယုံကြည်ခြင်း၊

သီလ - အကျင့်သီလ၊

ဟိရိ - မကောင်းမှု၌ရှက်ခြင်း။

၁၇၂ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိဓာ)

ဩတ္တပ္ပ - မကောင်းမှု၌ ကြောက်ခြင်း၊

သုတ - အကြားအမြင်များခြင်း၊

စာဂ - စွန့်ကြဲပေးကမ်းခြင်း၊

ပညာ - မဂ်ဖိုလ်ပညာ။

အရိယာတို့၏ စကား (၁၀) ပါး

အပ္ပိစ္ဆကထာ - အလိုနည်းမှုနှင့်စပ်သောစကား၊

သန္တုန္တိကထာ - ရောင့်ရဲလွယ်မှုနှင့် စပ်သောစကား၊

ဝိဝေက ကထာ - ဆိတ်ငြိမ်မှုနှင့် စပ်သောစကား၊

အသံအဂ္ဂကထာ - ရှင်လူတို့နှင့် ရောနှောမဆက်ဆံ
လိုသောစကား၊ဝီရိယာရမ္ဘကထာ - ဝိပဿနာတရား ကြိုးစားအားထုတ်
မှုနှင့် စပ်သောစကား၊

သီလကထာ - သီလနှင့်စပ်သော စကား၊

သမာဓိကထာ - သမာဓိနှင့် စပ်သော စကား၊

ပညာကထာ - ဝိပဿနာပညာနှင့် စပ်သောစကား၊

ဝိမုတ္တိကထာ - မဂ်ဖိုလ်နှင့်စပ်သော စကား၊

ဝိမုတ္တိဉာဏ - ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်နှင့်

ဒဿနကထာ စပ်သောစကား။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၇၃

အရိယာ ရဟန္တာတို့ ကျင့်သုံးနေထိုင်သော
တရား (၁၀) ပါးဤလောက၌ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဤသူသည် အရိယာ
ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ သိနိုင်ခဲ့သည်ဟု ပြောဆိုကြကုန်သည်။အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ် ဟုတ်-မဟုတ်ကို အောက်ပါ အင်္ဂါ
(၁၀) ပါးကို အနုမာနဉာဏ်ဖြင့် ထောက်ဆ၍ ဉာဏ်မျက်စိဖြင့်
နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် သိနိုင်ပါသည်။ ယင်းအင်္ဂါ (၁၀) ပါးကို
အရိယူပဝါသ-အရိယာတို့ နေထိုင်ကျင့်သုံးလေ့ရှိသောတရား
ဟူ၍ ခေါ်ပါသည်။(၁) ပဉ္စဂ်ဝိပ္ပဟိနော - ကာမစန္ဒန္တ၊ ဗျာပါဒ၊ ထိနမိဒ္ဓ၊
ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဟူသော
ငါးပါးသော တရားတို့ကို ပယ်ပြီး
၍ နေခြင်း၊(၂) ဆဠင်္ဂသမန္နာဂတော - တပ်နှစ်သက်ဖွယ်ရှိသော ရူပါရုံကို
မြဲခြင်း၊ သဒ္ဓါရုံကို ကြားခြင်း၊
ဂန္ဓာရုံကို နှံ့ခြင်း၊ ရသာရုံကို
လျက်ခြင်း၊ ဗောဓဉာဏ်ကို တွေ့ထိ
ခြင်း၊ ခမ္မာရုံကို သိခြင်းတို့၌

၁၇၄

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မွှာစရိယ-ဘိအေ)

သာယာနှစ်သက်ခြင်းမရှိ၊ နှလုံး
မသာယာခြင်းလည်းမဖြစ် လျစ်
လျူရှု၍ နေခြင်းနှင့်သာ ပြည့်
စုံခြင်း။

(၃) ဧကာရက္ခော

- ကာယကံမှ၊ ဝစီကံမှ၊ မနောကံမှ
တို့ကို မလွန်ကျူးအောင် စောင့်
ရှောက်တတ်သော သတိနှင့်ယှဉ်
သော စိတ်နှင့်ပြည့်စုံစွာနေခြင်း။

(၄) စတုရာပယောနော

- ပညာဖြင့်ဆင်ခြင်၍ ဆွမ်းစသော
ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို မှီဝဲခြင်း
- ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၍ အချမ်း
အမှုတို့ကို သည်းခံခြင်း၊ *
- ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ကြမ်းတမ်း
သော ဆင်၊ မြင်း စသည်တို့ကို
ကြည့်ရှောင်ခြင်း၊
- ပယ်ဖျောက်သင့်သော ကာမ
ဝိဇာကံ စသော တရားတို့ကို
ပယ်ဖျောက်ခြင်း၊

ဤမှီရာ တရားလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံစွာနေခြင်း။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၇၅

(၅) ပဒုတ္တပစ္စေကသစ္စော - ငါ၏ ဉာဏ်အမြင်သည်သာလျှင်
မှန်၏၊ ငါ၏ အယူသာလျှင်
မှန်၏ဟူ၍ အသီးသီး ယူတတ်
သော ဒိဋ္ဌိသစ္စာကို ပယ်၍နေခြင်း၊

(၆) သမဝယသစ္စေသနော - ကာမစာဝ ကာမဂုဏ်ကို ရှာမှီး
ခြင်းတည်းဟူသော ကာမဝေသန
ကို ပယ်၍နေခြင်း၊ ဘဝကို ရှာမှီး
ခြင်းဟူသော ဘဝဝေသနကို ပယ်၍
နေခြင်း၊ မြတ်သောအကျင့်ကို
ရှာမှီးခြင်းမှ ငြိမ်းပြီးသည်ဖြစ်၍
ချမ်းသာစွာ နေခြင်း၊

(၇) အနဝိလာသကံ ပွေ၊ - ကာမသင်္ကပ္ပ၊ ဗျာပါဒသင်္ကပ္ပ၊
ဝိဟိံသ သင်္ကပ္ပတို့ကို ပယ်၍
နေခြင်း၊

(၈) ပဿဒ္ဓကာယသင်္ခါရော- သုခ ဒုက္ခကို ပယ်ခြင်းကြောင့်
ရှေ့စွာနိဗ္ဗိတံလျှင် သောမနဿ၊
ဒေါမနဿတို့၏ ချုပ်ခြင်း
ကြောင့် ဥပေက္ခာသည် ဖြစ်စေ
အပ်သော သတိ၏ စင်ခြင်းရှိ
သော စတုတ္ထဈာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍

(၁) ဝင်စား၍နေခြင်း၊

၁၇၆ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာဓရိယ-ဘိအေ)

- (၉) သုဝိမုတ္တစိတ္တာ - ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ မှ
စိတ်သည် လွတ်၍နေခြင်း၊
- (၁၀) သုဝိမုတ္တသညော - ငါသည်ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟကို
ပယ်အပ်ပြီး၊ အပြစ်ကို ဖြတ်အပ်
ပြီး၊ ထန်းပင်ငုတ်ကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီး
တစ်ဖန်မဖြစ်ခြင်းကို ပြုအပ်ပြီး
နောင်အခါ တစ်ဖန် မဖြစ်သော
သဘောရှိ၏ဟု သိရှိ၍နေခြင်း။

ဤဆယ်ပါးသော တရားနှင့် ပြည့်စုံစွာ သောတာပန်
သော အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အမြဲနေပါသည်။

ဤဆယ်ပါးရသော အရိယဝါသတရားနှင့် ပြည့်စုံသည်
မပြည့်စုံသည်ကို ထောက်ဆ၍ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ဟုတ်သည်
မဟုတ်သည်ကို သိရသည်။

အရိယာတို့ နှလုံးမသွင်းမပြုသော တရား (၈) ပါး

- သင်္ခါရတရားစုကို သုခဟု နှလုံးမသွင်းခြင်း၊
- အတ္တဟု နှလုံးမသွင်းခြင်း၊
- အမိကို မသတ်ခြင်း၊
- အဖကို မသတ်ခြင်း၊

ရဟန္တာဟူသည်

၁၇၇

- ရဟန္တာကို မသတ်ခြင်း၊
 - ဘုရားကို သွေးစိမ်းရှင်ထွက်အောင် မပြုခြင်း၊
 - သံဃာကို ဂိုဏ်းမခွဲခြင်း၊
 - ဘုရားသာသနာမှ တစ်ပါး အခြားဆရာ မရှာတော့ခြင်း။
- (ဧကဂုံတ္ထရပါဠိ - ၂၈)

အရိယာသာဝကတို့၏ဂုဏ်ကျေးဇူး (၃၀) ပါး

အရိယာသာဝကတို့တွင် မွန်မြတ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူး
တော်များ သုံးဆယ်ရှိပါသည်။

- ၁။ ကောင်းစွာပြေပြစ်နူးညံ့သော မေတ္တာစိတ်ရှိခြင်း၊
- ၂။ ပျက်စီး ပျောက်ဖျက်နှိမ်အပ်သော မာနရှိခြင်း၊
- ၃။ မတုန်မလှုပ်သော သဒ္ဓါတရားရှိခြင်း၊
- ၄။ ရွှင်မြူးသောစိတ်ကို ပြည့်စုံစွာ ဆုံးမခြင်းရှိ၍ ငြိမ်သက်
ချမ်းမြေ့သော သမာပတ်ကိုရခြင်း၊
- ၅။ မြတ်သောသီလရှိသည်ဖြစ်၍ ကောင်းသောအနံ့ဖြင့်
ထုံမွမ်းနေခြင်း၊
- ၆။ နတ်လူတို့ ချစ်မြတ်နိုးခြင်း၊
- ၇။ နှစ်သက်အပ်သောသူဟူ၍ အာသဝေါကုန်ပြီးသော
သူမြတ်တို့ တောင့်တအပ်ခြင်း၊

၁၇၈ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မဗ္ဗာစရိယ-ဘိဓာ)

- ၈။ နဝစ်လူတို့ ရှိသေအပ်၊ ရှိခိုးအပ်ခြင်း၊
 ၉။ ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်းအပ်ခြင်း၊
 ၁၀။ လူ့ရွာနတ်ပြည်၌ လူနတ်တို့နှင့် မရောနှောခြင်း၊
 ၁၁။ အနည်းငယ်သော အပြစ်၌လည်း ဘေးဟူရှိခြင်း၊
 ၁၂။ သမ္မတ္တိနှင့် ပြည့်စုံသော သူတို့အား မဂ်-ဖိုလ်အကျိုးကို ပြီးစေတတ်ခြင်း၊
 ၁၃။ အလိုရှိတောင့်တအပ်သော များမြောက်သော ပစ္စည်းတို့ကို ရရှိနိုင်ခြင်း၊
 ၁၄။ မြဲသောကျောင်း၊ အိပ်ရာနေရာမရှိခြင်း၊
 ၁၅။ ဈာန်နှင့်ယှဉ်၍ မြတ်သောနေလေ့ရှိခြင်း၊
 ၁၆။ ငွေ့ယုက်သော ကိလေသာကွန်ယက်ကို ဖျက်ဆီးခြင်း၊
 ၁၇။ မြတ်သော မဂ်ဖိုလ်တရားတို့ကို လျှို့ဝှက်ပုံးလွှမ်းခြင်း၊
 ၁၈။ လားလတ္တံ့သော ငတ်တို့ကို တားမြစ်ခြင်း၊
 ၁၉။ အပွနာသို့ ရောက်သောတရားရှိခြင်း၊
 ၂၀။ နှိမ်ချစွာ နေခြင်း၊
 ၂၁။ အပြစ်မရှိသော အသုံးအဆောင်ရှိခြင်း၊
 ၂၂။ ဂတိတရားမှ လွတ်ခြင်း၊
 ၂၃။ ယုံမှားသင်္ကာမှ ကူးမြောက်ခြင်း၊
 ၂၄။ ဝိမုတ္တိဈာန်ကို အလိုရှိခြင်း၊

ရဟန္တာဟူသည်

၁၇၉

- ၂၅။ မြင်အပ်သော တရားရှိခြင်း၊
 ၂၆။ မတုန်မလှုပ် မြဲသည်ဖြစ်၍ ဘေးကိုထားမြစ်စေသော သူတို့၏ မှီခိုရာသို့ ရောက်ခြင်း၊
 ၂၇။ ကောင်းစွာပြတ်အပ်သော အနာသုရှိခြင်း၊
 ၂၈။ အာသဝေါကုန်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း၊
 ၂၉။ ငြိမ်သက်ချမ်းမြေ့သော သမာပတ်၌ များစွာနေလေ့ရှိခြင်း၊
 ၃၀။ ရဟန်းကျေးဇူး ဂုဏ်နှင့် အလုံးစုံ ပြည့်စုံခြင်း။

အရိယာတို့ အသိဉာဏ် (၇)ပါး

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် လွန်မြတ်သော တရားထူးကို သိမြင်ရရှိပြီးသူများ ဖြစ်ကြသည့် အလျောက် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မရရှိနိုင်သော အသိဉာဏ် (၇) ပါးကို ရရှိကြသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။

- ၁။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည် အမှန်တရားတို့ကို အမှန်အတိုင်း သိမြင်နိုင်အောင် တားဆီးတတ်သော ကာမရာဂစသော ပရိယုဋ္ဌာန် ကိလေသာများ မိမိ၌ရှိ-မရှိဟု စဉ်းစားဆင်ခြင် သည်ရှိသော် မိမိ၌ ထိုကိလေသာများ မပယ်ရှားရသေးမှ မရှိ။ မိမိမှာ သစ္စာတို့ကို သိခြင်းငှာ ကောင်းစွာထားအပ်ပြီး ဖြစ်ကြောင်းသိ၏။

- ၂။ ထိုအသိဉာဏ်ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့လာပွားများနေသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိ၏စိတ်ထဲ၌ ငြိမ်သက်တည်ကြည်မှု ရှိပါသလော၊ ကိလေသာငြိမ်းအေးမှု ရှိပါသလောဟု ဆင်ခြင်သောအခါ တည်ကြည်ငြိမ်းအေးမှု ရှိ၏ဟု သိ၏။
- ၃။ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိရရှိထားသော မဂ်ဉာဏ်အမြင်မျိုးကို ရထားသော သာသနာပ သမဏ ဗြဟ္မဏ အမည်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်များ ရှိ-မရှိ စဉ်းစားသောအခါ မရှိဟု ပိုင်နိုင်စွာသိ၏။
- ၄။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည် ကုစားထမြောက်နိုင်သော အာပတ်တစ်ခုသင့်ပြီဆိုလျှင် ထိုအာပတ်ကို ဘုရားရှင်ကိုဖြစ်စေ၊ သီတင်းသုံးဖော်တို့အား ဖြစ်စေ ထင်စွာပြောကြားခြင်းမှာ မဂ်နှင့်ပြည့်စုံသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သဘာဝပင်ဖြစ်၏။ ထိုသဘာဝမျိုး ငါ့မှာရှိ၏ဟု သိ၏။
- ၅။ မွေးခါစ သားငယ်ရှိသော နွားမသည် မလွဲသာ၍ မြက်ကို စားနေရသော်လည်း သားနွားငယ်ကို စိုးရိမ်စိတ်ဖြင့် စောင့်ငဲ့ကြည့်ရှုတတ်သကဲ့သို့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း မလွဲသာ၍ သီတင်းသုံးဖော်တို့၏ အမှုကိစ္စကြီးငယ်တို့ကို ပြုနေရသော်လည်း မိမိ၏စိတ်မှာ သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်ကြံရေး၌သာ ငဲ့ကွက်လိုလားရ

- ရှိတတ်သည်မှာ သဘာဝပင်ဖြစ်သည်။ ထိုသဘာဝမျိုး ငါ့မှာရှိသည်ဟု သိ၏။
- ၆။ ဘုရားရှင် တရားဟောကြားသောအခါ လိုလိုလားလား ရိုသေစွာ စူးစိုက်နာကြားတတ်ခြင်းမှာ အရိယာတို့၏ ခွန်အားပင်။ ထိုခွန်အားမျိုး ငါ့မှာ ရှိ၏ဟု သိ၏။
- ၇။ ဘုရားရှင် တရားဟောသောအခါ အနက်အဓိပ္ပာယ်တို့ကို သိရှိခြင်း၊ တရားဒေသနာတို့ကို နားလည်ခြင်း၊ သဘောကျခြင်း၊ နှစ်သက်ခြင်း၊ တရားနှင့်စပ်သော နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းတို့မှာ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ခွန်အားပင်။ ထိုခွန်အားမျိုး ငါ့မှာရှိ၏ဟု သိ၏။
- ဤခုနစ်ပါးသည် ပုထုဇဉ်နှင့် မဆိုင်သောအရိယာတို့၏ အသိဉာဏ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။
(မူလပဏ္ဏာသ၊ စူဠယမ္မဝဂ္ဂ-ကောသန္တိသုတ်)

အခန်း (၆)

ရဟန္တာအကြောင်းအရာများ

ရဟန္တာ (၂) မျိုး

- ၁။ ဈာန်ရသော ရဟန္တာ၊
 - ၂။ ဈာန်မရသော ရဟန္တာ။
- ပုထုဇဉ် သေက္ခမဂ္ဂါလ်တွင်လည်း-
- ၁။ ဈာန်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်
 - ၂။ ဈာန်မရသော ပုဂ္ဂိုလ်
- ဟူ၍ရှိသည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၈၃

လူရဟန္တာ

လူဝတ်ကြောင်နှင့် ရဟန္တာဖြစ်လျှင် လူ၏အသွင်သည် ယုတ်ညံ့၍ မြင့်မြတ်သောဂုဏ်ကို မဆောင်နိုင်ရကား ထိုလူ ရဟန္တာဖြစ်သော နေ့၌ပင်လျှင် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံရသည်။ (သို့မဟုတ်) ရဟန်းအသွင်သို့ ပြောင်းရသည်။

(သမ္မောဟအဋ္ဌကထာ၊ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ)

နတ်ရဟန္တာ

နတ်ရဟန္တာတို့တွင် ဘုမ္မစိုးနတ်ရဟန္တာများမှာ အသက် ကုန်ဆုံးသည်အထိ တည်နိုင်ကြသည်။ ကာမာဝစရ နတ်ပြည် (၆) ထပ်မှ နတ်များ ရဟန္တာဖြစ်လျှင်ကား တစ်ကိုယ်တည်း တည်နေရာအရပ် မရှိခြင်းကြောင့် ရဟန္တာအဖြစ်ဖြင့် ကြာရှည်စွာ မတည်ဘဲ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံရသည်။ အနာဂါမိ ဖြစ်သွားပါမူ စူပဘုံသို့ ပြောင်းရွှေ့ရသည်။

ဗြဟ္မာရဟန္တာ

ဗြဟ္မာရဟန္တာများသည် သက်တမ်းကုန်ဆုံးသည်အထိ နေလိုက နေနိုင်ကြသည်။

၁၈၄ စာကုသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘိဓာ)

အရဟတ္တမဂ်နှင့် ဘုရားရဟန္တာ

ဘုရားရှင်၏ အရဟတ္တမဂ်သည် အလုံးစုံသော ဂုဏ်တော်တို့ကို အပြည့်အစုံ ပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏ အရဟတ္တမဂ်သည် ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ကိုသာ ပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။

သာဝက ရဟန္တာ၏ အရဟတ္တမဂ်သည် အလုံးစုံသော ဂုဏ်တို့ကို အပြည့်အစုံ မပေးစွမ်းနိုင်ပါ။

(နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် အဋ္ဌကထာ)

ရဟန္တာတို့ အာသဝေါတရား ကုန်ပုံ

ရဟန္တာတို့ အာသဝေါတရား ကုန်ပုံနှင့် ပတ်သက်၍ ဘုရားရှင်သည် ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် ဝါသီဝဋ်သုတ်၌ဟောတော်မူခဲ့ပါသည်။

“ရဟန်းတို့၊ သိသောသူ၊ မြင်သောသူတို့အား အာသဝေါတရားတို့ ကုန်ခြင်းကို ငါဘုရား ဟောတော်မူ၏။ မသိသောသူ၊ မမြင်သောသူအား အာသဝေါတရား ကုန်ခြင်းကို ငါဘုရား ဟောတော်မမူ”

ရဟန္တာဟူသည်

၁၈၅

ရုပ်ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်စသည်တို့သည် ဤသဘောရှိ၏။

ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းသည် ဤသို့ သဘောရှိ၏။

ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့၏ ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သည် ဤသို့ သဘောရှိ၏။

ဤသို့သိသောသူ၊ မြင်သောသူအား အာသဝေါတရားတို့ ကုန်ခြင်းသည်ဖြစ်၏။ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌ နှလုံးမသွင်းသော ရဟန်းအား ငါ၏စိတ်သည် အာသဝေါတရားတို့မှ လွတ်ရမူ ကောင်းလေစွဟူသော အလိုဆန္ဒသည် ဖြစ်ရာ၏။ ထိုသို့ပင် ဖြစ်သော်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား သတိပဋ္ဌာန်စသော ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့ကို မပွားများက အာသဝေါတရားတို့မှ မလွတ်နိုင်ကုန်ချေ။

ဥပမာအားဖြင့် ကြက်မသည် ဥများစွာ ဥထားသော်လည်း ကြက်ဥတို့ကို ကောင်းစွာ မပုပ်ကုန်။ ကောင်းစွာ အပူအနံ့မပေးဘဲ ငါ၏ကြက်ဥတို့မှ ကြက်သူငယ်များ ဥဥမှဖောက်၍ ထွက်လာပါစေသတည်းဟု တောင့်တ၍ မရသကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ကြက်မသည် ကြက်ဥမှ ကြက်သူငယ်တို့ကို ထွက်ပေါက်စေလိုသော် ကောင်းစွာပုပ်၍ ကောင်းစွာ အပူအနံ့ပေးရမည်။

ထိုနည်းတူ အာသဝေါတရား ကင်းလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သတိပဋ္ဌာန် စသော ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့ကို ပွားများသည်ရှိသော် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ မစွဲလမ်းမှု၍ လေးပါးသော အာသဝေါတရားတို့မှ ကင်းလွတ်လေသည်။

တစ်ဖန် ဥပမာအားဖြင့် သစ်ရွေသမား၏ ပဲခွပ်ရိုး၌ လက်ချောင်းရာတို့သည် ထင်ကုန်၏။ ထိုသစ်ရွေသမား၏ စိတ်၌ ငါ၏ပဲခွပ်ရိုးသည် ယနေ့ကုန်လတ္တံ့၊ နက်ဖြန်ကုန်လတ္တံ့၊ သဘက်ခါ ကုန်လတ္တံ့ဟု ဤသို့ကားမဖြစ်။ ကုန်သောအခါ၌သာ သိသောဉာဏ်ဖြစ်သည်။

ဤအတူသာလျှင် ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် ယှဉ်သော ရဟန်းအား ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော အာသဝေါတရားတို့သည် ယနေ့ကုန်မည်၊ နက်ဖြန်ကုန်မည်၊ သဘက်ခါကုန်မည်ဟု ဤသို့ကား မဖြစ်သော်လည်း ထိုရဟန်းအား ကုန်သောအခါသာလျှင် ကုန်သည်ကို သိခြင်းသည်ဖြစ်၏။

တစ်ဖန် ဥပမာအားဖြင့် သမုဒ္ဒရာ၌ကြီးဖြင့်ဖွဲ့အပ်သော လှေဖြင့်သွားသည်ရှိသော် ယင်းကြီးကိုရေ၌ ခြောက်လတာမျှ ကုန်စေ၏။ ဆောင်းအခါ၌လည်း ကုန်းပေါ်သို့တင်၏။ လေနေတို့ဖြင့် ခြောက်သွေ့ကြကုန်၏။ ထိုခြောက်သွေ့သော ကြီးတို့ကို မိုးဖြင့်စွတ်စိုပြန်သော် ပြုတ်ပျက်သွေးမြည်ကုန်သကဲ့သို့ ထိုအတူ

ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်း၌ နှလုံးသွင်းခြင်းနှင့် ယှဉ်သော ရဟန်းအား နည်းသော ဆင်းရဲငြိုငြင်ခြင်းဖြင့်သာ သံယောဇဉ်တို့သည် ပုပ်ဆွေးငြိမ်းကုန်ကြသည်။

ပဋိသန္ဓိဒါ (၄) ပါး

မြတ်စွာဘုရားနှင့် ပါရမီဆုပြည့်ပြီးသော သာဝကကြီးတို့၏ ခွဲခြားစိတ်ဖြာသိအပ်သော ဉာဏ်လေးပါးဖြစ်ပါသည်။

အတ္တပဋိသန္ဓိဒါ - အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတရားစု၊ နိဗ္ဗာန်ပါဠိတော်၏ အနက်သဘော၊ ဝိပါကံစိတ်၊ ကြိယာစိတ်၊ ယင်းငါးပါး တရားစု။

ဓမ္မပဋိသန္ဓိဒါ - အကျိုးကိုဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းဟူသမျှ၊ အရိယာမဂ်လေးပါး၊ ပါဠိတော်အစဉ်၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် ယင်းငါးပါး တရားစု။

နိရုတ္တိပဋိသန္ဓိဒါ - ဆိုခဲ့သော အတ္တငါးမျိုး၊ ဓမ္မငါးမျိုးနှင့် ဆိုင်ရာ သဒ္ဓါ၊ ပုဒ်၊ ပါဠိဆယ်ပါးတို့ကို ကျွမ်းကျင် နားလည်မှု။

၁၈၈ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိဓာ)

ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ - အထက် ပဋိသမ္ဘိဒါ သုံးပါးကို
ထူးထွေကွဲပြား ပိုင်းခြား ဝေဖန်၍
သိသောဉာဏ်။

(ယင်းကို သဗ္ဗတ္တကပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ဟူ၍လည်းခေါ်သည်။)
(စတုကန့်တ္တရ - ပါ ၄၇၉)

ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ရကြောင်းအင်္ဂါများ

ပုဗ္ဗယောဂ - ရှေးဘဝ၌ ယင်းဉာဏ်မျိုးစေ့ရအောင်
ဆုတောင်းစိုက်ပျိုးခဲ့ခြင်း။

ဗာဟုသစ္စ - အကြားအမြင်များခြင်း။

ဒေသိကဘာသာဆေက - ဒေသ အမျိုးမျိုးတို့၌ ပြောကြား
သော ဘာသာစကား အမျိုးမျိုးတို့ကို
တတ်သိလိမ္မာခြင်း။

အာဂမ - ဘုရားဟော ပါဠိတော်များကို အာရုံ
ဆောင်နိုင်ခြင်း။

ပရိပုစ္ဆာ - ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့၌ မေးမြန်း
လေ့ရှိခြင်း။

အဓိဂမ - ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားကိုရခြင်း။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၈၉

ဂုရုသန္နိဿယ - ဗဟုသုတ ပြည့်စုံသော ဆရာထံပါး၌
ဆည်းကပ်စားခြင်း။

မိတ္တသမ္ပတ္တိ - ပညာရှိ မိတ်ဆွေကောင်းတို့နှင့်
ပြည့်စုံခြင်း။

အဘိညာဏ်ခြောက်ပါး (ဆဋ္ဌဘိညာ)

အလွန်အကျိုး အထူးသိတတ်သော ဉာဏ်အမြင်။

၁။ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ် - နတ်မျက်စိတို့ကဲ့သို့ အထူး
မြင်တတ်သောဉာဏ်။

၂။ ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဏ် - နတ်နားကဲ့သို့ အထူးကြား
တတ်သောဉာဏ်။

၃။ ပရစိတ္တဝိဇာနနအဘိညာဏ် - သူတစ်ပါးတို့၏ စိတ်ကို
သိတတ်သောဉာဏ်။

၄။ ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဏ် - အထူးထူးသော တန်ခိုးပြစွမ်း
နိုင်သော ဉာဏ်။

၅။ ပုဗ္ဗေနိဝါသအဘိညာဏ် - ရှေးဘဝ ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်ကို
အစဉ် အောက်မေ့နိုင်
သောဉာဏ်။

၁၉၀

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မွေစရိယ-ဘီအေ)

၆။ အာသဝက္ခယအဘိဉာဏ် - ကိလေသာ အာသဝေါ ကုန်
ခန်းစေသော အရဟတ္တ
မဂ်ဉာဏ်။

(ဤအဘိဉာဏ်ခြောက်ပါးတွင် ရှေးငါးပါးကို နောက်
အဘိဉာဏ်ဟု မှတ်ရပါသည်။ သာသနာ့အခါမျိုး၌ သမထ
တရားအားထုတ်သော် ယင်းအဘိဉာဏ်ငါးပါးကို ရနိုင်ပါသည်။)

ဝိဇ္ဇာ(၃)ပါး (တောဝိဇ္ဇပတ္တ)

- ၁။ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၊
- ၂။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၊
- ၃။ အာသဝက္ခယဉာဏ်။

ဝိဇ္ဇာ (၈) ပါး

အထူးသဖြင့် သိကြောင်းဖြစ်သော အလင်းရောင်
ဉာဏ်အပြား (၈) ပါး။

- ၁။ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၊
- ၂။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၊
- ၃။ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၊

ရဟန္တာဟူသည်

၁၉၁

- ၄။ အာသဝက္ခယဉာဏ်၊
- ၅။ ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇာဉာဏ်၊
- ၆။ စေတောပရိယဉာဏ် - စိတ်အစဉ်ကိုလိုက်၍
သိသောဉာဏ်
- ၇။ မနောမယိဒ္ဓိဉာဏ် - စိတ်ကြံတိုင်း ပြီးစေနိုင်သော
ဉာဏ်
- ၈။ ဝိပဿနာဉာဏ် - ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ် အရပ်ရပ်။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိတွေဝေစေမှု

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား သတိတွေဝေမှုများ မရှိကြပါ။
(မိလိန္ဒပဉ္စာ)

ရဟန္တာ၏ကုသိုလ်ဒါန

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒါနစသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုများ
ပြုကြပါသည်။ သို့သော် ဆန္ဒရာဂကင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်
ထိုရဟန္တာများ ပြုအပ်သော ဒါနစသော ကောင်းမှုကုသိုလ်တို့ကို
ကုသိုလ်ဟု မခေါ်ရဘဲ ကြိယာဟူသာ ခေါ်သည်။
(ဥပရိပဏ္ဏာသဒ္ဓကထာ)

၁၉၂ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မွေစရိယ-ဘိအေ)

ရဟန္တာပယ်သော ကိလေသာ

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ရူပတဏှာ၊ အရူပတဏှာတည်းဟူသော ဘဝတဏှာနှင့် မာန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဝိဇ္ဇာ ယင်းကိလေသာတို့နှင့်တကွ ကိလေသာအလုံးစုံတို့ကို အကုန်ပယ်သတ်အပ်ပါသည်။ အဝိဇ္ဇာချုပ်သွားပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပညာဘိသင်္ခါရစသော အကြောင်းကံတို့ကို ပယ်သတ်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

(ဥဒါန်းပါဠိတော်)

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝါသနာနှင့်မောဟ

သာဝကရဟန္တာများသည် မောဟကိုသာ ပယ်နိုင်သည်။ ဝါသနာကို မပယ်နိုင်ပါ။ ဘုရားမှသာလျှင် ဝါသနာနှင့် မောဟကို ပယ်နိုင်ပါသည်။ ရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မျောက်ဖြစ်ခဲ့စဉ်က အထုံဝါသနာပါလာသောကြောင့် ဝါသနာကို မစွန့်နိုင်သောကြောင့် ဆွမ်းစားပင့်သော ဒါယကာရှေ့မှာပင် မြောင်းကိုခုန်၍ ကူးလေသည်ဟုဆိုသောဝတ္ထုကို ထောက်ရှု၍ သိရပါသည်။

(ဋီကာကျော်-မဏိသာရမဉ္ဇူသာ)

ရဟန္တာဟူသည်

၁၉၃

ရဟန္တာ ဘေးကိုရှောင်သည်

ရဟန္တာများသည် ကြောက်ရွံ့ခြင်း၊ ဒေါသမရှိတော့သော်လည်း ဘေးရန်ရှောင်ရှားလေ့ရှိသည်။ ဥပမာ--- အရှင်မောဂ္ဂလာန်သည် သူခိုးတို့၏ ဘေးရန်ကို ရှောင်ခဲ့လေသည်။ မိလိန္ဒပဉ္စာတွင် မိလိန္ဒမင်းကြီးကို ကြောက်ခြင်းဒေါသမရှိသော်လည်း ရဟန္တာတို့သည် မိလိန္ဒမင်းကြီး၏ အနှောင့်အယှက်ကို ရှောင်တိမ်းသောအားဖြင့် ဟိမဝန္တာတောသို့ ကြွတော်မူလေသည်။

(မိလိန္ဒပဉ္စာ)

ရဟန္တာများအရိုးဆက်ပုံ

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အရိုးတော်များသည် သံကွင်းဆက်ကဲ့သို့ ကွင်းဆက်ဖြစ်သည်။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ အရိုးဆက်မှာ ချွန်းချိတ်ကဲ့သို့ ချိတ်၍ဆက်သည်။

သာဝကရဟန္တာတို့၏ အရိုးကား ပကတိလူသားတို့၏ အရိုးကဲ့သို့ ထိပ်ချင်းတော့ဆက် ဆက်၏။

(မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ၊ မာရတဇ္ဇနိကသုတ်)

၁၉၄

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာဓရိယ-ဘိအေ)

ရဟန္တာမဖြစ်မီ မသေနိုင်

နောက်ဆုံးဘဝရောက် ရဟန္တာလောင်းများသည် ရဟန္တာမဖြစ်သေးမီ ရလတ္တံ့သော အရဟတ္တမဂ် အာနုဘောဏှကြောင့် မသေနိုင်ပါ။

ဥပမာ— ရဟန္တာ အရှင်ဗာကုလ မထေရ်သည် ငယ်စဉ်က ငါး၏ဝမ်းထဲ၌ရောက်၍ မသေခဲ့ခြင်းသည် နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန္တာလောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

အရှင်သံကိစ္စမထေရ်သည် ကိုယ်ဝန်တည်နေစဉ်ကပင် မိခင်သေ၍ မီးတင်ရှိသည်ရှိသော်လည်း ထင်းပုံထက်၌ မသေခြင်းသည် နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန္တာဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ (၃) ဣဒ္ဓိဝိဓနိဒ္ဒေသ)

ရဟန္တာအလောင်း ပုပ်-မပုပ်

ရဟန္တာအလောင်းများ မပုပ်မသိုးဟုပါဠိအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ကျမ်းကြီးကျမ်းငယ်၌မပါ။ သို့အတွက် တစ်စုံတစ်ရာ ပြုပြင်ချက်မရှိက ပုပ်သည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

“ချစ်သားဝတ္တလီ- ငါဘုရား၏ ရူပကာယတည်း ဟူသော အပုပ်ကောင်ကို ကြည့်ရှုနေသဖြင့် သင့်အား အဘယ်အကျိုး ရပါအံ့နည်း”

ရဟန္တာဟူသည်

၁၉၅

သက်တော်ထင်ရှားရှိသော ဘုရားရှင်၏ ရုပ်ကိုယ်တော်သော်မှ အပုပ်ကောင်ကြီးဟု ဟောထားပါမူ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်သော ရဟန္တာအလောင်းမှာ ပုပ်မည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

သို့ရာတွင် အဘိညာဏ်သမာပတ်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာမူ အဘိညာဏ် တန်ခိုးအားဖြင့် စိတ်အလိုရှိသည့်အတိုင်း အဓိဋ္ဌာန် ခဲ့လျှင် မပုပ်မသိုးဘဲရှိပါသည်။

ရဟန္တာ ဓာတ်တော်

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ဓာတ်တော်ဖြစ်၍ ကျန်သည် မဟုတ်ပါ။ အဘိညာဏ်သမာပတ်ရ၍ အဘိညာဏ်စွမ်းအားဖြင့် အလိုရှိတိုင်း၊ ဓိဋ္ဌာန်သော်မှသာ ဓာတ်တော်များ ကျန်ရစ်နိုင်ပါသည်။

မိမိအရပ်၌ စေတီတည်ပြီးလျှင် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သူ အပေါင်းသည် နတ်ပြည်သို့ ရောက်နိုင်ပါစေသတည်းဟု နှလုံးသွင်းတော်မူ၍ အဓိဋ္ဌာန်ထားခဲ့သော ဓာတ်တော်များ ကြွင်းကျန်ရစ်ပါသည်။

(သုတ်မဟာဝါ ဗဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်)

၁၉၆ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘိအေ)

ရဟန္တာနှင့် အာပတ်

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား အာပတ်သင့်-မသင့်တွင် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် အာပတ်သင့်သေးသည်။ လောကဝဇ္ဇအာပတ်သို့ကား မရောက်နိုင်ပေ။ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ အာပတ်သို့ကား ရောက်နိုင်သည်။

ဤတွင် အကုသလကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးကို လောကဝဇ္ဇဟု ခေါ်ပါသည်။ လူတို့အား အပြစ်မရှိ။ ရဟန်းတို့အားသာ ပညတ်ခြင်းကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇဟု ဆိုပါသည်။

ရဟန္တာများတွင် အချို့သော ရဟန္တာသည် သိက္ခာပုဒ်အလုံးစုံကို မသိနိုင်ပေ။ အလုံးစုံ မသိခြင်းကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇအာပတ်သို့ ရောက်ရသည်များ ရှိပါသည်။

ရဟန္တာဟု ထင်မှတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အာပတ်

ရှည်မြင့်စွာ ကာလပတ်လုံး ကိလေသာထကြွလှုပ်ရှားမှု မဖြစ်ပေါ်သော သမထဝိပဿနာ ယောဂီ၊ အာရဒ္ဓဝိပဿက ယောဂီ၊ဝစရ (အားထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ရှိသော) ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့ကိုယ် မိမိရဟန္တာဟု ထင်မှတ်နေကြသည်။

ရဟန္တာဟုသည်

၁၉၇

ရဟန္တာဟု မှတ်ထင်၍ အဓိမာန (လွန်ကဲသော မာနမရသေးသော ဈာန်ကို ရသည်ဟူသောမာန်) ဖြင့် ရဟန္တာဟု ပြောဆိုသော ရဟန်းအား တစ်စုံတစ်ရာ အာပတ်မသင့်ပါ။

(ဝိနယပါရာဇိကပါဠိတော်)

ရဟန္တာဟု အခေါ်ခံကာ အပြစ်ရှိ-မရှိ

ရဟန္တာမဟုတ်ဘဲ ရဟန္တာဟု အခေါ်ခံရုံမျှနှင့် အပြစ်မရှိပါ။

ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ၊ ပဿာဒဗဟုလ ပုဏ္ဏားဝတ္ထုခြံ--

“ရဟန်းတို့- နိစ္စဘတ်ဆွမ်းဒါယကာ ပုဏ္ဏားက ရဟန္တာဟု ခေါ်သည်ကို အသင်တို့ သာယာကြကုန်သလော” ဟု မေးသည်။

“အရှင်ဘုရား- ပုဏ္ဏားက ရဟန္တာဟု ခေါ်ဆိုသည်ကို မသာယာကြကုန်ပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထားသည်။

“ရဟန်းတို့- လူတို့က ကြည်ညိုလှ၍ ရဟန္တာဟု ခေါ်ဆိုကြခြင်းသာဖြစ်သည်။ ချစ်သားရဟန်းတို့ကို ကြည်ညို၍ ရဟန္တာမဟုတ်ဘဲ ရဟန္တာဟု အခေါ်ခံရခြင်း၌ ရဟန်းတို့အား တစ်စုံတစ်ရာ အပြစ်မရှိပါ။ အာပတ်မသင့်ပါ။”

၁၉၈ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မွေ့စရိယ-ဘီအေ)

ရဟန္တာမဟုတ်ဘဲ ဝန်ခံပြောဆိုမှု

ရဟန္တာမဟုတ်မှန်းသိလျက် ရဟန္တာဟု ဝန်ခံပြောကြားလျှင် အပြစ်ရှိသည်။ ရဟန်းတော်များမှာ ပါရာမီက အာပတ်သို့ သင့်ရောက်တတ်သည်။

(ပါရာမီကပါဠိတော်)

“ချစ်သားရဟန်းတို့ ဤလောကကြီး၌ အချို့သော အချည်းနှီးသော ယောက်ျားတို့သည် လောကုတ္တရာ တရားထူးကို ရသိခြင်းမရှိဘဲလျက် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရယ်ရွှင်ဖွယ်ကဲ့သို့ ပြကာ မိမိကိုယ်ကို ရဟန္တာဟု မှတ်ထင်လေအောင် လုပ်ဆောင် ပြောဆိုတတ်ကြကုန်၏။ ထိုအချည်းနှီးသော ယောက်ျားတို့သည် နောင်အခါဝယ် ကြီးစွာဆင်းရဲပင်ပန်းခြင်းသို့ ရောက်လတ္တံ့”

ဟု ဘုရားရှင်က ဝိနည်းမဟာဝါဒ၌ ဟောတော်မူခဲ့ပါသည်။

ရဟန္တာထင်မှတ်၍ လှူဒါန်းသော ပစ္စည်းလေးပါး သုံးဆောင်ကောင်း-မကောင်း

ရဟန္တာမဟုတ်ဘဲ ရဟန္တာဟု ထင်မှတ်၍ လှူဒါန်းအပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို နှစ်သက်ရွှင်လန်း သာယာလျက် မသုံးဆောင်အပ်ပါ။

ရဟန္တာဟူသည်

၁၉၉

ရဟန္တာဖြစ်အောင် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို အားထုတ်ဖြည့်ကျင့်မည်ဟု အားထုတ်လျက်သာ သုံးဆောင်ခြင်းကို ပြုသင့်ပါသည်။

(ပါရာမီကအဋ္ဌကထာ စတုတ္ထပါရာမီက)

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အခြင်းအရာနှစ်ပါး

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အခြင်းအရာ နှစ်ပါးရှိပါသည်။

၁။ မိမိရရှိအပ်သော တရားထူးဝိသေသကို တစ်လောကလုံး လျင်မြန်စွာ ထိုးထွင်း၍ ရကြပါမူ ကောင်းလေစွဟု စိတ်အကြံဖြစ်ခြင်း။

၂။ မိမိတရားထူး ဝိသေသရရှိသည့်အဖြစ်ကို ရတနာအိုးကောင်းကိုရသော ယောက်ျားကဲ့သို့ သူတစ်ပါးအား မပြောကြားလိုခြင်း။

(သံယုတ်အဋ္ဌကထာ၊ သဂါထာဝဂ္ဂ)

ဤတရားနှစ်ပါးကို လက်ကိုင်ထားသောကြောင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များသည် မိမိအရိယာ ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်းကို မပြောကြားလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ အရိယာဖြစ်ကြောင်းကို မပြောကြားကောင်း၍ မပြောကြားကြခြင်း မဟုတ်ပေ။ အကျိုးများမည့်

သူများဖြစ်လျှင် ပြောကြား၍ အကျိုးယုတ်မည့်သူများဖြစ်လျှင် ပြောကြားခြင်း မပြုဟု မှတ်သင့်ပါသည်။

အထူးအားဖြင့်ကား ပေါ်လွင်ထင်ရှားလို၍ လည်းကောင်း၊ ဂုဏ်ဖော်လို၍ လည်းကောင်း၊ ကျော်ကြားလို၍ လည်းကောင်း၊ ပြောကြားခြင်းမျိုးကို လုံးဝမပြောအပ်ပေ။ တကယ်အရှိယာ ရဟန္တာအစစ်များသည် ဤသို့ သောသဘောကို လုံးဝမပြုလုပ်ကြပေ။

အရိယာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့၏ အရိယာ ရဟန္တာအဖြစ်ကို မည်သူအားမျှ ပြောကြားလိုခြင်းမရှိပေ။

“ချစ်သား ရဟန်းတို့-- သောဏကဲ့သို့သော အမျိုးကောင်းသားတို့သည် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်ကြကုန်သော်လည်း မိမိရဟန္တာဖြစ်ကြောင်းကို ငါဘုရားကိုသော်မှ တိုက်ရိုက် ပြောကြား လျှောက်ထားလိုစိတ် မရှိဘဲ ရဟန္တာတို့၏ ခြင်းအရာမျှ လောက်ကိုသာသွယ်ဝိုက်၍ လျှောက်ထားကြကုန်၏” ဟု ဘုရားရှင်က သုတ်မဟာဝါ ပါဠိ၌ မိန့်ကြားခဲ့ပါသည်။

“အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား သောတာပန် စသည်တို့တွင် တစ်ယောက်ယောက် ဖြစ်သွားခဲ့သည်ရှိသော် မိမိ၏ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်စသည်၏အဖြစ်ကို သိစေခြင်းငှာ အလိုမရှိ

ခြင်းသည် အဓိကမအပ္ပိစ္ဆမည်၏” ဟု ဘုရားရှင်ဟောကြားခဲ့ပါသည်။

(မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ၊ ပူရာဘောဒသုတ်)

ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်း ရဟန်းချင်း ဝန်ခံပြောအပ်

ရဟန္တာ ဟုတ်လျှင်ဟုတ်ကြောင်းကို ရဟန်းတော်များ အချင်းချင်း ပြောဆိုကောင်းပါသည်။ လူသာမဏေတို့ကို မပြောကြားကောင်းပါ။ ပြောကြားလျှင် ပါစိတ်အာပတ်သင့်ပါသည်။

ပုံစံပြုရသော်- မထေရ်- ကြီးတစ်ပါးနှင့် ရဟန်းငယ်တစ်ပါးတို့ ဆွမ်းခံဝင်၍ ကျောင်းသို့ ပြန်ရောက်သည့်အခါ မထေရ်ကြီးက ရဟန်းငယ်ကို---

“ငါ့ရှင်-- သင်သည် ထောက်တည်ရာကို ရပြီလော” ဟု မေးသည်။

“တပည့်တော်ထောက်တည်ရာရပါပြီ။ တပည့်တော် သောတာပန်ပါဘုရား” ဟု ရဟန်းငယ်က လျှောက်ထားသည်။

“သင်သည် အထက်မဂ်ကို ရအောင် အားမထုတ်တော့နှင့်၊ ရဟန္တာကို စွပ်စွဲ ပြောဆိုမိပြီ”

ဟုဆိုရာ ရဟန်းငယ်က မထေရ်ကြီးကို ဝန်ချတောင်းပန်လေသော် အရိယူပဝါဒကံက လွတ်သွားသည်။

(ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်)

ဤ၌ရဟန္တာကလည်း မိမိရဟန္တာဖြစ်ကြောင်းကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားသည်။ သောတာပန်ကလည်း သောတာပန်ဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

နောက်ဖြစ်ရပ်တစ်ခုမှာ--

မဟာသံဃရက္ခိတ မထေရ်ကြီးကို အစည်းအဝေးသို့ ရောက်လာသော ရဟန်းများက လျှောက်ထားသည်မှာ--

“အရှင်ဘုရား-- အရှင်ဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူခါနီး အချိန်၌ လောကုတ္တရာ တရားထူး ဝိသေသကို ဖြစ်စေနိုင်တော်မူခြင်းသည် အလွန်တရာ ခဲယဉ်းသည်ကို ပြုနိုင်ပေစွ ဘုရား”

ဟု လျှောက်ထားကြသည်။ ထိုအခါ မထေရ်ကြီးက -

“ငါ့ရှင်တို့-- ဤသို့သော လောကုတ္တရာ တရားထူး ဝိသေသကို ဖြစ်စေခြင်းမှာ ငါ့အား တစ်စုံတစ်ရာ ခက်ခဲခြင်း မရှိပါ”

ဟု မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်)

ဤသည်မှာလည်း ရဟန္တာဟု ဝန်ခံခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ဖန် အရှင်စူဠပန်သည် ရဟန္တာဖြစ်သောအခါ စူဠပန်တစ်ထောင်ကို ဖန်ဆင်းပြသသည့်ပြင် ဆရာကြီး ဇီဝက အိမ်သို့ ဆွမ်းစားကြွသော ဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းတော်များ ထံသို့ မြေမှုပ်လျှိုးသွားပြီး မိမိရဟန္တာအဖြစ်ကို ပြတော်မူခဲ့ပါသည်။

အရှင်အာနန္ဒာသည် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသောအခါ ရဟန္တာမှန်း အများသိစေရန် သင်္ကါယနာ တင်ပွဲသို့ ကောင်းကင်မှလည်းကောင်း၊ မြေမှုပ်လျှိုးကြွ၍ လည်းကောင်း မိမိရဟန္တာအဖြစ်ကို ပြတော်မူသည်။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မတရား

လူတို့ကျင့်ဝတ်ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကမ္မပထ တရား ဆယ်ပါးထက် လွန်မြတ်သော တရားဆယ်ပါးဟု ဆိုလိုပါသည်။

ယင်းတရားဆယ်ပါးမှာ--

၁။ ဈာန်တရား၊

၂။ ဝိမောက္ခနိဗ္ဗာန်၊

၃။ သမာဓိ၊

၄။ ဈာန်သမာပတ်၊ ဖလသမာပတ်၊

၅။ ကိလေသာကို ဖျက်ဆီးနိုင်သောဉာဏ်အမြင်
(ဉာဏဒဿန)၊

၆။ မဂ်ကို ပွားများခြင်း (မဂ္ဂဘာဝနာ)၊

၇။ ဖိုလ်ကို ဖျက်မှောက်ပြုခြင်း (ဖလသစ္စိကိရိယ)၊

၈။ ကိလေသာကိုပယ်ခြင်း (ကိလေသာပဟာန)၊

၉။ စိတ်၏ နိဝရဏမှ ကင်းဆိတ်ခြင်း၊

၁၀။ ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ မွေ့လျော်ခြင်း--

တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

ဤဆယ်ပါးသည် ပုထုဇဉ်တို့ သန္တာန်ဝယ် အိပ်မက်မျှပင်
မမက်နိုင်ချေ။ ပုထုဇဉ်တို့အနေဖြင့် ငါအလှူပေးသည်၊
ငါသီလဆောက်တည်သည် စသည်ဖြင့် ကုသိုလ်တရားတို့ကို
ပြောကောင်းသော်လည်း ဈာန်ကိုရသည်၊ မဂ်ကိုရသည်ဟူ၍
မပြောကောင်းပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အလွန်သိမ်မွေ့
နူးညံ့သော လောကုတ္တရာဓမ္မကို ခိုးယူရာရောက်သောကြောင့်
ဖြစ်ပါသည်။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မရ-မရ စစ်ဆေးနည်း

- တစ်စုံတစ်ယောက်သော ရဟန်းသည် လူတို့၏
ကုသိုလ်ကမ္မပထ တရားထက် လွန်မြတ်သော ဈာန်

မဂ်ဖိုလ် တရားကိုရသည်ဟု ထင်ရှားကျော်ကြား
လာမှု ရှိလာပါက အောက်ပါမေးခွန်း ဓလေ့မျိုးဖြင့်
စိစစ်နိုင်ပါသည်။

၁။ အဘယ်တရားကို ရသနည်း - အဓိဂမပုစ္ဆာ

၂။ အဘယ်သို့ ရသနည်း -- ဥပါယပုစ္ဆာ

၃။ အဘယ်အခါ ရသနည်း -- ကာလပုစ္ဆာ

၄။ အဘယ်အရပ်၌ ရသနည်း -- ဩကာသပုစ္ဆာ

ပထမအဆင့်

“အကြင် ရဟန်းသည် အကြင်တရားကို ရသည်ရှိသော်
ထိုတရားသည် ထိုရဟန်းအား ထင်ရာ၏”

သို့အတွက်သင်သည် အဘယ်တရားကို ရသနည်း။
ဈာန်ကိုရသလော၊ သို့မဟုတ် ဝိမောက္ခ စသည်တို့တွင်
တစ်ပါးပါးကို ရသလောဟု မေးအပ်ပါသည်။

“ငါသည် ဤတရားကို ရအပ်၏”

ဤသို့ ဆိုငြားအံ့။

“အကြင်ရဟန်းအား အကြင်တရားကိုနုလုံးသွင်း၏
ထိုရဟန်းအား ထိုတရားသည် ထင်ရှား၏”

သို့အတွက် သင်သည် အဘယ်ကိုရသနည်း။

၂၀၆

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိဇ္ဇာ)

- အနိစ္စလက္ခဏာ စသည်တို့တွင် အဘယ်ကို ဦးပြု၍ ရသနည်း။
 - သုံးဆယ့်ရှစ်ပါးသော အာရုံတို့တွင်လည်းကောင်း၊ ရုပ်၊ နာမ်၊ အတွင်းသန္တာန်၊ အပသန္တာန် စသည့် အပြားရှိသော တရားတို့တွင်လည်းကောင်း အဘယ်ကို အဦးပြု၍ နှလုံးသွင်း ရသနည်းဟု မေးအပ်ပါသည်။
- “ဤမည်သော တရားကို ငါသည် နှလုံးသွင်း၏။
ထိုသို့ နှလုံးသွင်းသဖြင့် ငါသည် ရ၏”

ဟု ဆိုငြားအံ့။

“အလုံးစုံသော သူတို့အား မိမိတရားရသောအခါကာလ သည် ထင်ရှား၏”

သို့အတွက် သင်သည် အဘယ်ကာလ၌ ရပါသနည်း။

နံနက်အခါ၊ မွန်းတည့်အခါ စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါး

အခါကာလ၌ ရပါသလော-- ဟု မေးအပ်ပါသည်။

“ဤမည်သောအခါက ရပါသည်”

ဟု ဆိုငြားအံ့။

“အလုံးစုံသောသူတို့အား မိမိတရားရသော အရပ်သည် ထင်ရှား၏”

သို့အတွက် သင်သည် အဘယ်အရပ်၌ ရပါသနည်း။

ရဟန္တာဟူသည်

၂၀၇

နေ့သန့်၊ ရာအရပ်၊ ညဉ့်သန့်၊ ရက်အရပ် စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌ ရအပ်ပါသလောဟု မေးအပ်ပါသည်။

“ငါသည် ဤမည်သော နေရာအရပ်၌ ရအပ်၏”

ဟု ဆိုငြားအံ့။

“အလုံးစုံသော သူတို့အား မိမိရသောမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်သော ကိလေသာတို့သည် ထင်ရှားကုန်၏။

သို့အတွက် သင်သည် အဘယ်ကိလေသာတို့ကို ပယ်အပ်ပါသနည်း။ ပထမမဂ်ဖြင့် ပယ်သတ်အပ်သော ကိလေသာတို့ကို သို့မဟုတ် ဒုတိယမဂ် စသည်တို့ဖြင့် ပယ်သတ်အပ်သော ကိလေသာတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်သလောဟု မေးအပ်ပါသည်။

“ဤမည်သော ကိလေသာတို့ကို ငါသည် ပယ်သတ်ခဲ့ပါ၏”

ဟု ဆိုငြားအံ့။

“အလုံးစုံသော သူတို့အား မိမိရသော တရားတို့သည် ထင်ရှားကုန်၏”

သို့အတွက် သင်သည် အဘယ်တရားတို့ကို ရပါသနည်း။

သောတာပတ္တိမဂ်ကို (သို့မဟုတ်) သကဒါဂါမိမဂ် စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ရသလောဟု မေးအပ်ပါသည်။

၂၀၈ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘိဓာ)

ဒုတိယအဆင့်

“ဤမည်သော တရားတို့ကို ငါသည်ရ၏”

ဟု ဆိုငြားအံ့။

“ဤရဟန်း၏ တရားထူးရကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်ကို မေးစိစစ်အပ်ပါသည်။ ဤတရားကို ငါရသည်ဟု ဆိုရုံမျှဖြင့် မယုံကြည်အပ်ရပေ။

ပါဠိအဋ္ဌကထာ သင်ခြင်း၌ လိမ္မာကုန်သော၊ အကြား အမြင် များကုန်သော ရဟန်းတို့သည်အထက်ဖော်ပြပါ အချက် ခြောက်ပါးတို့ဖြင့် မေးစိစစ်ရပါသည်။

တရားထူးရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်သည် အကယ်၍ မစင်ကြယ်မှု--

“ဤအကျင့်ဖြင့် လောကုတ္တရာတရား မည်သည်ကို မရနိုင်” ဟု ပယ်အပ်ပါသည်။

ထိုရဟန်း၏ တရားရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်သည် အကယ်၍ စင်ကြယ်ပါမူ--

ရည်စွာသော ညဉ့်နေ့တို့ပတ်လုံး သိက္ခာသုံးပါးတို့၌ မမေ့မလျော့ဘဲ နိုးကြားခြင်းနှင့်ယှဉ်လျက် ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ မကပ်ငြိမှု၍ ကောင်းကင်ပြင်၌ လက်ဝါးပြင်နှင့် တူသောစိတ်ဖြင့် နေ၏--ဟု ထင်ရှားအံ့။

ရဟန္တာဟူသည်

၂၀၉

ထိုရဟန်း၏ ပြောကြားသော စကားသည် အကျင့်နှင့် တကွ ရောနှော၏။ အကျင့်အတိုင်း မှန်သည်ဟု ဆိုရမည်။

ဥပမာ - ဂင်္ဂါရေသည် ယမုံနာရေနှင့်အတူတကွ ရောနှော ညီညွတ်သကဲ့သို့ပင်။

မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်သားတို့အား နိဗ္ဗာန်ကို ရစေတတ်သော အကျင့်ကို ကောင်းစွာပညတ်အပ်ပါသည်။ နိဗ္ဗာန်လည်းကောင်း၊ အကျင့်သည်လည်းကောင်း၊ ရောနှော ညီညွတ်ခြင်းသည်-- ဟု ဘုရားရှင် ဟောအပ်သည်နှင့် ညီညွတ် ပါသည်။

တတိယဆင့်

စင်စစ်အားဖြင့် ဤမျှလောက်ဖြင့်လည်း အလေးအမြတ် ပြုခြင်း မပြုအပ်သေး။

အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ--

“သတိရှိသော အချို့သော ပုထုဇဉ်တို့မှာလည်း ရဟန္တာ ၏ အကျင့်နှင့်တူသော အကျင့်ရှိ၏။

ထို့ကြောင့် ထိုရဟန်းတို့ကို အကြောင်းတစ်ခုခုတို့ဖြင့် ထိတ်လန့်စေအပ်၏။

ရဟန္တာမဟုတ်သည်--

- မိုးကြိုးစက် ထိပ်၌ကျသော်လည်း ကြောက်ခြင်း၊ ကိုယ်လက်ခက်တရော်ဖြစ်ခြင်း၊ ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်း မဖြစ်ပေ။
- ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ဖွယ် တစ်ခုခုဖြင့် စမ်းသပ်၍ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်သော်၊ ကိုယ်လက်ခက်တရော်ရှိသော်၊ ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းရှိသော် ရဟန္တာအစစ်မဟုတ်- ပယ်အပ်ပါသည်။
- ထိုသို့ စမ်းသပ်၍ ကြောက်လန့်မရှိ၊ ကိုယ်လက်ခက်တရော်မရှိ၊ ထိတ်လန့်ခြင်းမရှိ၊ ခြေဆွဲကဲ့သို့ အကယ်၍ နေသည်ဖြစ်အံ့။ ပြောကြားချက်နှင့် ကိုက်ညီသော ဤရဟန်းသည် ထက်ဝန်းကျင်မှ မင်းအမတ်ပြည်သူတို့ ပို့ဆောင်အပ်သော ရှိခိုးမှု၊ အလေးပြုမှု၊ အရှိအသေပြုမှုတို့ကို ခံယူထိုက်ပေသည်။
(ပါရာဇိက အဋ္ဌကထာ - စတုတ္ထပါရာဇိကသဝိဘင်္ဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ)

ရဟန္တာမဟုတ်-မဟုတ် စစ်ဆေးနည်း

ရဟန္တာမဟုတ်-မဟုတ် ကျမ်းဂန်လာသည့်အတိုင်း စုံစမ်းနည်းမှာ--

ဒီဃဘာဏက အဘယမထေရ်သည် ရဟန္တာမဟုတ်သော ပိဏ္ဍပါတ်မထေရ်တစ်ပါးကို ရဟန္တာမဟုတ်-မဟုတ် သိသာအောင် ရဟန်းငယ်တစ်ပါးအား စုံစမ်းရန် နည်းပေးပြီး စုံစမ်းခိုင်းသည်။

ရဟန်းငယ်သည် တစ်နေ့ ထိုမထေရ် ကလျာဏီမြစ်ထဲ၌ ရေချိုးနေသည်ကိုတွေ့၍ ရေ၌ငုပ်လျှိုးသွားပြီး မထေရ်၏ ခြေထောက်ကို ရုတ်တရက်ဆွဲလိုက်ရာ မထေရ်သည် မိကျောင်းဆွဲသည်ထင်ပြီး ကျယ်လောင်စွာ ဆော်ဟစ်လေသည်။ ထိုအခါ ကျမှ ရဟန္တာမဟုတ်မှန်း သိလေသည်။

(ရဟန္တာမှန်လျှင် ကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိပါ။)

ကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော ဗုဒ္ဓါလုံမျိုးတို့ကား တပ်နှစ်သက်ဖွယ်ရာ အာရုံဖြင့် စုံစမ်းရသည်။

ဝသဘမင်းကြီးသည် ရဟန္တာမဟုတ်သောလောကုန်အောင် ကြောက်ရွံ့ခြင်း၊ တုန်လှုပ်ခြင်း ကင်းနေသော မထေရ်တစ်ပါးကို ရဟန္တာမဟုတ် မဟုတ် သိသာအောင် ယင်းမထေရ်၏ရှေ့၌ ချဉ်သီးကို နယ်စေသည်။ မထေရ်သည် တံတွေးယိုလာသည်။ ထိုအခါကျမှ ရဟန္တာမဟုတ်ကြောင်း သိလေသည်။

(ရဟန္တာမှန်လျှင် ရသတိဏှာ မဖြစ်တော့ချေ။)

၂၁၂

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မွှောစရိယ-ဘိအေ)

ဤသို့ စုံစမ်း၍ ကြောက်ရွံ့ခြင်း ဒေါသ၊ ရသတဏှာ
ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ရှိသေးလျှင် ရဟန္တာမဟုတ်ဟု ဆုံးဖြတ်ရသည်။

(ဥပရိပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ)

ထို့ပြင် ခပ်သိမ်းသော ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့၏
ဖိုလ်ကို အသီးသီးဝင်စားနိုင်ကုန်၏ဟု မိန့်ဆိုအပ်သော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်
စကားနှင့်အညီဖြင့်လည်း ရဟန္တာမဟုတ်မဟုတ် စစ်ဆေးကြည့်
နိုင်ပါသည်။

ရဟန္တာဖိုလ်ဝင်စားခိုက်-

အာရုံငါးပါး ချုပ်ငြိမ်းနေသည်။

အဆင်း၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အသံတို့ကို လုံးဝမသိနိုင်။

မီးနှင့်ရှိလည်း မသိနိုင်။

ဣရိယာပုထ် ခိုင်မြဲ၏။

မိုးကြိုးပစ်သံသော်မှ မကြားပါ။

(ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ သုတ်မဟာဝါ သက္ကပဉ္စာ)

ရဟန္တာအတုအစစ် ခွဲခြားပုံ

အတုနှင့်အစစ်ကို စိစစ်ဝေဖန်ကာ သိရှိနားလည်သော
ဝိပဿနာဇာဏ်ခေါ် ကိုယ်ပိုင်အသိဉာဏ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည်

ရဟန္တာမဟုသည်

၂၁၃

ရဟန္တာနှင့်ပတ်သက်သော အချက်အလက်များကို ကိုယ်တိုင်သိ
ထားသဖြင့် အတုနှင့်အစစ်ကို ခွဲခြားသိကြပါသည်။

ရဟန္တာအစစ်ဖြစ်ကာ အသွင်းပြောင်းလဲပုံ

ရဟန္တာအစစ်ဖြစ်လျှင် ဣန္ဒြေအသွင်အပြင် ပြောင်းလဲ
ကြည်လင်လာပါသည်။

ဥပမာ- အဘယမိတ္တ မထေရ်သည် ရဟန္တာဖြစ်ပြီး
သောအခါ၌ အလွန်လျှင် စင်ကြယ်သော အရေအဆင်းတော်
ရှိတော်မူသည်။ ဣန္ဒြေတို့ကား အလွန်ကြည်လင်ကုန်သည်။
မျက်နှာတော်သည် အညှာမှ ကြွေကျဆဲဖြစ်သော ထန်းသီးမှည့်ပမာ
လွန်စွာတင့်တယ်တော်မူလေသည်။

ထိုအကြောင်းကို တောမှပြန်လာသော မိခင်ကြီးကို
သမီးက ပြောပြသောအခါ --

“ချစ်သမီး- ငါ၏သားသည် ယနေ့ ရဟန်းကိစ္စ
ပြီးစီးသွားလေပြီ။ သင်၏နောင်တော်သည် ဘုရားရှင်၏
သာသာနာတော်၌ ငြီးငွေ့ကာ လူထွက်တော်မူမည် မဟုတ်”

ဟု ဝမ်းသာကြည်နူးသောစိတ်ဖြင့် ပြောပြသည်။

(မဟာဝါအဋ္ဌကထာ၊ မဟာသုတိပဋ္ဌာနသုတ်)

၂၁၄ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

ရဟန္တာအစစ်၏ ထူးခြားချက်

ရဟန္တာအစစ်တို့သည်--ထိပ်ပေါ်သို့ မိုးကြိုးကျ
သော်လည်း ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့ ကြက်သီးထခြင်း မရှိ။

နတ်၌ဖြစ်ရသော ရသာပင် ဖြစ်လင့်ကစား ရသာအာရုံ
တို့၌ စွဲလမ်းတပ်မက်မှု မရှိ။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွင် ရာဂမရှိသောကြောင့် သုက်လွတ်
ခြင်းမရှိ။

ဘဝတစ်ပါး၌ အသက်သေအံ့သော အကြောင်းကြောင့်
ပင် ဖြစ်စေကာမူ သူ၏အသက်ကို မသုတ်။

သေရည်ကိုမသောက်၊ နို့ရည်ကို သေရည်နှင့်ရော၍
တိုက်သော်လည်း နို့ရည်သာဝင်၏။ သေရည်မဝင်။

ပယ်အပ်ပြီးသော ဝိပ္ပလ္လာသရှိသည် အဖြစ်ကြောင့်
အိပ်မက် မမြင်မက်တော့ချေ။

(ဝိနည်းမဟာဝါ - စိဝရက္ခန္ဓက၊

သမ္မောဟအဋ္ဌကထာ ဝိညာဏဝိဘင်း)

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွ သောတာပန်စသော အရိယာ
သာဝကတို့သည် အမှုကြီးငယ် ဆောင်ရွက်ဖွယ်ကိစ္စတို့၌

ရဟန္တာဟူသည်

၂၁၅

သူတစ်ပါးတို့အား တွယ်ကပ်ခြင်းမရှိဘဲ ကိုယ်ဖိရင့်ဖိ ကြိုးစား
ဆောင်ရွက်တတ်ကြသည်။

(မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ)

ရဟန္တာများသည် အမိပင်ဖြစ်စေကာမူ ချစ်ခင်တွယ်တာမှု
(ဝလ္လဘ) ကို ရှောင်ကြဉ်တော်မူလေသည်။

စူဠနာဂ၊ မဟာနာဂ အမည်ရှိသော ရဟန္တာနှစ်ပါးသည်
မယ်တော်ရှိရာ ရွာကို ဆွမ်းခံဝင်ကြစဉ် မယ်တော်ကြီးသည်
သားတော်ကြီး မဟာနာဂကိုတွေ့၍--

“အရှင်ဘုရားသည် တပည့်တော်၏ သားကြီး မဟာနာဂ
မဟုတ်ပါလော” ဟု မေးရာ မထေရ်က--

“ဒါယိကာမကြီး၊ နောက်မှကြွလာသော မထေရ်ကို
မေးပါ”

ဟုမိန့်ကြားပြီး ထွက်ခွာသွားလေသည်။

မယ်တော်ကြီးသည် သားတော်စူဠနာဂ မထေရ်ကို
တွေ့သောအခါဝယ်--

“အရှင်ဘုရားသည် တပည့်တော်၏သားငယ် စူဠနာဂ
မဟုတ်ပါလောဘုရား”

ဟု လျှောက်သည်။ မထေရ်က--

“ဒါယိကာမကြီး၊ ရှေးဦးစွာကြွသွားသော မထေရ်ကို
အဘယ်ကြောင့် မမေးလိုက်ပါသလဲ”

၂၁၆ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘိအေ)

ဟု ဆို၍ ထွက်ခွာကြသွားလေသည်။

ဤ၌ သားဖြစ်ကြောင်း ဝန်ခံလိုက်လျှင် မယ်တော်နှင့် ချစ်ခင်တွယ်တာမှု (ဝလ္လဘ) ဖြစ်သွားမည် စိုးသောကြောင့် ဤသို့ ရှောင်လွှဲတော်မူသည်။

(နိဒါနဝဂ္ဂ၊ သံယုတ်အဋ္ဌကထာ)

ရဟန္တာတို့မည်သည် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် မရှိကြပြီ ဖြစ်သော်လည်း ပုထုဇဉ်သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကဲ့သို့ပင် ရတနာ သုံးပါး၌ အလွန်ရိုသေလေးစားမှု ကြီးမားတော်မူကြသည်။

(မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ)

ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွ သောတာပန် အစရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကောက်ကျစ်စဉ်လဲခြင်း၊ လိမ်လည် လှည့်ဖျားခြင်းအမှုကို မည်သည့်အခါမျှ မပြုလုပ်ကြပေ။

(မဇ္ဈိပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ)

ရဟန္တာ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အရက်အနည်းငယ်ကို အရက်အနံ့၊ အရက်အရသာ မပေါ်အောင် ဆေးနှင့်ရောနှော၍ အနာရောဂါဟူသော အကြောင်းကြောင့် သောက်အပ်ကြောင်းကို ခွင့်ပြုတော်မူသော်လည်း ထိုအရက်နှင့်ရောသောဆေးကို သောက် တော်မမူကြပါ။

(ဝိနယမဟာဝါ၊ ဘောသဇ္ဇက္ခန္ဓက)

ရဟန္တာဟူသည်

၂၁၇

ရဟန္တာတို့၏ သဒ္ဓါစာရားကို မည်သူမျှ မဖျက်ဆီးနိုင်ပါ။
(ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ၊ သုပ္ပဗုဒ္ဓဝတ္ထု)

ဧဟိဘိက္ခု (လာလော့ရဟန်း)

ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းဟူသည် ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်က သူ၏ ဥပနိဿယ အကြောင်းကံကို ကြည့်၍ ဥပနိဿယ အကြောင်း ကံရှိလျှင် (ရှေးအတိတ်က ပရိက္ခရာ လူမှုဖူးခဲ့ခြင်း) လက်ယာ လက်မောင်းတော်ကို ဆန့်တန်း၍ “ချစ်သားရဟန်း၊ လာလော့” (ဧဟိဘိက္ခု) ဟု ခေါ်တော်မူသည်ရှိသော် လူဝတ်ကြောင်အသွင် ကွယ်ပျောက်တော်မူ၍ ပရိက္ခရာ အစုံအလင်နှင့် ရဟန်းအသွင်သို့ အလိုလိုရောက်ပြီး ဝါခြောက်ဆယ်ရ မထေရ်ကဲ့သို့ ဘုရားရှင်ကို ရှိခိုးလျက် တည်လာသည်။

ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းသည် ရဟန္တာဟုတ်သည်လည်းရှိသည်။ မဟုတ်သည်လည်းရှိသည်။

ဥပမာ- သူဌေးသား အရှင်ဃာသသည် လူဝတ်ကြောင် နှင့်ပင် ရဟန္တာဖြစ်သွားပြီးမှ ဘုရားရှင်က ဧဟိဘိက္ခုခေါ်တော် မူသဖြင့် ရဟန်းအဖြစ် ရသွားသည်။ ယင်းသည် ရဟန္တာ ဖြစ်သော ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းဖြစ်သည်။ ဟူဝဂ္ဂိ ငါးဦးသည် ဧဟိဘိက္ခု ခေါ်ပြီးမှ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

(ဝိနည်းမဟာဝါ)

၂၁၈ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိအေ)

ရဟန္တာဟု ထင်မှတ်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်များ

ရဟန္တာဟု မှတ်ထင်ရသော မဟာနာဂမထေရ်ကြီးသည် မိမိကိုယ်ကို ရဟန္တာဟု မှတ်ထင်ခဲ့ဖူးလေသည်။ ထိုမထေရ်ကြီး၏ တပည့် ဝါဠုဝါသီ ဓမ္မဒိန္နရဟန္တာမထေရ်ကြီးက ပုစ္ဆာတစ်ထောင်ကို မေးလျှောက်၍ မကပ်မငြိ ဖြေဆိုသောအခါ တပည့် ဓမ္မဒိန္နမထေရ်က--

“အရှင်ဘုရားသည် ဤသို့သော တရားထူးကို အဘယ်အခါ ရခဲ့ပါသနည်း” ဟု မေးလျှောက်ရာ--

“ငါ ရဟန်းကိစ္စပြီးသည်မှာ အနစ် (၆၀) ရှိပြီ” ဟု မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

“အရှင်ဘုရား တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှုကို ပြနိုင်သလောဘုရား”

“ဝန်မလေးပါ”

“ဤသို့ဆိုက အရှင်ဘုရား သီတင်းသုံးရာအရပ်သို့ ရှေးရှုလာနေသော ဆင်ကြီးတစ်ကောင်ကို ဖန်ဆင်းပြတော်မူပါဘုရား”

မဟာနာဂမထေရ်သည် နားရွက်ဖြန့်၍ အမြီးဆန့်ကာ နာမောင်းမြောက်လျက် အစွယ်နှစ်ချောင်းဖြင့် ထိုးဟန်အဟုန်ဖြင့် ပြေးလာသော ဆင်ကြီးတစ်ကောင်ကို ဖန်ဆင်းတော်မူလေသည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၂၁၉

မဟာနာဂမထေရ်ကြီးသည် မိမိဖန်ဆင်းအပ်သော ဆင်ကြီးကိုပင် ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့၍ ထွက်ပြေးရန် အားထုတ်လေသည်။ ထိုအခါ ဓမ္မဒိန္နရဟန္တာမထေရ်က သင်္ကန်းစွန်းကို ဆွဲကိုင်၍--

“အရှင်ဘုရား ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကား ကြောက်ခြင်းရှိပါသေးလားဘုရား” ဟု လျှောက်ထားသည်။

ထိုအခါ မဟာနာဂမထေရ်ကြီးသည် မိမိ၏ ပုထုဇဉ်အဖြစ်ကို သိမြင်၍--

“ငါ့ရှင် ဓမ္မဒိန္န၊ ငါ၏မှီရာ ဖြစ်ပါလော့”

ဟုပြောဆိုကာ တပည့်ဓမ္မဒိန္နရဟန္တာမထေရ်၏ ခြေရင်း၌ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်တော်မူလေသည်။

“အရှင်ဘုရား တပည့်တော်သည် အရှင်ဘုရား၏ မှီရာဖြစ်အံ့ဟု လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဘာမျှ မစိုးရိမ်ပါလင့်ဘုရား”

ဟု လျှောက်ထားပြီး ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို ဟောတော်မူလေသည်။ မဟာနာဂမထေရ်ကြီးသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကိုယူ၍ အားထုတ်ရာ စကြိုသို့တက်၍ သုံးဖဝါး၌ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်လေသည်။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ အဖွင့်)

ရဟန္တာဟု ကျော်ကြားသော ပုဂ္ဂိုလ်များ

မဟာသံဃာရက္ခိတ မထေရ်

မဟာသံဃာရက္ခိတ မထေရ်ကြီးသည် ရဟန်းဖြစ်သည်မှ ဝါတော် ခြောက်ဆယ်တိုင်အောင် အလွန်စင်ကြယ်သော သီလနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသဖြင့် အများက ရဟန္တာဟု သမုတ်သောကြောင့် ရဟန္တာဟု ကျော်ကြားတော်မူလေသည်။

သေရာညောင်စောင်းထက်၌ လျောင်းစက်တော်မူသော အခါ ရဟန္တာမထေရ်ကြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်လိမ့်မည်ဟု (၁၂) ယူဇနာအတွင်းမှ လူများ စုဝေးရောက်လာကြသည်။

ထိုအခါ အလုပ်အကျွေး ရဟန်းတစ်ပါးက--

“အရှင်ဘုရား မည်သည့် တရားထူးကို ရပါသလဲ” ဟု မေးသောအခါ--

“ငါ့ရှင် ငါသည် မည်သည့်လောကုတ္တရာ တရားထူးကိုမျှ မရပါ” ဟု မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။ “အရှင်ဘုရား ရဟန္တာမထေရ်ကြီးတစ်ပါး ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်လိမ့်မည်ဟု သတင်း ဖြစ်ပွား၍ ၁၂ ယူဇနာမှ လူများစုဝေးရောက်လာကြပါသည်။ ပုထုဇဉ်အဖြစ်နှင့် စံလွန်က မသင့်တော်ပါ ဘုရား”

“ငါ့ရှင်ငါသည် အရိမေတ္တယျဘုရားကို ဖူးမြော်လို၍သာ ဝိပဿနာကို အားထုတ်မှု မပြုခဲ့ပေ။ ဤသို့ဖြစ်ကြလျှင် ငါ့ကို ချီမကာ ထိုင်ပေးပါ။ အားထုတ်ပါမည်”

ဟု မိန့်တော်မူ၍ တရားအားထုတ်လေရာ အလုပ် အကျွေးရဟန်း အပြင်သို့ ထွက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ရဟန္တာ အဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ အလုပ်ကျွေးရဟန်းကိုလည်း အသိပေး လေသည်။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ)

စူဠသုမန မထေရ်

မိတ္တလတောင် နိလင်္ကာရပဏ္ဍက ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း၌ နေသော စူဠသုမန မထေရ်သည်လည်း မိမိကိုယ်ကို ရဟန္တာ ဟု မှတ်ထင်နေလေရာ ဓမ္မဒိန္နမထေရ်က ပဒုမ္မာကြာအိုင်၌ သာယာနာပျော်ဖွယ်ရှိသော အသံဖြင့် သီချင်းဆိုနေသော မိန်းမငယ် ကို ဖန်ဆင်း၍ အဖန်ဖန် ရှုကြည့်စေသောအခါ ပယ်နှာအပ်သော ကိလေသာတို့သည် ထကြွလှုပ်ရှားသောသဖြင့် ရဟန္တာမဟုတ်မှန်း

၂၂၂

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မစရိယ-ဘီအေ)

သိပြီးလျှင် ရှေနည်းအတိုင်း တောင်းပန်သဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းပေး၍
အားထုတ်စေရာ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်လေသည်။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ)

ရဟန္တာအတုများ

စရည်းအိုး ရဟန္တာ

ရှေးအခါက လိမ်လည်တတ်သော (ကုဟက) ရဟန်း
တစ်ပါးသည် ကျောင်းခန်းတွင်း၌ စရည်းအိုးကြီးတစ်လုံး
မြှုပ်ထားပြီးလျှင် လူအများလာသည်ကို မြင်သောအခါ စရည်းအိုး
ထဲတွင် ဝင်နေသည်။ လူတို့က တပည့်တို့ကို--

“မထေရ်ကြီး တယ်ကြွပါသလဲ”

ဟု မေးကြသည်ရှိသော် ကျောင်းခန်းအတွင်း၌ ရှိပါ
သည်ဟု ပြောကြသည်။ ဝင်ကြည့်ကြသော် မမြင်မတွေ့၍
ထွက်လာကြပြီးလျှင် မထေရ် ဆရာတော်မရှိပါ ဟု ပြောဆိုကြ
ကုန်သည်။

ကျောင်းခန်းအတွင်းမှာပင် မထေရ်ဆရာတော် ရှိပါ
သည်ဟု ပြောဆိုမြန်ရာ တစ်ဖန် အခန်းတွင်းသို့ ဝင်ကြည့်

ရဟန္တာဟူသည်

၂၂၃

ကြပြန်သည်။ ထိုအခါ မထေရ်သည် စရည်းအိုးမှထွက်ကာ
အင်းပျဉ် (အခင်း) ၌ ထိုင်နေလေသည်။

ထိုအခါ လူတို့က “အရှင်ဘုရား၊ တပည့်တော်တို့
အလျင်တစ်ပတ်လာသည့်အခါ အရှင်ဘုရားကို မတွေ့ရ၍
ထွက်သွားရပါသည်။ အရှင်ဘုရား အဘယ်အရပ်သို့ ကြွနေ
ပါသနည်း” ဟုလျှောက်ထားကြသည်။

“ဒါယကာတို့၊ ရဟန်းတို့မည်သည် မိမိတို့အလိုရှိရာ
အရပ်သို့ ကြွသွားနိုင်ကြသည်သာ ဖြစ်သည်”

ဟု မိမိကိုယ်ကို ဈာန်ရ၊ အဘိညာဏ်ရသော ရဟန္တာအဖြစ်
လူအထင်ကြီးအောင် ပြုလုပ်လေသည်။ ထိုရဟန်းကို စရည်းအိုး
တွင်ဝင်၍ “စရည်းအိုး ရဟန္တာ” ဟု ခေါ်ဆိုလေသည်။

မြစ်ပျဉ်း ရဟန္တာ

ထိုအတူလိမ်လည်သော ရဟန်းတစ်ပါးသည် တောင်
ပေါ်တွင်သစ်ရွက်မိုးကျောင်းဖြင့်နေ၍ ရဟန္တာအယောင်ဆောင်၍
နေလေ့ရှိသည်။ ထိုကျောင်း၏နောက်ဖေး ကမ်းပါးခြံတံ၌
ပညောင်ပင်တစ်ပင်ရှိသည်။ ထိုပညောင်ပင်၏ မြစ်ပျဉ်းသည်
ရွာဘက်သို့ ဆင်းသွားရာ တောင်ခြေမြေပြင်သို့ ရောက်လေသည်။

လူတို့သည် တောင်ပေါ်တွင် သွားနေကျ လမ်းခရီး အတိုင်း သွားလာတတ်ကြပြီး ရဟန်းကို ပင့်ဆောင်ကြသည်။ ထိုရဟန်းက လာပင့်သော လူတို့ကို ပြန်လွှတ်ပြီး ကျောင်း နောက်ဘက် မြစ်ပျဉ်းမှ လျှောချ၍ ရွာတံခါးသို့ အလျင်ရောက် အောင် သွားနေလေသည်။ အပင့်လာသော သူတို့က နောက်မှ ရောက်လာကြသည်။ လူတို့က အံ့သြ၍--

“အီရှင်ဘုရား၊ အဘယ်ခရီးဖြင့် ကြွလာပါသနည်း” ဟု မေးကြသည်။

“ဒါယကာ၊ ရဟန်းတို့ ကြွရာခရီးကို မေးမြန်းခြင်းငှာ မသင့်ပါ။ ရဟန်းမည်သည် အလိုရှိရာ အရပ်သို့ ကြွသွားနိုင် ကြပါသည်”

ဟု မိမိကိုယ်ကို ရဟန္တာအဖြစ်ကို လူတို့အားပြလေသည်။ ထိုအခါ သိကြားနားလည်သော ဒါယကာတစ်ဦးသည် ရဟန်းအကြောင်းကို လေ့လာစုံစမ်းပြီး အကြောင်းစုံကိုသိသော အခါ “ဤရဟန်းကို ငါ ဖမ်းတော့အံ့” ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် တစ်နေ့တွင် မြစ်ပျဉ်းကို မပြတ်တပြတ် ခုတ်ထားလေသည်။

ထို့နောက် ထိုရဟန်းကို တစ်ဖန်ပင့်ဖိတ်ကြပြန်သည်။ ထိုရဟန်းသည် ယခင်ကကဲ့သို့ ပင့်ရန်လာသော ဒါယကာတို့ကို ပြန်လွှတ်ပြီး မြစ်ပျဉ်းမှ ဆင်းသက်ရန် မြစ်ပျဉ်းပေါ်သို့

တက်လေသည်။ ထိုခဏမှာပင် မြစ်ပျဉ်းသည် ထောင်းခနဲပြတ်ပြီး ရဟန်းသည် တောင်အောက်သို့ ဒလိမ့်ခေါက်ကျွေး ကျသွား လေသည်။ မြေသပိတ်လည်း ကွဲလေသည်။

ထိုရဟန်းသည် ငါ့အကြောင်းကို လူတွေသိကုန်ပြီဆိုကာ ထိုအရပ်မှ ထွက်ပြေးလေတော့သည်။ ထိုရဟန်းကို မြစ်ပျဉ်းမှ ဆင်းသက်၍ ရဟန္တာ အယောင်ဆောင်သောကြောင့် “မြစ်ပျဉ်း ရဟန္တာ” ဟု ခေါ်ဆိုလေသည်။

ရဟန္တာတို့၏ သွင်ပြင်မူရာ အခြေအနေများ

ပျော့ပျောင်းစူးညံ့သော ရဟန္တာ

ဘုရားရှင်၏ လက်ယာရံ ဓမ္မသေနာပတိဘွဲ့ခံ အဂ္ဂ သာဝက ရဟန္တာအရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ရဟန္တာမဖြစ်မီကပင် စိတ်သဘောထား အလွန်နူးညံ့ပျော့ပျောင်းပုံရပါသည်။

ခန္ဓာကိုယ် ခွံကျန်းတော်မူပုံ မရပေ။ တစ်နေ့ ဇလနာ ရောဂါထ၍ သပ္ပာယ်ဖြစ်သော ကြက်သွန်ဖြူနှင့် ဆွမ်းဟင်းများကို အရှင်မောဂ္ဂလာန်က ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေပေးရသည်။

ထိုမထေရ်ကြီးသည် ရောက်လေရာ ကျောင်းတို့၌ အများဆွမ်းခံကြွပြီးသည့်နောက် လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုကာ မတော်

မလျော်သော အရာများကို တွေ့ရှိက သိမ်းဆည်းပြီးမှ ဆွမ်းခံကြတော် မူလေ့ရှိသည်။

အခါတစ်ပါးတွင် သင်္ကန်းအစွန်း မညီညွတ်ကျနေသည်ကို (၇) နှစ်သားအရွယ်၊ သာမဏေငယ်ကလေးက “အရှင်ဘုရားရဲ့ သင်းပိုင်စွန်း ကျနေပါသည်” ဟုလျှောက်ထားရာ တစ်စုံတစ်ရာ မိန့်ကြားတော်မမူဘဲ သင့်လျော်သောနေရာသို့ ကြွသွားပြီး ညီညွတ်စွာ ဝတ်ပြီးမှ--

“သည်လိုဆိုလျှင် တော်လောက်ပါပြီလား ဆရာ” ဟု လက်အုပ်ချီကာ ရပ်ပြတော်မူပြီးလျှင် ယနေ့ပင်လျှင် သာသနာတောင်သို့ ရောက်လာသော ခုနစ်နှစ်အရွယ် သာမဏေငယ်ကလေးက ငါ့ကို ဆုံးမစကား ပြောကြားလာသည်ဖြစ်အံ့။ ထိုသာမဏေငယ်၏ စကားကိုပင် ငါသည် ဦးခေါင်းဖြင့် ရိုသေစွာ ခံယူလိုက်ကာ ကျင့်ကြံပေအံ့” ဟု မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။
(သဂါထာဝဂ္ဂ၊ ဒေဝတာသံယုတ် အဋ္ဌကထာ)

ခပ်ကြမ်းကြမ်းပြုသော ရဟန္တာ

အရှင်မောဂ္ဂလာန် မထေရ်မြတ်ကြီးသည် ခပ်ကြမ်းကြမ်း ပြုတတ်သော အလုပ်တို့၌ တာဝန်ယူပြုလုပ်တော်မူလေ့ရှိသည်။ စိတ်နေထက်သန်၍ ကိုယ်နေလည်း ခံကျန်းတော်မူဟန်ရှိပါသည်။

အရှင်မောဂ္ဂလာန်သည် နန္ဒောပနန္ဒ နဂါးမင်းကို ဆုံးမရာ၌ ခပ်ကြမ်းကြမ်း ဆုံးမတော်မူခဲ့သည်။

အခါတစ်ပါးတွင် ဘုရားရှင် ဥပုသ်ပြုရန် ရဟန်းပရိသတ် အလယ်၌ ထိုင်နေစဉ် ပရိသတ် မစင်ကြယ်သည်ကို မြင်တော်မူ၍ ဩဝါဒမပေးဘဲ နေလေရာ ညဉ့်ဦးယံ သန်းခေါင်ယံတို့၌ တောင်းပန်မရသဖြင့် အရုဏ်တက်၌ ရှင်အာနန္ဒာက တောင်းပန်ရာ “ပရိသတ် မစင်ကြယ်ဘူးအာနန္ဒာ” ဟု မိန့်တော်မူရာ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်သည် ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ရှုသည်ရှိသော် ပါရာဇိက ကျနေသော ရဟန်းကို မြင်ပြီးလျှင် ထိုရဟန်းအနီးသို့ ကြွကာ-

“ငါ့ရှင်ထလော့၊ သင့်ကို ဘုရားရှင် မြင်တော်မူပြီ”

ဟုသုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ဟောပြောသော်လည်း မရသဖြင့် လက်မောင်းကိုကိုင်ကာ ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းပြင်ရောက်အောင် ဆွဲထုတ်တော်မူလေသည်။

(ဝိနည်းမဟာဝါ)

အထင်သေးခံရသော ရဟန္တာ

အရှင်မဇ္ဈန္တိက ရဟန္တာမထေရ်ကြီးသည် အလွန်ဟောင်းနွမ်းညစ်ထေးသော သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံပြီး အသောကမင်းကြီး၏

၂၂၈ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (မွေစရိယ-ဘိအေ)

ကျောင်းအလှူသို့ ကြွတော်မူရာ အလွန်အထင်အမြင်သေးသော
မင်းချင်းတို့က--

“အရှင်ဘုရား၊ အရှင်ဘုရားသည် ပွဲသဘင်သို့ ဝင်ခြင်းငှာ
မသင့်တော်ပါ။ ဤနေရာမှ အပြင်သို့ ထွက်တော်မူပါ”

ဟု ဆိုကာ မထေရ်ကြီးကို နှင်ထုတ်ကြလေသည်။

“ငါ့ကိုသို့သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် အသောက
မင်းကြီးအား ချီးမြှင့်ခြင်းမပြုသော် အဘယ်သူသည် ချီးမြှောက်ခြင်း
အမှုကို ပြုမည်နည်း”

ဟုဆိုကာ သံဃာမထေရ်ကြီးအား လောင်းလှူသော
ဆွမ်းကို ခံယူတော်မူပြီးလျှင် မြေ၌ ငုပ်၍ သင့်လျော်ရာအရပ်သို့
ကြွသွားတော်မူသည်။

(အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ)

အစွပ်စွဲခံရသော ရဟန္တာ

ပုလုပ္ပဝါသီကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေသော အရှင်ယသ
မထေရ်သည် ရွာတွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြစဉ် အလုပ်အကျွေး
အမျိုးသား၏ အိမ်တံခါးဝသို့ ရောက်သောအခါ အမျိုးသားသည်
မထေရ်ကြီး၏ သပိတ်ကိုယူ၍ မထေရ်ကြီးကို တစ်ခုတစ်ခုနှင့်

ရဟန္တာဟူသည်

၂၂၉

ဆက်စပ်ခင်းထားသော ခင်းပျဉ်ပေါ်၌ နေရာခင်းပေးကာ ထိုင်စေ
သည်။ ထိုအမတ်ကြီး၏ သမီးသည် နိမ့်သောအင်းပျဉ်၌ ထိုင်
နေသည်။

ထိုအရှင်မဟာယသနှင့် အတူနေသော ရဟန်းကပ်ပါး
သည် မာတုဂါမနှင့် အင်းပျဉ်တစ်ခုတည်း ထိုင်နေသည်ဟု
မှတ်ထင်ကာ ကျောင်းသို့ ရောက်လေသော် အရှင်ယသကို
သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် စွပ်စွဲလေသည်။

ထိုအခါ မထေရ်ကြီးက--

“အရှင်ဘုရား၊ ရဟန်းတို့မည်သည် မာတုဂါမနှင့်အတူ
မထိုင်ကြပါကုန်၊ အရှင်ဘုရား အမှတ်တမဲ့ ကြည့်၍ မြင်မှားတော်
မူပါလိမ့်မည်”

ဟု ပြောကြားလေသည်။

(မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ)

သာသနာပ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ

သာသနာပတွင် လူဝတ်ကြောင်ဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အဖြစ်
သို့ ရောက်သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရဟန်းအသွင်သို့ ရောက်
အောင် မိမိ၏ ဦးခေါင်းကို လက်ဖြင့်အဓိဋ္ဌာန်၍ သုံးသပ်သည်

၂၃၀ တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ-ဘိဓာ)

ရှိသော် လူဝတ်ကြောင် အသွင်ကွယ်ပျောက်၍ ပရိက္ခရာရစ်ပါးနှင့် ရဟန်းအသွင် ရောက်ကြရသည်။

(ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ မောရဇာတက အဋ္ဌကထာ)

ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့ ပါရမီပြည့်ကျင့်ရာ

ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ဘုရားရှင်၏ သာဝက ဤပုဂ္ဂိုလ်များသည် ရှေးမှလက်တည်းက လိုအပ်သော ဆုကိုတောင်း၍ ပါရမီပြည့်ကြရသည်။

ဘုရားရှင် ပါရမီပြည့်ရာ နေရာသည် အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း ကြာနိုင်သည်။ အလယ်အလတ်အားဖြင့် ရှစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း ကြာနိုင်သည်။ အမြင့်ဆုံးအားဖြင့် တစ်ဆယ့်ခြောက်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း ကြာနိုင်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့ ကွဲပြားခြားနားခြင်းမှာ ပညာလွန်ကဲသော ပညာဓိက ဘုရားလောင်း၊ သဒ္ဓါလွန်ကဲသော သဒ္ဓါဓိက ဘုရားလောင်း၊ ဝီရိယလွန်ကဲသော ဝီရိယာဓိက ဘုရားလောင်းဟူ၍ ကွဲပြားခြားနားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ပညာဓိက ဘုရားလောင်းမှာ ပညာထက်မြက်၍ သဒ္ဓါအားနည်းသည်။ သဒ္ဓါဓိက ဘုရားလောင်းမှာ သဒ္ဓါအားကောင်း၍ ပညာသည်

ရဟန္တာဟူသည်

၂၃၁

အလယ်အလတ်သာ ဖြစ်သည်။ ဝီရိယာဓိကဘုရားလောင်းမှာ ဝီရိယအားကောင်းသည်။ သဒ္ဓါပညာအား နည်းသည်။

လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းကား မရောက်ဘဲ ဝေဿန္တရာမင်းကြီး အလှူပေးသကဲ့သို့ ဒါနကို နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ပေးလှ၍ ဒါနပါရမီ ပြည့်သော်လည်းကောင်း၊ အလားတူသီလ အစရှိသော ပါရမီတို့ကို ပြည့်သော်လည်းကောင်း ဤကာလအတွင်းဝယ် ဘုရားဖြစ်နိုင်သော အခြေအနေ အကြောင်း မရှိပါ။ အကြောင်းမှာ ဉာဏ်သည် အကောင်အထည် မပေါ်သေး။ စည်ပင်ဖွံ့ဖြိုးခြင်းသို့ မရောက်သေး။ ရင့်ကျက်ခြင်းသို့ မရောက်သေးသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဥပမာသော် သုံးလေးလအလွန်မှ သီးတတ် မှည့်တတ်သော စပါးကို သူ့အချိန်မရောက်မီ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ဂရုတစိုက် မြေဩဇာပေး ရေလောင်းသော်လည်း ဆယ့်ငါးရက် တစ်လ စသည်ဖြင့် သီးနိုင်ပွင့်နိုင်မည် မဟုတ်ချေ။ အကြောင်းမှာ ထိုကောက်ပင်သည် ကောက်သား မဝင်သေး။ ကြီးထွားစည်ပင် ရင့်ကျက်ခြင်းသို့ မရောက်သေးသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာ လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း ကာလသို့ မရောက်ရှိသေးဘဲ ဤကာလအတွင်းဝယ် ဘုရားအဖြစ် ရောက်နိုင်ရန် အကြောင်းမရှိပါ။

ဘုရားအလောင်းတို့သည် ဘုရားဆုကို မူလတောင်းစ
အခါ၌ ဗျာဒိတ်ခံ အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံရပါသည်။ သို့မှသာ
ဆုတောင်းပြည့်နိုင်ပါသည်။

- လူသားစစ်စစ်ဖြစ်ခြင်း၊
- ယောက်ျားဖြစ်ခြင်း၊
- ထိုဘဝ၌ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိနိုင်သော
အကြောင်းကံပါရှိခြင်း၊
- သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားကို ကိုယ်တိုင်
ဖူးတွေ့ရခြင်း၊
- ရသေ့ရဟန်းဘဝနှင့် ရှိနေရခြင်း၊
- ဈာန်အဘိညာဏ် ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံရခြင်း၊
- မြတ်စွာဘုရားအား လွန်ကဲသော ကောင်းမှု
ပြုလုပ်ခြင်း၊
- ဆန္ဒကြီးမားခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

နိယတဗျာဒိတ် ရရှိပြီးသော ဘုရားလောင်းတို့သည်
အောက်ပါ (၁၈) ဌာနသို့ မရောက်ရှိတော့ပေ။

- ပဋိသန္ဓေကပင် ကန်းသောသူမဖြစ်။
- ပဋိသန္ဓေကပင် နားပင်းသောသူမဖြစ်။
- အရူး မဖြစ်။

ဆွံ့အသူ မဖြစ်။

မစွမ်းမသန်သူ မဖြစ်။

ကျွန်မ၏ဝမ်း၌ မဖြစ်။

နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မဖြစ်။

မိန်းမ မဖြစ်။

ကံကြီးငါးပါးတို့ မကျူးလွန်။

အနူအဝဲ မဖြစ်။

ငုံးငှက်အောက်ငယ်သော တိရစ္ဆာန်မဖြစ်။

အသူရကာယဘုံဘဝ၌ မဖြစ်။

မစားမသောက်ရသော ပြိတ္တာဘဝ၌ မဖြစ်။

အဝီစိငရဲ၌ မဖြစ်။

လောကန္တရိတ်ငရဲ၌ မဖြစ်။

ကာမာဝစရနတ်ဘုံ၌ မာရ်နတ် မဖြစ်။

ရူပါဝစရဘုံ၌ စိတ်ဝိညာဉ်မရှိသော အသညသတ်
ဘုံ၌ မဖြစ်။

သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ မဖြစ်။

ရုပ်မရှိသော အရူပဗြဟ္မာဘုံ၌ မဖြစ်။

ဤစကြဝဠာမှတစ်ပါး အခြားသော စကြဝဠာသို့
မရောက်ရှိ။

ဘုရားအလောင်းတို့သည် ဗုဒ္ဓဘူမိဟုခေါ်သော ဗုဒ္ဓ
ဖြစ်ကြောင်း အခြေခံတရားလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံရပါသည်။ ယင်းမှာ
ဝိရိယ၊ ပညာ၊ အဓိဋ္ဌာန်၊ မေတ္တာ၊ ဘာဝနာတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

ဘုရားအလောင်းတို့သည် အောက်ပါစိတ်ဓာတ် (၉)
ပါးနှင့်လည်း ပြည့်စုံနေကြရပါသည်။

- ကာမဂုဏ်မှ ထွက်မြောက်လိုသော ရသေ့ရဟန်း
စိတ်ဓာတ်၊
- ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ နေလိုသော စိတ်ဓာတ်၊
- လောဘကင်းသော စိတ်ဓာတ်၊
- မတပ်မက်သော စိတ်ဓာတ်၊
- ဒေါသကင်းသော စိတ်ဓာတ်၊
- မေတ္တာများသော စိတ်ဓာတ်၊
- မတွေ့ရသော စိတ်ဓာတ်၊
- သိမှတ်တတ်သော စိတ်ဓာတ်၊
- သံသရာမှ လွတ်မြောက်လိုသော စိတ်ဓာတ်၊

နိယတဗျာဒိတ်ခံပြီးသော ဘုရားလောင်းတို့သည်
ဤဂုဏ်ကျေးဇူးတို့နှင့် ပြည့်စုံရပါသည်။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ ပါရမီပြည့်ရာကာလ

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ ပါရမီပြည့်ရာ ကာလသည် နှစ်သင်္ချေ
နှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း ဖြစ်သည်။ ဤကာလထက်စော၍ ပစ္စေက
ဗုဒ္ဓါအဖြစ်သို့ မရောက်နိုင်ပေ။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ မူလဆုတောင်းစဉ်အခါ၌ အင်္ဂါ
(၅)ပါးနှင့် ပြည့်စုံကြရပါသည်။ ယင်းတို့မှာ--

- လူသားစစ်စစ် ဖြစ်ရခြင်း၊
- ယောက်ျားဖြစ်ရခြင်း၊
- အာသဝေါကင်းစင်သော ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊
ရဟန္တာသာဝကတို့ကို ဖူးတွေ့ရခြင်း၊
- လွန်ကဲသော ကုသိုလ်ကောင်းမှု တစ်ခုခုကို
ပြုလုပ်ခြင်း၊
- ဆန္ဒကြီးမားခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

သာဝကတို့၏ပါရမီ ပြည့်ရာကာလ

သာဝကတို့တွင် အဂ္ဂသာဝက၊ မဟာသာဝကဟူ၍ရှိရာ
အဂ္ဂသာဝကတို့၏ ပါရမီပြည့်ရာကာလသည် ကန်သင်္ချေနှင့်
ကမ္ဘာတစ်သိန်းကြာသည်။

၂၃၆ ကတ္တသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာနုရိယ-ဘိဓေ)

မဟာသာဝကတို့၏ ပါရမီဖြည့်ရာကာလသည် ကမ္ဘာတစ်သိန်းဖြစ်သည်။ (ဘုရားရှင်၏မိဘ၊ အလုပ်အကျွေး၊ ဗုဒ္ဓသားတော်တို့သည်လည်း ကမ္ဘာတစ်သိန်း ပါရမီဖြည့်ရသည်။)

ဤသာဝကတို့၏ ရှေးမူလ ဆုတောင်းစာအချိန်၌ အောက်ပါ အင်္ဂါနှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံကြရသည်။

- စူးမြတ်သော ကောင်းမှုတစ်ခုခု ပြုလုပ်ခြင်း၊
- ဆန္ဒပြင်းပြ ကြီးမားခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ ခြားနားချက်

ပါရမီဆုတောင်းပြည့်စုံသော ဘုရားရှင်တို့သည် နောက်ဆုံး ဘဝ၌ မင်းမျိုး၌သော်လည်းကောင်း၊ ပုဏ္ဏားမျိုး၌ သော်လည်းကောင်း ဖြစ်ကြရသည်။

ဘုရားရှင်တို့သည် တက်ကပ်၌ ပွင့်တော်မမူ၊ ဆုတ်ကပ်၌ သာ ပွင့်တော်မူကြသည်။ ဘုရားရှင်တို့သည် သစ္စာလေးပါး တရားကို ကိုယ်တိုင်လည်းသိသည်။ သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း သိစေရန် ဟောပြောနိုင်သည်။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် မင်းမျိုး၊ ပုဏ္ဏားမျိုး၊ အသည်မျိုးတို့၌ ဖြစ်ကြရသည်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် ဘုရားရှင်တို့ကို မမီး၊ မဖူးတွေ့ရဘဲ ဘုရားရှင်တို့၏ ကြားကာလ၌ ပွင့်ကြသည်။

ရဟန္တာဟူသည်

၂၃၇

သစ္စာလေးပါးကို ကိုယ်တိုင်သိပြီး သူတစ်ပါးတို့ကို မဟောပြောနိုင်ကြပေ။ လောကုတ္တရာတရားကို ဝေါဟာရ စကားလုံးများဖြင့် မဟောပြောနိုင်ကြပေ။ ဆွဲအသောသူ၊ အိပ်မက်သောသဘောရှိသည်။

အလုံးစုံသော တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ် သမာပတ်ချမ်းသာ ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ်တို့ကို ရကြသည်။ ယနေ့ကား ဥပုသ်နေ့တည်း ဟူသော စကားဖြင့် ဥပုသ်ပြုကြသည်။ ဥပုသ်ပြုသောအခါ ဂန္ဓမာဒနတောင် မဉ္ဇူသကသစ်ပင်ရင်း ရတနာတန်ဆောင်း၌ စုစေး၍ ဥပုသ်ပြုကြရသည်။

အခန်း(၇)

ရဟန္တာတို့ ရှေ့ရှုရာ နိဗ္ဗာန်

မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုအပ်သော မဂ်ဖိုလ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ဘဝနှင့် အနာဂတ်ဘဝကို စပ်ပေးသော ဝါနခေါ်သော တဏှာမှ ထွက်မြောက်ပြီးသော (တဏှာ၏ အာရုံပြုမခံရသော လောကုတ္တရာဖြစ်သော ဓာတ်တစ်မျိုးကို နိဗ္ဗာန်ဟု ခေါ်သည်။)

ရဟန္တာဟူသည်

၂၃၉

- နိဗ္ဗာန်ကို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များသည် တိုက်ရိုက် မျက်မှောက် ပြုနိုင်သည်။
- ကလျာဏ ပုထုဇဉ်တို့သည် မှန်းဆ၍သာ အာရုံပြုနိုင်သည်။

နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်အင်္ဂါလေးပါး

- စုတေဗ္ဗ မရှိခြင်း၊
- စုတေခြင်းဟူသော အဆုံးကိုလွန်ခြင်း၊
- ကံဟူသောအကြောင်းတို့၏ ပြုပြင်မှုကို မခံရခြင်း၊
- မိမိထက် လွန်မြောက်သောတရား တစ်စုံတစ်ရာ မရှိခြင်း၊

မှတ်သားကြောင်းပရိယာယ် နိဗ္ဗာန်နှစ်မျိုး

သုတ္တဝါဒီသေသနိဗ္ဗာန် - ကိသောမှ ကင်းသော ဝိပါက ကမ္မရုပ်တို့ဖြင့် မှတ်သားအပ်သော နိဗ္ဗာန်ဓာတ်၊ ယင်းသည် ဝိပါက ကမ္မရုပ် မချုပ်မီ (ပရိနိဗ္ဗာန် မစံမီ) အာရုံပြုအပ်သော နိဗ္ဗာန်ဖြစ်သည်။

၂၄၀

တက္ကသိုလ်သျှင်သီရိ (ဓမ္မာစရိယ၊ ဘီအေ)

အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် - ကိလေသာမှ ကင်းသော ဝိပါက်
 ကမ္မဇရုပ် မရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ်၊
 ယင်းသည် ဝိပါက်ကမ္မဇရုပ်တို့
 ချုပ်ပြီးနောက် (ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်ပြီး
 နောက်) ရအပ်သော နိဗ္ဗာန်။

အခြင်းအရာအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်သုံးမျိုး

သုညတနိဗ္ဗာန် - ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟနှင့်တကွ
 ရုပ်နာမ် အားလုံးတို့ မရှိသော
 အခြင်းအရာကိုစွဲ၍ ခေါ်ဝေါ်အပ်
 သော နိဗ္ဗာန်။

အနိမိတ္တနိဗ္ဗာန် - ရာဂစသော အကြောင်း နိမိတ်
 မရှိသော အခြင်းအရာကို စွဲ၍
 ခေါ်ဝေါ်သော နိဗ္ဗာန်။

အပ္ပဏိဟိတနိဗ္ဗာန် - တဏှာဖြင့်လည်း မတောင့်တအပ်၊
 တောင့်တတတ်သော တဏှာလည်း
 မရှိသော အခြင်းအရာကို ခေါ်ဝေါ်
 အပ်သော နိဗ္ဗာန်။

